

Vértessaljai János

JEGYESEKNEK, HÁZASOKNAK

CSALÁDAKADÉMIA

VÉRTESALJAI JÁNOS
JEGYESEKNEK, HÁZASOKNAK

Jegyeseeknek, házasoknak

Jegyyesfelkészítőknak
és öntudatos jegyespároknak,
és azoknak a házaspároknak is,
akik szeretnék megújítani a kapcsolatukat

Összeállította:
Vértessaljai János nős állandó diakónus

Családakadémia-Óbudavár Egyesület
Óbudavár, 2014

© Vértessaljai János örökösei, 2014

A címlapfotót készítette: Tóth Balázs

Grafika: Simon András
www.simonandras.hu

Lektorálta: Mészáros Zsuzsa

ISBN 978-615-5149-76-4

Kiadja a Családakadémia-Óbudavár Egyesület
8272 Óbudavár, Kistelek u. 2.
www.csaladakademia.hu
kiado@csaladakademia.hu

Felelős kiadó: az Egyesület elnöke
Nyomdai előkészítés: Palásthy Imre • www.PalasthyBt.hu
Nyomás: Vareg Nyomda, Budapest • www.vareg.hu
Felelős vezető: Bernwallner Viktor

Tartalomjegyzék

1. Előszó.....	7
2. Bevezetés	9
2.1. Mi volt Szent Gellért titka?.....	10
2.2. Hiszünk a jegyespárban és a teljes életet hirdetjük nekik.....	11
2.3. Nem jegyesoktatás, hanem szentségi házassághoz kísérés.....	13
2.4. Könyvünk témája.....	14
2.5. Mi a célja a szentségi házasságra való felkészítésnek?.....	15
3. Jegyesek házasság előtti testi kapcsolatáról, a szüzességről és a házastársi együttlétről	19
4. Egymásnak vagyunk teremtvé, egység és felbonthatatlanság.....	33
5. A beszélgetés	45
6. Hogyan veszekedjünk jól?	57
7. Veled több vagyok, veled vagyok igazán önmagam ...	67
8. Családban élünk, első a saját család	77
9. Hűség	91
10. Ima és ünneplés a családban	113
11. Gyereknevelés	127
12. Felkészülés a templomi esküvői szertartásra	143
Irodalomjegyzék	151
Egyházi dokumentumok	156
Folyóiratok.....	157
In Memoriam Vértessaljai János	159

1. Előszó

2007-ben lettem diakónus. Diakónusi munkám egyik legszebb és legnehezebb területe a „jegyesoktatás”. Ez a pasztorációs terület mindig vonzott. Már 1975-től részt vettem egyházi kisközösségi munkában. Itt az öntudatos, eredeti, személyes döntésen alapuló Isten mellett elkötelezett hit és élet kialakulásának segítése volt a feladat. Természetesen a párkeresés a párkapcsolatok izgalmas kérdése is gyakran előjött. Már itt találkoztam azokkal a nehézségekkel az együttjárás, a párkeresés, a párkapcsolatok vonatkozásában, ami a mai jegyeseknél is tapasztalható. Magam is átéltem ezeket, és kevés használható, a mindennapi élet próbáját kiálló útmutatásra bukkantam. Aztán én is megtaláltam a páromat.

Jegyességünk során menyasszonyommal ösztönösen éreztük, hogy megerősítésre van szükségünk, ezért esküvőnk előtt lelkigyakorlatra vonultunk el Varga László atyához Somogysámsonra. Ezt azért tettük, mert világossá vált számunkra, hogy a szentségi házasságra ugyanolyan komolysággal kell készülnünk, mint annak a kispapnak, aki az egyházi rend szentségére készül. Nem kis ellenkezést váltott ki az akkori döntésünk a nagycsaládból, de érdemes volt e harcot felvállalni, mert a házasságban az első lépéseket tudatosan Jézussal tettük meg.

Aztán a folytatásban hamar találkoztunk a schönstatti lelkiséggel, ahol otthonra találtunk. A magyarországi Schönstatt Családmozgalomban néhány év után Tilmann Beller németországi schönstatti atyától és családpedagógiai professzortól felkészítést kaptunk elsősorban a saját

családi életünk felépítésére, aztán a családokkal való foglalkozásra.

Bíró László „családpüspök” jelenlétében, 1996-ban megszületett a Családakadémia, melynek alapítói közé tartozunk. A Családakadémia fő célkitűzése a saját család megerősítése és ezt követően a megtapasztaltak átadása „családrénerként”, más házaspárok segítésére.

Az egyházközségben, ahol élünk, már sok éve családcsoportot vezetünk. Ennek tapasztalatai is segítettek abban, hogy a „jegyesoktatásban” részt vegyünk. Erre a feladatra plébánosom kért fel.

Az előkészületeim során vált világossá, hogy nem jegyesoktatásra van szüksége a házasulandóknak, hanem szentségi házasságra való felkészítésre. Csak a szentségi házasság ad garanciát arra, hogy kitarthatunk egymás mellett szeretetben.

Gyenesdiás, 2012. április 4.

Vértessaljai János

2. Bevezetés

A jegyesekkel való foglalkozás során az a felismerés erősödött meg bennem, hogy a jegyeseket nem „oktatni” kell, hanem elvezetni őket Krisztushoz és ehhez pusztán az ismeretek átadása nem sokat segít. Elsősorban nem ismeretekre van szükségük, hanem személyes kapcsolatra Istennel, ami jegyesként nagyon könnyen átélhető, megtapasztalható.

Manapság nagyon gyakori, hogy a jegyesek több éves együttélés után jönnek és akarnak szentségi házasságot kötni. A legkülönbözőbb szándékok vezérlik őket, sokszor még a szentségi házassághoz „megfelelő és elégséges szándék” hiánya is felmerülhet a felkészítőjükben, kísérőjükben.

Mit tegyünk ilyenkor? Mit mondjunk nekik? Olvasuk a helytelen viszonyukat fejükre bűnként? Zavarjuk el őket, mondván: „Ne adjátok a szent dolgokat kutyáknak, és gyöngyeiteket ne dobjátok a disznók elé...” (Mt 7,6)? Csukjuk be a szemünket, mintha nem tudnánk erről? Nevezzük néven a dolgokat és mondjuk, hogy paráználkodtok és halálos bűnben vagytok, el fogtok kárhozni? Lehetne szaporítani a kérdéseket, de mi visz előre, mi az, ami segít?

2.1. Mi volt Szent Gellért titka?

Vajon mit csinálhatott Szent Gellért, amikor a pogányságból frissen megkeresztelt magyarokkal találkozott, akik a koruk és környezetük által elfogadott módon éltek a házas- és családi életüket? Az általa ismert és a római Szentszék által megfelelőnek tartott itáliai gyakorlatot, mint azonnal megvalósítandó követelményt tárta eléjük? A pokol kénköves bugyrával fenyegette meg őket?

Nem tudom. Nem ismerem ilyen mélységben a működését, de azt tudom, hogy a magyarok királya és a felesége olyan családot épített, amiben a családtagokat az Egyház szentként ünnepli, és egyedülálló módon mondhatjuk róluk: szent királyi család, az első szent magyar királyi család. Szent Gellért hatása is kimutatható ebben.

Mit mond nekünk ez a tény, akik nem vagyunk azon a színvonalon, mint Szent Gellért, és nem olyan családokkal és jegyesekkel foglalkozunk, mint Boldog Gizella, Szent István és Szent Imre voltak? Az eszményeket lejjebb kéne süllyeszteni, egészséges kompromisszumokat kellene keresni?

Szent Gellért nem ezt tette, sőt, mintha maximalizálta volna az eszményt. Ez az eredményben mutatkozik meg. Több száz éve a keresztény Európában nincs is ilyen teljesítményre példa. Mi hát a teendő?

Megkockáztatom: ma sincs más út, mint a Szent Gellérté. Ma sem szabad a párkapcsolatról, a jegyességről, a házasságról Egyházunk által vallott eszményekből egy jottányit sem engednünk. Nem tehetünk mást, minthogy maximalizáljuk a hitünket és erőnket, és hisszük, hogy a Jóisten kezében használható eszközökké tudunk válni, és összeszedjük minden erőnket, hogy velünk eredményes munkát tudjon végezni ezen a területen is.

2.2. Hiszünk a jegyespárban és a teljes életet hirdetjük nekik

Először is hiszünk abban a jegyespárban, aki bármilyen szándékkal jön hozzánk. Ha pedig mi megyünk, akkor bármilyen szándékot találunk, a jegyesfelkészítés végére elégséges és megalapozott szándékuk lesz az érvényes és jó házassághoz.

Tehát nem azt szemeztetjük, hogy mennyi hiányosságunk van a vallásos élet területén, vagy hogy mennyi a hiánya a be nem fizetett egyházi hozzájárulás tekintetében, hanem biztosítjuk őket arról, hogy Jézus boldog házasságra hívta őket, az élet egyik legnagyobb ajándékát kapják meg a házasság által, és most esélyük van arra, hogy felkészüljenek ennek az ajándéknak a fogadására. Ezt a felmérhetetlen nagy ajándékot Isten szándéka szerint egymástól kapják meg. Hogy egyáltalán el tudják fogadni, jól tudjanak élni vele és benne, ehhez ajánljuk fel a segítségünket.

Mi nem oktatni, vezetni, tanítani akarjuk őket, hanem zarándoktársként kísérfni. És mint kísérfnek, az útbaigazítás a feladatunk. A jegyesekben többnyire valamennyire felnötté vált, valamennyire kialakult szokás és magatartásformákkal rendelkező, ugyanakkor még nem teljesen megkövesedett, a kor mintáit valamilyen mértékben magukon hordozó fiatalokat ismerünk meg.

Többnyire felfedezhető az egymás iránti erős vonzalom és az a szándék, hogy együtt szeretnének élni, és jó házasságot szeretnének élni. Még sok mindent figyelhetünk meg bennük és meg is kell figyelnünk, hogy személyre szóló iránymutatást tudjunk nekik adni és olyan ösztönzéseket, amikkel az egymás iránti kapcsolatuk gazdagodik, mélyül és az önzetlen szeretet megjelenhet benne.

Ebből adódik, hogy nem mi vagyunk a főszereplők, hanem egyik oldalon ők és a másik oldalon pedig az emberszerető Isten. Mi mellékszereplők vagyunk. Tehát nagy tapintatra, helyes érzékelő kapcsolatra, mély empátiára, türelemre stb. van szükségünk.

Csak akkor tudjuk őket jól kísélni, ha szívünkre veszszük őket, és a mindennapi jóindulaton és barátságosságon túl az imádságunkban is hordozzuk őket. A mi feladatunk az, hogy egymásban és egymás által Istenhez eljussanak, hogy legalább vonzóan felsejldjék bennük, hogy az életük megoldása, értelme, oka és célja az Istenben van, és ha valóban megtanulják szeretni egymást, akkor rátalálhatnak.

Fontos az is, hogy ne hitoktatásban részesítsük őket, hanem az életéről beszéljünk nekik, arról, hogy Jézus hogyan viszonyult az emberekhez, hogy hogyan viszonyult az emberek gondolataihoz, konfliktusaihoz, problémáihoz, az ünnepeikhez, a férfiakhoz és nőkhez, a világi és egyházi hatalomhoz, a családhoz és gyerekekhez. Mindezeket egészen természetesen mondjuk el.

Fontos, hogy Jézusról egy egészen normális ember képe rajzolódjék ki, mint ahogy az is volt, az érzelmeivel, munkájával, munkatársaival, édesanyjával stb. való kapcsolatában.

Persze nem Jézussal kell kezdeni, nem az Ő teljes emberségét és teljes istenségét kell kidomborítani, hanem velük, magukkal a jegyesekkel. Őket kell megszólítani és beszélni hagyni, helyzetbe hozni, hogy kimondhassák és talán ezeken az együttléteken először tisztázhassák magukban és társukban is alapvető és lényeges kérdéseket.

A kimondott vagy a ki sem mondott gondolataikban kell megtalálni azokat a tiszta, szép, őszinte vágyakat, ami igazi szeretetre utal, és amiben kimondva, kimondatlanul a szeretet forrása utáni vágy is felbukkan.

2.3. Nem jegyesoktatás, hanem szentségi házassághoz kísérés

A kísérőnek észrevétlenül katalizátornak kell lennie, és nemcsak fel kell erősítenie a kívánatos folyamatokat, hanem tapintattal picit terelgetni is kell, a szabadságuk tiszteletének szem előtt tartásával. Inkább csak rámutatni, hogy bennük mi is mozog, és felkínálni, hogy milyen irányba menjenek.

A könyvben tárgyalt témák csak a legfontosabb területeket fogják át, ami azt jelenti, hogy jó néhány fontos téma meg sincs említve. A jegyesfelkészítés természetéből adódik, hogy a jó felkészülés a házasságra csak kezdet és az esküvő után bízunk a folytatásban.

Tehát a jegyesfelkészítés célja nem csak az, hogy elvezessük a templomi házasságkötésig a jegyeseket, hanem szeretnénk igényt támasztani bennük a folytatásra. A célunk az, hogy egy fiatal házas csoportba hívjuk a párokat és ezen keresztül integráljuk őket az egyházba. (A csoportban lesz lehetőségünk az összes téma megbeszélésére, hiszen a házasság is egy olyan folyamat, amelyben folyton tanulnunk kell, újra és újra meg kell erősítenünk az alapértékeinkben való hitünket és keresni a nekünk való járható utakat.)

E cél elérése érdekében jelentős szempont a személyesség. Megvan a jegyeskurzusoknak is az előnyük, de a jegyespárral folyó, személyre szabott, mély, őket és körülményeiket, ismereteiket, hitüket, Istenhez való viszonyukat, vallásgyakorlatukat vagy annak hiányát stb. leginkább figyelembevevő felkészítésnek van meg a legtöbb esélye arra, hogy elsegítse őket az egymás és Isten iránti szeretetük kibontakozásához, fejlődéséhez.

Ez például a mi esetünkben úgy valósul meg, hogy a saját házunkban fogadjuk a jegyespárt. Bízunk abban, hogy a légkör, amiben a jegyesfelkészítés nagy kalandja zajlik, hat rájuk. Hisszük, hogy a házunkba meghívott Jézus és a Szűz Anya, ahogy a kánai menyegzőn is, ezeken az együttléteken is észreveszik és pótolják a hiányosságainkat és vezetnek a szent házasság felé. Tehát jelen vannak, gyakorlatilag Ők végzik a felkészítést.

A személyesség még azt is jelenti, hogy nincs két egyforma témafeldolgozás. Igyekszünk hamar párbeszédbe elegyedni és a beszélgetésből nő ki maga a téma.

Fontos, hogy bekorlátozzuk az időt. Másfél óránál ne legyen hosszabb, csak ha mi is és ők is szeretnék és „kegyelmi helyzet” van.

A körülmények is legyenek barátságosak. Pogácsa, tea, borocska, gyertya. Imádság együtt. Picit, de szívből és hitelesen.

2.4. Könyvünk témája

A leírt témák így természetesen nem hangoztak el, hiszen a jegyesek hozzászólásai, kérdései, felvetései nem férnek bele a mű kereteibe. A témák címe alatt összegyűjtöttem azokat a legfontosabb gondolatokat, amik a témát illetően összességében a jegyes felkészítéseken elhangzottak. A konkrét jegyes felkészítéseken arra törekedtem, hogy a jegyesek számára választ igyekezzenek adni a bennük lévő kimondott, vagy kimondatlan kérdésekre. Az a könyvben leírt témákon kívül még beszélgetési téma volt a pénzzel való bánás, a saját pénz személyiség erősítő szerepe, a nagycsaláddal, a barátokkal, egyházközséggel, pappal, lelkipáterrel, munkatársakkal való kapcsolat.

Az első vagy a második találkozás után nehéz volt tartani a megszabott időtartamot, mert a jegyesek alig akartak elmenni. Megtapasztalták, hogy az életükről van szó, arról az életről, amit élni szeretnének. Többször megtapasztaltuk, hogy a „beporosodott”, a többéves együttélésben rögzült kapcsolat megújult, virágba borult. Rácsodálkoztak Jézusra, az Egyházra és megérintette őket az az erő és a hívás, ami személy szerint nekik szólt.

A jegyes felkészítésen általában jelen volt a feleségem is. Ő is gyakran bekapcsolódott a beszélgetésekbe. A felkészüléseim során gyakorlati lényeglátásával sokat segített, így e munkát az ő közreműködése nélkül el sem tudtam volna készíteni.

2.5. Mi a célja a szentségi házasságra való felkészítésnek?

A jegyesek szentségi házasságra való felkészítésének célja az volt, hogy képesek legyenek megnyílni Jézusnak, akivel megtanulhatják egymást jól szeretni, és így prófécia-ává váljanak a társadalom számára.

Hogy ez mit jelent, azt Bíró László püspök egy riportban elmondott gondolataiból derül ki:

„Alapvetően vallanunk kell azt, hogy a család a létevel legyen prófécia a társadalom számára. Ha a kölcsönös szeretet egységében és az élet védelmében él, akkor maga lesz a prófécia a társadalom számára. Tehát a családpasztorációnak ezt kell segítenie, hogy egyre több házasságon alapuló család legyen ilyen prófécia.”

Ez konkrétan alapszinten a házasságra nevelést jelenti. A régi világban a család egészséges volt és a gyermek odahaza összeszedhette a mintát a házassághoz, vagyis nem

kellett külön figyelni a családi nevelésre. Világosan látszik, hogy a házassági kedv csökkenése egyre nagyobb. Ennek az egyik eredője, hogy nagyon sok rossz házasságot lát a fiatal, míg eljut a saját házasságáig, ezért nincs is bátorsága megházasodni. A családi nevelés nélkülözhetetlen eleme kell legyen az oktatásnak. Nem föltétlen tantárgyat jelent ez, hanem az egész oktatást, nevelést kell, hogy áthassa a család értékére való figyelem.

A másik szint a házasságra való közvetlen fölkészítés, valamint a jegyespár egymáshoz vezetése, hogy a jó házasságban rátaláljanak egymásra és erősítsék egymást.

A következő szint a családcsoportok létrehozása. Ha a fiatal házaspárok ugyanis nem tudnak integrálódni családcsoportokhoz, akkor igazán az egyházközségbe sem tudnak beilleszkedni. Ahogy a Szentatya is mondta: „Az új evangelizáció, vagy újraevangelizáció tartósan csak a családokon keresztül valósítható meg.

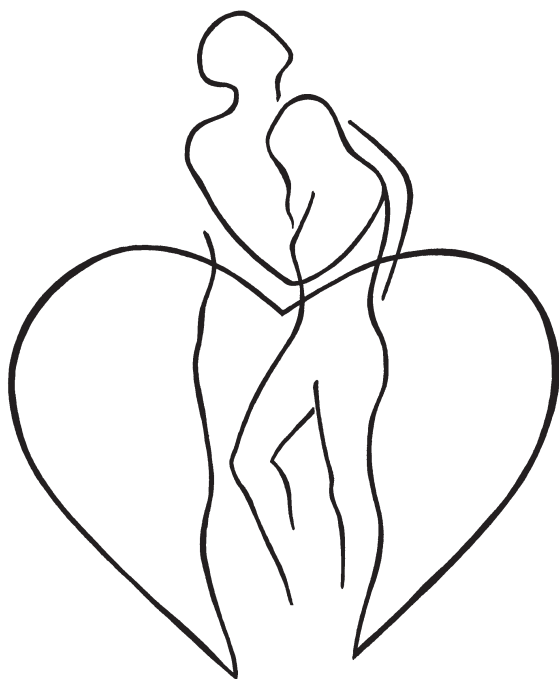
Ha a család egyik tagját evangelizáljuk, de a másik tagját nem, akkor maga az Egyház dolgozik azon, hogy leváljon a hitélet, a család hitélete a hétköznapiokról. Nagyon fontos tehát az, hogy megtaláljuk a harmóniáját annak, miként erősítsük a házasságot a családdal együtt. A családi katekézisek műfajára kell rátalálni.

Jelenleg beszélhetünk házascsoportokról, családcsoportokról, házashittanról, családközösségekről. Mind-egyik máshová teszi a hangsúlyt. Ha azt mondom: családi közösség, akkor a közösségre, ha családi hittan, akkor az oktatásra teszi a hangsúlyt.

A családi katekézis több. A katekézis visszhangot jelent, tehát ahol hiteles visszhangja hangzik az evangéliumnak, a megélt evangélium hangzik el. A katekézis szó magában hordozza az egyházépítést, az evangelizációt, a katekumenális fölkészítő vezetési módot, vagyis nagyon

összetett fogalom. Azt gondolom, ennek a családi katekézisnek a műfaját kéne megtalálni!”

Úgy gondolom, a jegyesek felkészítése a szentségi házasságra a családi katekézis egyik állomása, egy olyan út, amelynek szükségszerű folytatása kell, hogy legyen. Tehát nem arra való, hogy pusztán csak a templomi esküvőig kísérjük el a jegyeseket. Később se hagyjuk magukra őket, hanem mint fiatal házaspárt, leendő szülőket hívjuk családcsoportha, ahol barátokra lelhetnek, bekapcsolódhatnak az egyházközség munkájába, bátorítást, példát kaphatnak arra, hogyan éljék Krisztussal együtt a házasságukat. Ez lehetőség arra, hogy az Egyházban otthonra leljenek, töltekezzenek, tehetségüknek, életállapotuknak megfelelően feladatot kaphassanak.

3. Jegyesek házasság előtti testi kapcsolatáról, a szüzességről és a házastársi együttlétről

Tisztaság házasság előtt és közben. Legyetek szentek. Tapintattal, tisztelettel és hódolattal fordulunk egymáshoz. A házasságban mindent szabad. Szent Ágoston: szeress és tégy, amit akarsz! Nem vagyunk gondolatolvasók, a kívánságokat ki kell mondani, meg kell beszélni. Nem tilos semmi a házastársi együttlét során, ami szeretetből jön, ami tapintatos, a másik javát keresi, ami tisztelettel fordul a társához. A testre, mint a Szentlélek templomára tekintünk. Egymásra, mint a Szentháromság mobil szentélyére. A kánon írja a szent helyekkel kapcsolatban: mindent, ami a szent helyek lelkiületével összeegyeztethető, azt szabad megépíteni, elhelyezni, de semmit sem, ami ezzel összeegyeztethetetlen. A párom teste a Szentlélek temploma, így kell viszonyulnom hozzá.

A jegyesek szentségi házasságra felkészítésének kiemelkedő kérdése a testi kapcsolat. Ezen a területen a mai világ felfogása és a katolikus tanítás markáns különbséget mutat. Azok a fiatalok, akik valamit ismernek a katolikus tanításból a testi kapcsolatot illetően, a legtöbbször idejét múltnak, megtarthatatlannak, érthetetlennek, követhetetlennek tartják. Azok, akik vallásos neveltetést kaptak, szinte kivétel nélkül tiltásokkal, a veszélyek hangsúlyozásával, a házasság előtti testi kapcsolat súlyos, halálos bűnként való megjelenítésével, a lehetséges testi-lelki betegségek hangsúlyozásával, a nem kívánt baba veszélyével és

hasonló negatív megközelítéssel találkoznak. A tapasztalat azt mutatja, hogy a tiltás, a negatív megközelítés nem tud annyi erőt adni, hogy a fiatal ne azt tegye, amit mindenki tesz, és ne úgy tegye, ahogy mindenki teszi. Itt sokkal inkább a tömegemberség kérdéséről van szó, mint egy érték tudatos elutasításáról. Tehát sokkal inkább sodródás ez a korszellemmel, mint tudatos szembenállás a katolikus tanítással.

A mai világ fiatalja elsősorban egy örömforrásként tekint a testére és a másik testére is. Egészen más volt a viszony 100 évvel ezelőtt. Akkor még sokkal inkább úgy gondolkodtak a testi kapcsolatról, hogy abban valamiképpen az önmaguk átadása is megvalósul, a teljes személyiségük részt vesz benne.

Manapság egy nagy öröm átélése jelenik meg, elsősorban a saját öröm megélése, kevésbé fontos, hogy mi van a másikkal. Felszínesek ezek a kapcsolatok, mert nem törekszenek a teljes odaadottságra, nincs bennük igazi elköteleződés, hiányzik a véglegességre törekvés, így ezekben minden relatív. Sekélyesek is, mert nem vesznek részt a teljes személyiségükkel ebben a kapcsolatban.

Legtöbbször annyi elég, hogy jó veled és jó nekem. Nem csinálnak ügyet abból, ha egymással lefeksznek. Itt is érvényesül a fogyasztói társadalom hatása, sokak számára nem jelent többet a testi kapcsolat, mint egy finom vacsora végén a habos kávé.

A mai fiatal számára, és a mi jegyeseink túlnyomó többségének számára is, a testi kapcsolat nem azt jelenti, mint a Teremtés könyvében leírt megismerés. „Az ember aztán megismerte feleségét, Évát.” (Ter 4,1)

Ebben a bibliai felfogásban a megismerés, a megtapasztalás, az érzékelés, a megragadás konkrétan és cselekvően a testestül-lelkestül való találkozást jelenti, amelyben

a személyiség teljes odaadása és elfogadása jelenik meg. Nem véletlen, hogy az Ószövetségben és az Újszövetségben is az Isten és az ember kíváncsú viszonyát a jegyes-séggel írják le. Mert ebben tud megjelenni az istenismeret és az emberismeret.

Ma a közgondolkodásban ez sokkal szegényesebb. Ezért ezek a testi kapcsolatok is személytelenebbek, érett, személyes, végleges döntést többnyire nem hordoznak. Sőt ennek meghozatalától félnek, mert a szabadságuk elvesztését is látják benne. (Ebben az is benne van, hogy a mi korunkban a szabadságról alkotott általános vélekedés zavaros.)

A fentieket megfontolva kell tisztáznunk, hogy hogyan gondolkodunk, hogyan viszonyulunk saját magunk és a másik testéhez.

Ha csak annyit mondanék, hogy meg kell tanulnunk, hogy mi a katolikus szex és ezzel jól kell élni, akkor egy blikkfangos kifejezést használnék, ami nem sokat mond el arról az igazi házastársi együttlétről, amiben testestől-lelkestől egyesülünk.

Még nem találkoztam olyan vallással, irodalommal, filozófiával, ami olyan nagyra értékelné a testet, mint a katolikus egyház. Például a megkeresztelt emberről azt mondja: A Szentlélek temploma. Ennél feljebb nem lehet emelni a léceit.

Keresztény ember számára a test egy valóságos templom, egy kiemelkedően szent terület, ahol a legnagyobb szabadságban tudunk találkozni egymásban az Istennel. Hát persze, hogy a legnagyobb tisztelet, tapintat és hódolat terepe ez, olyan, mint Mózesnek az égő csipkebokor, ahol a saruját is levette. (Ter 3,2-4,17)

Egy gulágon raboskodó pap szerzett néhány össze-száradt szőlőszemet. Titokban kipréselte, aztán éjjel az

emeleti priccsen szentmisét ünnepelt. Az oltár a saját szíve volt. Hanyatt feküdve misézett néma csöndben. A bádog pohár volt a kehely, a mellkasán lévő rabruha pedig az oltárterítő. Nem tudom, méltatlanabb volt-e ennek a csonttá soványodott papnak a meggyötört teste a szentmiseáldozat bemutatására, mint egy gótikus templom művészien kifarragott márvány oltára.

A tv-ben láttam egy Makovecz által tervezett templomot. Olyan volt, mint az ember mellkasa belülről, és a szív helyén volt az oltár. Ez is az emberi test szentségére utal.

A templomot istentiszteleti célra szánt, szent épületnek nevezzük. (1214. kánon) A templom célja: benne tisztelni az Istent. A házastársam teste is templom, tehát a helyes viszonyom ugyanaz: benne tisztellem az Istent, benne találkozom az Istennel, benne kaphatom meg azokat az isteni ajándékokat, amikkel az Isten meg akar ajándékozni.

„Nem az teszi tisztátalanná az embert, ami bemegy a szájába, hanem ami kijön a szájából, az teszi tisztátalanná az embert.” (Mt 15,11) „Az azonban, ami a szájából kijön, a szívből származik, és ez teszi tisztátalanná az embert. Mert a szívből származnak a rossz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, erkölcstelenségek, lopások, hamis tanúskodás, káromkodások. Ezek teszik tisztátalanná az embert.” (Mt 15,18-20)

A szüzesség: a kizárólagos szeretetben megvalósuló Isten iránti hűség. A keresztyén szüzesség csak szeretetben tud megvalósulni. Ez a szeretet kizárólagos, tehát kizár minden megosztást, osztatlan szeretetről van szó. A kizárólagosság azt jelenti, hogy kizárok mindent és mindenkit, és ez a szeretet egyes-egyedül az Isten felé irányul, és minden más kapcsolat és viszony bármivel vagy bárkivel csak ebből a kizárólagos Isten iránti szeretetkapcsolatból értelmezhető. A keresztyén szüzességben élő embernek az

egyedüli és alapvető, minden mást kizáró irányultsága az Isten, és ebből a véglegesen és visszavonhatatlanul elkötelezett kapcsolatból indul ki mindenhez és mindenkihez irányuló kapcsolata.

Ebben az értelemben a házasság a szüzesség azon speciális változata, amelyben a házastársak kizárólagos szeretetben egymáson keresztül irányulnak Istenre. Istenre irányultság a házasságban nem olyan közvetlenül valósul meg, mint a szüzességben. A szüzességben ez a közvetlenség, a közvetítő nélküliség, az egy az egyben való kapcsolatot az Isten iránt.

A házasságban nincs meg ez a közvetlenség, mivel deklaráltan a házastársam az a közvetítő, akiben az Istenre irányultságom megvalósul. De ez a közvetítő nem közbe iktatott akadály ebben a kapcsolatban, hanem ellenkezőleg, ő a kapocs, akin keresztül megvalósul az Istenre irányultság. A házastársak egymás számára az Istenhez törekvésben az Egyház tanítása szerint magától értetődő, rendes, sőt erre rendelt út.

Egészen világos, hogy egy „kiváló elméjű” nős teológus számára nem az az elsőrendű feladat, hogy mások számára kristálytiszta, vonzó istenkapcsolódásokat mutasson meg, hanem hogy a feleségével mindjobban járja az Istenhez tartó utat, és ebből az alaphelyzetből, ha belefér, és nincs rovására az elsődleges feladatának, akkor szépen írja meg azokat a csodálatos gondolatokat, amik másoknak is jó szolgálatot tesznek. (Ha nem így teszi, akkor sajnos egy útjelző táblához hasonlít, amelyik pontosan mutatja a helyes irányt, de maga térdig be van betonozva és ezért az úton egy jöttányit sem halad előre.)

Innen, ebből a gondolatból érthető a schönstatti lelkiséghez tartozó házaspárok szlogenje: „Életszentségem eszköze, dicsértessél mindörökre!” Csak az Isten szent,

és az, aki Benne él. A házasságban a házastársak kölcsönösen egymás számára az Isten felé terelgető eszközként vannak egymáshoz rendelve. Ennek az eszköznek a neve lehet egyszer metszőolló, de lehet gereblye is, esetleg ásó, ami fölforgat mindent és a föld így lesz alkalmas a mag termékeny befogadásra stb.

A házasság és a szüzesség minden közös alapirányultsága ellenére azonban két külön dolog. Nem szabad összemosni és egyenlőségjelet tenni a közvetlen és a közvetett Istenre irányultság között, hiszen a Lk 20,35-36 értelmében a másik világban a feltámadás után az evilág fiai nem házasodnak és férjhez sem mennek. Hasonlóak lesznek az angyalokhoz és Isten fiai és a feltámadás fiai lesznek.

Másképp pedig az is igaz, hogy akik itt a földön szereték egymást, odaát is szeretik majd egymást, mert minden elmúlik, csak a szeretet nem. Ebből az következik, hogy a szeretetben élő házaspárok nem lesznek közömbösek egymás iránt, hanem az önzéstől és egyéb korlátoktól felszabadulva egy teljesebb szeretetkapcsolat valósul meg és ebben a másvilágban való házastársi szeretetkapcsolatnak is az alapvető irányultsága az Isten lesz.

Világos, hogy a szüzesség nem biológiai érintetlenséget jelent pusztán. A biológiai, fiziológiai érintetlenség egy születési adottság. Ezért nem kellett semmit sem tenni. Minden ember így születik, tehát ez nem is erkölcsi kategória. Az érintetlenség azonban lehet jel és eszköz, amikor az egy szabad, személyes döntésen alapul. Amikor valaki azért szűz, mert különböző okoknál fogva nem vesztette el a szüzességét (pl. lehetősége sem volt rá), ez az állapot össze se hasonlítható azokéval, akiket az Egyház szűzként tisztel. Mert az egyház nem a férfitől vagy a nőtől való tartózkodást értékeli a szűzben, hanem azt a viszonyt, ami a szűzet Krisztushoz, mint jegyeshez fűzi.

Szent Imre a házasságában a feleségével szüzességben élt. Nem azért, mert nem lett volna képes házaseletre, nem azért, mert nem lett volna lehetősége a legalizált nemi életre, hanem mert szívből jövő döntést hozott, hogy Ő közvetlenül és kizárólag és osztatlanul akar Jézushoz, mint Jegyeséhez kapcsolódni. Már itt a földön, ebben a nem természetes viszonyban, ami persze nem természetellenes, csak egyszerűen természetfeletti, akar élni. És ezt a feleségével megbeszélte, aki vele egyetértett, és ő maga is ezt az utat választotta.

Nem hiszem, hogy az ilyen jegyeseknek könnyebb dolga lenne, mint azoknak a jegyeseknek, akik egymásban akarnak Krisztussal együtt élni. Az az érzésem, hogy Krisztus közvetlen jegyesének lenni kemény feladat. Nem egy statikus őrzése a szüzességnek, hanem egy hallatlan dinamikus harc és küzdelem, hogy legalább elfogadható módon jó legyen a Jegyesének. Itt tényleg elsőrendű minőséget kell produkálni. Ebben a kapcsolatban az „eszköz” a Lélek, Ő faragja, vési, formálja Jegyeséhez méltóvá.

Boldog II. János Pál pápa 1980. december 10-én az általános audiencián mondott beszédének a címe (A tisztaság, mint „élet a Lélek szerint”) Szent Pál a Gal 5,16-17 versre, valamint a Róm 8,5-re utal.

A Szentatya egész világosan és közérthetően beszél: „Amikor azt mondjuk, „tisztaság” és „tisztta”, e terminusok első jelentésében a piszkos ellentétét jelezzük. „Bepiszkítani” azt jelenti, hogy „tisztátalanná tenni”, „beszennyezni”. Ez a fizikai világ különböző területeihez tartozik. Beszélünk például „piszkos utcáról” egy „piszkos szobáról”; beszélünk „szennyezett levegőről” is. Az ember ugyanígy lehet „tisztátalan”, mikor a teste nem tiszta. Hogy eltávolítsa a szennyet a testéről, le kell mosnia. Az Ószövetség

hagyományában nagy fontosságot tulajdonítottak a rituális mosakodásoknak.”

„Az Ószövetségnek ezzel a jogi és vallásos tradíciójával kapcsolatban kifejlődött a morális tisztaságnak egy rossz értelmezése. A morális tisztaságot gyakran értelmezték kizárólag külső, „materiális” módon. Bárhogy is, széles körben elterjedtté vált egy ilyen értelmezésre hajló kifejezett irányulás. Krisztus radikálisan ellenezte ezt: semmi sem teszi az embert tisztátalanná „kívülről”; morális értelemben semmilyen „materiális” piszok nem teszi az embert tisztátalanná. Semmiféle mosakodás, önmagában még a rituális mosakodás sem alkalmas morális tisztaság létrehozására. A morális tisztaság forrása kizárólag az ember bensőjében van: szívéből jön.”

Egyenes, egyértelmű beszéd. A Zsoltárosé nem különben: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem... / moss meg engem és a hónál fehérebb leszek!... / a töredelmes, alázatos szívet, Isten, nem veted meg.” (51. Zsoltár)

A szüzességről fentebb kiderült, hogy alapvetően és elsősorban nem szexuális érintetlenségről van szó, ugyanakkor összefüggésben van vele. A test szexuális érintettsége sokkal inkább a tisztasághoz, pontosabban a piszkos-sághoz tartozik, mint a szüzességhez.

Manapság nagyon gyakori, hogy a jegyesek több éves együttélés után jönnek és akarnak szentségi házasságot kötni. A legkülönbözőbb szándékok vezérlik őket, sokszor még a szentségi házassághoz „megfelelő és elégséges szándék” hiánya is felmerülhet a felkészítőjükben.

Például, mikor kiderül, hogy már évek óta együtt élnek, akkor biztosítom őket arról, hogy a testi kapcsolat a Jóisten egyik legnagyobb és leggazdagabb ajándéka. Milyen gyönyörűség megtapasztalni, átélni a kiegészülést, az eggyéválást, a szeretett társunk általi betöltöttséget, az

önmagunk odaadását. Mondom nekik: ti már megtapasztaltatok ebből valamit, de tudjátok-e, hogy Jézusnak erről mi a véleménye? Ismeritek-e az Egyház tanítását a testi kapcsolatról?

Magától értetődő, hogy az emberi életnek egyik legfontosabb területe ez. Az Isten itt sem hagyott magunkra, hogy pusztán az ösztöneink játékszere legyünk. Tanít bennünket, hogy ezen a lényeges területen ne valljunk kudarcot, legalább az értelmét és a helyes módját ismerünk kell. Az Isten nem egy sportszelettel akarta kiszűrni a szemünket, hanem egy igazi ünnepi dobostortával akar bennünket meglepni. Vajon miért nem fogadjuk el? Miért érjük be egy redukcióval? Ha én kaptam egy extra Rolls-Royce autót, miért csak max. 40 km/órával segédmotoros színvonalon hajtom, amikor száguldhatok is vele, mint egy Forma-1-es pilóta. Aztán megkérdezem: Ismerik-e a Káma szutrát? Ez egy keleti könyv, ahol a testi kapcsolatok hihetetlen sok pozíciója van leírva és lerajzolva. A katolikus egyház tanítása szerinti házastársi szerelemhez és együttléthez viszonyítva a Káma szutra egy piti és fantáziátlan gyűjtemény. Miért? Már Szent Ágoston több mint 1500 éve kimondta, hogy: „szeress és tégy, amit akarsz!”. Tehát a keresztény embernek mindent szabad és nincs az életnek olyan területe, ami ettől el lenne zárva. Mindent szabad, a testi kapcsolatban is, ha a szeretet motiválja. Ez azért több, mint az a néhány ezer flickflakk.

Egy megkötés van, az, hogy minden cselekedetünk szeretetből kell, hogy fakadjon. Tehát abban az esetben, ha megkívánok egy nőt, fel kell tennem a kérdést: Vajon ez a kívánságom szeretetből fakad-e? Ha igen, akkor nosza rajta, de nem árt óvatosnak lenni, mert ha az önzésem van a kívánságomban, akkor az nem szeretet. Hát akkor mi a szeretet? Milyen tulajdonságai vannak? Az egyik tulajdon-

sága, hogy nemcsak magának akar jót, hanem a másinak. Az igazi szeretet a másik javát keresi. Persze egy újabb kérdésbe ütközünk: mi a jó nekem és mi a jó a másinak? Jézus nem bonyolítja. Azt tedd a másinak, amit magaddal is tennél. „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” (Mt 22,39)

Vajon te szeretnéd, ha téged használnának? Ha téged pusztán élvezeti cikknek tekintenének? Szeretnéd, ha kimagaslálnának, és csak azt vennék el belőled, ami tetszik, és addig lennének veled, amíg a másinak tetszik?

A szeretetnek az a sajátossága, hogy teljességre törekszik. Akik együtt élnek és ezért együtt is alszanak, azokban is megvan a teljes szeretetadás igénye, bennük is megvan az az igény, hogy őket mindenestül elfogadják és szeressék. De ez nem tud megvalósulni az ilyen kapcsolatban, bármennyire is mondják ezt egymásnak. Miért? Mert az ilyen kapcsolatban az egyik azt mondja a másinak: én szeretlek téged, és nekem jó, sőt nagyon jó veled. És amit nem mond ki, de hangtalanul is közöl, az az, hogy ameddig nekem jó, addig együtt vagyunk. Utána: viszontlátásra. Keresek valaki mást, akivel újra jó nekem. A másik mit mond? Ugyanezt. És szép csöndesen tudomásul veszik, hogy addig működik ez a kapcsolat, míg a „nekem jó” feltétele érvényesül.

Nehogy valaki is azt gondolja, hogy az ilyen kapcsolat értéktelen. Dehogy is, hiszen sok őszinteség lehet benne, sőt tisztelet is, sőt igazi, szép érzelmek. Isten őrizzen attól, hogy értéktelennek mondjuk.

A baj csak az, hogy feltételes ez a kapcsolat, nincs benne véglegesség, és valójában egy páros önzésről van szó benne. És ez a kapcsolat nem tud igazából fejlődni, le van zárva, mert nem határtalan, hanem határos. Határai vannak. „Amíg nekem jó.” De mi van, ha nem, és már van egy-két gyerek? Felezzük mindenen? Pénzen, vagyonon,

gyerekeken? De kulturáltak vagyunk, és mondjuk sikerül ezt nagyobb cirkusz nélkül lebonyolítani, akkor hogyan tovább? Egy másikkal ugyanilyen kitételekkel? És ha újra kezdjük egy másikkal, és lesz a közös gyerekünknek két fél testvére és négy nagymamája, mit kezdünk ezzel a helyzettel? A kompromisszumok szaporodnak, a szőnyeg alá söpört problémák már az eget verik, aztán meghalunk és az örökségünk a kibogozhatatlan, megoldhatatlan vi-szonyok tömege. Lehetne ragozni ezt tovább, de legyen ennyi elég.

A családok pápája, boldog II. János Pál ezt mondja:

„A nemiség csak akkor nyilvánul meg igazán emberi módon, ha kiegészítő része annak a szeretetnek, amellyel a férfi és a nő teljes önmagát kölcsönösen és mindhalálíg el-kötelezi. A test fizikai átadása hazugság volna, ha nem an-nak a teljes, személyes átadásnak volna jele és gyümölcse, amelyben az egész személyiség a maga mulandó (anyagi) valóságában is jelen van: ha ugyanis az ember megtarta-na magából valamit – még ha csak a lehetőséget is, hogy később másként határoz –, már nem adná teljes önmagát.” (Familiaris Consortio apostoli buzdítás II. rész 1. fejezet 5. bekezdés.)

Aki megérti és magáévá teszi a pápa 30 évvel ezelőtti üzenetét és ennek szellemében új alapokra helyezi a kap-csolatát, annak megvan minden esélye, hogy a szentségi házasságban megtapasztalja a házastársi egyesülés nagy-szerűségét.

Ismerek olyan házaspárt, akik 20 év együttélés után, mély válságok és határtalan szenvedések után újra kezd-ték a kapcsolatukat a szentségi házasságban és annak megfelelően. Az asszony elmondta: sohasem élt át na-gyobb és mélyebb örömeket a férje karjaiban, mint ekkor.

20 éves korukban is jók voltak egymásnak az ágyban, de fogalmuk sem volt, hogy ilyen hatalmas és csodálatos örömök is léteznek. És azt mondta, hogy most már nemcsak a testünk találkozik és válik eggyé, hanem a személyiségünk is kiteljesedik, és ebben benne van a lelki, szellemi sík is. Mert ebben az ölelésben, már nem csak két test kapcsolódik össze, hanem a lelkünk is az egész személyiségünk. Ez az asszony egy jó nevű pszichiáter volt. Tudta, mit beszél.

Az együtt élő párok zöme azért akar templomi házasságot kötni, mert stabilizálni és legalizálni akarják a kapcsolatukat. Különösen a nők szívében él ez a vágy. A kimondatlan bizonytalanságot átélik és vágyódnak a gyerekek után, de azt ösztönösen érzik, hogy a gyerekeknek stabil kapcsolatra van szükségük, és érzik, hogy kevés az eddigi egymásnak tett ígéret. Az ilyen szintű kapcsolatra nem lehet, ahogy manapság mondják, „bevallalni” a gyereket.

Egy külső, a nagycsalád felől érkező nyomás is érzékelhető. A jó pár éves együttélésben sokszor már önálló lakáshoz segítették a fiatalokat, pénzügyi, gazdasági szálak is összekapcsolódtak és a kapcsolat biztonsága érdekében két út látszik járhatónak: az élettársi kapcsolat vagy a házasságkötés.

A még valamennyire meglévő vallási szokások, esetleg vallási meggyőződés a nagycsalád, vagy egyes tagjai részéről azt az üzenetet közvetíti a fiatal pár részére, hogy a nagycsalád teljesen elismert és befogadott tagjává a templomi házassággal válnak a legkönnyebben.

Ez egy csapásra megold mindent. Hogy a szép magyar kifejezéseket kellően el nem ítélni való módon mellőzzem: legalizál, stabilizál és integrál.

Ezekből, az egyáltalán nem kimerítően tárgyalt indokokból is kiderül, hogy a fiatalok templomi házasságkö-

tési szándéka mennyi igazi értéket hordoz. Szép lenne, ha ezekre a jegyesek felkészítésében rávilágítanánk. Azon felül, hogy mindenki örül annak, ha dicsérik, beigazolódik egy újabb schönstatti szlogen: „Még senkit sem szidtak jóvá!” De az értékek elismerésével, megnevezésével, kimondásával olyan légkört lehet teremteni, amiben fogékonnyá válhatnak a szentségi házasság értékeinek befogadására és akkor már nem csak templomi házasságkötés lesz, hanem egy új házaspár indulhat el Krisztussal a saját názáreti házuk felépítésére.

Veszprémben történt néhány éve az érseki csoportos jegyesoktatáson. Az emeleti teremben (Jeruzsálemben is volt ilyen!) az Érsek előadása alatt egy menyasszony ölébe vette kicsinyét és mai kismamák természetességével, megszoptatta az Érsek szeme láttára, ott, ahol ült.

Mit csinált az Érsek? Folytatta az előadást és a felkészítő sorozat végén a kismama-menyasszony és az apavőlegény megkapta az igazolást, hogy felkészült és alkalmassá vált a szentségi házasságkötésre.

Nekem úgy tűnt, az Érsek nemcsak a szavával közvetítette az Egyház biztos tanítását. (Ez 50 évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna!) Itt megmutatkozott az irgalmas Atya képe, vagy Jézusé, aki nem ítélte el a paráznaságon ért asszonyt, hanem a bűnnel való szakításra felszólítás után egy járható utat mutatott. „Menj, és többé ne vétkezz!” (Jn 8,1-11)

Nekünk nagyon kell örülnünk, hogy egy több éve együtt élő pár eljön hozzánk. Ilyenkor, ahogy öreg pap barátom mondta, helyzet van. Hatalmas helyzet!

De jó volna, ha felkészültségünkkel, empátiánkkal élni tudnánk a helyzettel. Nekünk is el kell vonulnunk a názáreti házba, hogy erre készek és alkalmasak legyünk. A názáreti csendben aztán talán megértjük, mi is a dolgunk.

VI. Pál pápa 1964-ben, a názáreti házban ezt kötötte a lelkünkre:

„Ó, te názáreti csend! Taníts meg minket arra, hogy a jó gondolatokba merüljünk el, lelkünk belső dolgaira figyeljünk, hogy nagy készséggel fogadjuk be Isten titkos sugallatait és az igaz lelkű tanítók utasításait. Taníts minket arra, hogy mennyire szükséges és értékes az előkészület, a tanulás, az elmélyedés, a személyes és bensőséges életrend, az imádság, amelyet egyedül az Isten lát a rejtekben.”

„Ó, milyen szívesen óhajtanánk visszatérni saját gyermekkorunkhoz, és magunkat ismét rábízni erre az alázatos és egyszersmind fenséges názáreti iskolára! Milyen tüzes vágygal igyekeznénk magunkban újra felébreszteni a törekvést, hogy Mária mellett az igazi élettudományt megszerezzük és az isteni igazságokat belássuk!”

Ehhez nincs mit hozzátenni!

Legfeljebb annyit, amit a szöveg amúgy is kiemel, hogy nekünk, jegyesfelkészítésre készülőknek, a Szűzanya mellett van a rendes helyünk, „hogy Mária mellett az igazi élettudományt megszerezzük, és az isteni igazságokat belássuk!”

4. Egymásnak vagyunk teremtvé, egység és felbonthatatlanság

Isten egymásnak teremtett minket. Istennek szeretet-terve van velünk kapcsolatban. Már megfogadásunk előtt szeretett minket és kiválasztott bennünket egymás számára. Nem véletlen szerettünk egymásba, nem véletlenül sodródunk egymás mellé. Az Isten az, aki egymásnak teremtett bennünket, hogy az életünk kiteljesedjék, hogy szeressünk, és szeretetet adjunk. Isten akarata, hogy a kettőnk egysége létrejöjjön. Ez munka: öröm és feladat. „Tegyél szívedre pecsétnek...” (Én 8,6)

„Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, ismertelek, és mielőtt kijöttél anyád méhéből, megszenteltelek... (Jer 1,5)

Nem véletlen vagy, nem a sors szeszélye által lettél, nem a körülmények kusza rendezetlenségéből, nem a bizonytalan és kiszámíthatatlan végtelen körülmények véletlen eredője vagy. Már a fogadásod előtt akart voltál, Isten tervében szerepeltél. Isten tervében léteztél.

Ez az isteni szeretet-terv szeretetből választott ki az életre. Az anyaméh előtt formált téged, már akkor rád tekintett és tudta, hogy milyen leszel. Ahogy Michelangelo ránézett a kararai márványtömbre és már a bányában látta benne a Pietát. Michelangelónak már a szívében megvolt a Pieta, aztán a márványból is előhozta. Kivéste.

Isten a teljes emberség lehetőségével álmodott meg téged. Az egyetlenének választott. Az Atya szemefénye

vagy. Gyermekének akart, erre választott ki, erre formált meg és erre a hivatásra szentelt téged. Több vagy, mint a legértékesebb kararai márvány. Mert nemcsak tehetetlen anyag vagy, hanem véső és művész is, Isten munkatársa az alkotásban.

Isten gyermekének lenni azt jelenti, hogy küldött vagy a szeretetervének beteljesítésére, a teljes ember megvalósítására. Tudhatod, hogy ebben a kibontakozásban számíthatsz Rá, mondhatod neki: Apu, segíts! Vagy mondhatod Neki: Apu, nézd, ez milyen gyönyörű! – és rámutatsz a jegyesedre. Átéled, hogy vele jó, vele több vagy, teljesebb lett az életed, mióta ismered őt. Átéled, hogy számodra ő a kiválasztott, mert szíved felismerte és kiválasztotta, hogy ő neked lett teremtvé.

Minden eddig azért volt, hogy őt felismerd, és vele legyenél. Tudod, hogy ő az egyetlen számodra, tudod, hogy nem véletlen találkoztatok, ő a neked rendelt társ. Nincs senki, aki így elfogadna, megértene, többé tenne, mint ő. Tudod, hogy nem véletlen szerettetek egymásba. Tudod, hogy kiválasztattatok egymás számára, arra vagytok rendelve, hogy egymást szeressétek, egymást betöltsétek, egymást kiteljesítsétek. Isten választott, küldött és rendelt arra benneteket, hogy eggyé váljatok.

Egymás számára segítőtársakká akartok válni. Még-hozzá egymáshoz illő, passzoló segítőtárssá. Ilyen csak egy van. Annyira egymáshoz illő és passzoló társakká akartok válni, hogy már nem két külön életet akartok élni, hanem egy közöset. Összetesszük mindenünket, kezünket, lábunkat, pénzünket, tehetségünket, tehetségtelenségünket, kiválóságunkat és hiányainkat és azt mondjuk egymásnak, ez most már a tiéd. Így válik minden közössé. Ami eddig enyém, tiéd volt, két külön élet, most már egy lesz, szétválaszthatatlanul.

Persze ez nem megy magától. Oda kell mindent adni, és el kell fogadni mindent. Nem válogathatok, nem szegezgethetek a tulajdonságaid közül: ez kell, ez nem. Azt mondom: elfogadlak. Mindenestül, úgy ahogy vagy. „Szeretem erényid tiszta sugárzását, szeretem hibáid napfogyatkozását.” (Petőfi)

Ez szép és nagy öröm, de nem mindig könnyű. Igényli a teljes bevetésünket. Fél gőzzel nem megy. Eggyé válni öröm is és egy kicsit munka is. A legértelmesebb, legértékesebb munka, amit az ember végezhet.

Az eggyé válás valójában egy folyamat, ami a házasságkötés pillanatától kezdődik el. Azért innen, mert az eggyé válásnak előfeltételei vannak. Ilyen például, hogy igent mondok rád. Felismertem, hogy te vagy az Istentől hozzám rendelt társ. Te vagy az én segítő társam, aki hozzám illik. (Teremtés könyve 2,18: „Nem jó, hogy az ember egyedül van, alkossunk hozzá illő segítő is!”) Te vagy az én hozzám illő segítőm!

Mint a vízimalom főfogaskerekei. A bognár vagy asztalos megszerkesztette, egymásba illőnek faragta ki, aztán 20-30-50 év alatt a fogaskerek a folytonos összekapcsolódás által, pont ott, ahol kellett, bemélyedtek, berágódtak, kicsiszolódtak. Egyik a másikat magához alakította, dörzsölte, koptatta, míg teljesen egymásba passzolódtak. A malom pedig őrlte a gabonát, a kenyérre valót, és akik a lisztet hozták, mit sem tudtak a fogaskerek egymást gyötrő-alakító, tökéletesítő-boldogító, formáló együttműködéséről, csak azt tudták, hogy ez a malom jól őröl.

Tudjuk, hogy összeillünk, mint két egymásnak faragott fogaskerék, és az életünk során az egymásban járás-kor folyamatosan alakítjuk magunkat és egymást.

A fogaskerek csak párban értelmezhetők. Úgy tűnik, akiket Isten a házasságra hívott, azokról nemcsak egyéni-

leg álmodott meg egy tervet, hanem a kettőnk közösségről és egységről is volt álma. Ez az álom, ez a terv, mint az egyénnél, a házaspár közösségét és egységét tekintve ugyancsak szeretetterv. Tehát van célja, küldetése, hivatása. Szentelve van valamire. Sőt szentség, ami azt jelenti, hogy az Istennek a ti házasságotok különlegesen fontos. Olyannyira, hogy ebben a kapcsolatban jelen akar lenni. Persze az Ő stílusában. Nem tolakodóan, hanem tapintatosan, nem nyomulósan, hanem csak kérésre, nem harsány erőteljességgel, hanem halk figyelmességgel. Általában nem is szól szimplán neked, csak a társad által.

A házasságban számodra a társad az Isten ajándéka, üzenete, feladata. A házasságban egymást szólíthatjátok úgy is: Te vagy az én életem titkos ajándéka, akit Istentől kaptam. Örömforrás és fel-felsejlő titkos meglepetés. Te vagy a szívemhez szóló üzenet, melyet Isten írt, és teáld, teveled és tebenned postáz el hozzám. Te vagy az én életem legnagyobb Istentől kapott feladata. Nagyobb, nehezebb, kihívóbb és értékeesebb, mint az élsportolónak az olimpiai arany lehetősége, mert nem négyévente indulhatsz el, hanem egyszer és végleg. Ezért a munka, a jutalom, a dicsőség is nagyobb és értékeesebb.

„Tegyél a szívedre pecsétnek...” (Én 8,6) – erre szólít fel a szívünk. A te szíveden akarok pecsét lenni. Azt szeretném, ha te tennél oda. Csak te tehetsz oda. Királyi ünnepi okirat pecsétje ez. A benne foglaltakra mond igent, a benne foglaltakat hitelesíti visszavonhatatlanul. A pecsét azt mondja el, hogy a benned lévő tartalommal azonosítom magam. Hiszek neked és benned, és semmi sem történhet, ami ebben megingathat, mert rajtam van a pecséd, és te is pecsétnek tettél a szívedre. A kettőnk Arany Bullájáról van szó, a szövetségünk pecsétjéről, ami nem 1000 évet bír ki, hanem többet, az örökkévalóságra szól.

A házastársi szeretet olyan egyetemességet hoz magával, amelyben a személyiségünk minden alkotóeleme helyet kap. Mit jelent ez? Azt, hogy a test és az ösztön igényei, az érzékek és az érzelmek erői, a lélek és akarat vágyai mind megtalálják és betöltik a rendeltetésüket a házasságban. Semmi, de semmi nincs bennünk, ami ne volna alkalmas arra, hogy alkotóeleme legyen a házassági egységünknek. Mindennek, de mindennek, ami bennünk van, az a rendeltetése, hogy megtalálja és betöltse a házasságban a helyét.

Ismertem egy házaspárt. Mielőtt összeházasodtak volna, mindketten pezsgő, eleven társasági életet éltek. Munkájuk mellett a közösségek nagyon fontosak voltak nekik. Az asszony például értelmi fogyatékos gyerekekkel és családjaikkal foglalkozott. Szívügye volt, hogy a nehéz élethelyzetben lévő gyerekeken és családjaikon segítsen. Klubot szervezett nekik, a szülők kimozdulhattak az elszigeteltségükből, a gyerekek pedig megtapasztalták, hogy értékesek és tudnak szeretet adni, van, akiknek fontosak. A férj egy közösségben volt szervező motor, fontos volt neki az ifjúsági mozgalom, a szellemi, lelki eszmélődés, a programok, a kirándulások. Házasságuk kezdetén kiderült, hogy nem lehet ugyanúgy élni, mint annak előtte. Döntést hoztak. A kettőjük egységét kell felépíteniük, és ezért egy időre visszavonultak a közösségektől. Ez persze nem ment könnyen. Az asszonynak fájt, mert látta, hogy hiányzik a sérült gyerekes családoknak, és senki sem vette át azt a munkát, amit végzett. Az ifjú férj vigasztalta. Értelmi fogyatékosnak itt vagyok neked, gyere, velem és bennem bontsd ki azt a jót, amit eddig a beteg gyerekeknél tettél. Aztán, ha úgy döntünk, később miért ne tehetnénk valami hasonlót együtt, mint amit te eddig egyedül tettél?

De neki sem volt könnyű. Ő is vágyódott arra a közösségre, ahol őt becsülték, szerették, ahol őt fontosnak

tartották. Az ifjú felesége vigasztalta. Gyere, a mi házasságunkban építsél fel egy izgalmas, jó, szellemileg, lelkiileg színvonalas közösséget velem. Hidd el, ez is legalább akkora feladat, mint a kiscsoport dajkálása, sőt talán nagyobb is. Ez a házaspár elkezdte beépíteni azokat az elemeket a közös életükbe, amiket még egyénileg tartottak fontosnak. Jöttek a gyerekek, és megtapasztalták, hogy a közösségépítés legnagyobb, legnehezebb és legértékesebb terepe a saját család.

A házastársi egység azt is jelenti, hogy senki és semmi nem lehet fontosabb, mint a saját házasságunk. Egy tehetséges férfi számára talán az a legnehezebb, hogy úgy tekintsen a saját házasságára, mint a lehető legnagyobb műre, amit létre lehet hozni.

Tehát nem háttér, végvár vagy biztonságos bázis, ahonnan kiindulva meg lehet valósítani a célkitűzéseket, a karriert, a szakmai, gazdasági, társadalmi, egyházi stb. munka elismerését, hanem a házassága maga a tárgya és alanya a saját kibontakozásának, megvalósulásának.

A saját házasság az első számú és mindent megelőző célja a saját emberségünk megvalósításának. Ezért nem feltankolni járunk csak haza, hanem a legfőbb célunk, hogy a házasságunk és a családuk lelki, szellemi, testi, gazdasági tankjai megteljenek energiával, erővel, kegyelemmel és szeretettel a munka és az áldozatok révén.

Ez a gondolkodásunk teljes átalakítását igényli. A házasságban a Kopernikusz előtti világkép a helyes, ahol a házasság a Föld, és az összes csillagok, beleértve a Napot is, a Föld körül forognak. A Föld, a saját házasságom a legfőbb meghódítandó területem, ahol uralomra kell juttatni a szeretet királyságát, és mindennek, ami ezen kívül van, csak annyiban van értelme, amennyiben ezt az alapvető célt szolgálja. Csak így kerülhetnek a dolgok a fejükről a talpukra.

Vajon miért nem osztottak még ki Nobel-díjat egy nagyszerű családi, házassági mű elismeréseként? Vajon miért nincsenek az anyaszentegyházban szent házaspárok, aki azért lettek oltárra emelve, mert a saját házasságukat és saját családjukat az emberszeretet és istenszeretet hajlékává tették? Vajon nagyobb mű lenne ennél a világ energiaproblémájának megoldása? Nemde az energiaprobléma kiküszöbölése is csak azt szolgálja, hogy normális, egészséges életet élhessenek a családok?

Nem baj, ha ezek a gondolatok egy kicsit idegenek tölünk, de az sem baj, ha egy kicsit barátkozunk velük. Egy jó házasságból, egy jó családból kikerülő gyermek, ha az a szakmája és hivatása, felnőttként előbb fogja megtalálni az energiaproblémára a választ, mint a rossz családból jövő. Mert benne több a kreativitás, több az elköteleződés, az áldozathozatal készsége nagyobb stb., ezért lesz eredményesebb.

Első a saját házasságunk, első a saját családunk. Ezt az eszményt nem könnyű megvalósítani, dolgozni kell érte. Tudatosság, belső meggyőződés, személyes döntések nélkül nem megy.

Egyek vagyunk, egységben vagyunk. Ez azt jelenti, hogy összezárunk. A kettőnk egységénél nincs nagyobb és fontosabb. Az amerikai krimikben a nyomozókat párban küldik ki. Mindenkinnek van egy társa. Általában két teljesen különböző személyiség, látszólag össze nem illők. Úgy ábrázolják őket, hogy a társ, akivel együtt dolgozik, az az ember, akire minden körülmények között számíthat. Akiért minden áldozatot meg kell hozni.

A társ lehet néger, idegesítő különc, de ha ő a társ, akkor ő érte a célért mindent meg kell tenni, még az élete árán is. A létező legnagyobb dráma, ha a társ elárulja a

párját, de ilyen még az amerikai krimikben sem szokott előfordulni.

A rómaiak azért voltak világhódítók, mert olyan alakzatban harcoltak, ami megbonthatatlan volt. Falanxnak nevezték. Mind a négy oldalról katonák voltak, és a pajzsukkal és a lándzsájukkal egymást védték és így haladtak előre feltartóztathatatlanul. Senki és semmi nem tudta megbontani az egységet. Összetartottak, számíthattak egymásra, nem lehetett semmi, ami fölérendelődhetett volna ennek az egységnek.

A házasság is ilyen falanx. Összezárunk. Ha harc van, nincsenek kérdések, nem vitatkozunk. Az életünkről van szó. Tudjuk, hogy egymásra mindig számíthatunk.

Megbonthatatlan egységet képezünk. Jöhet bármi, egyet kell nagyon tudni, csak akkor éljük túl, csak akkor győzhetünk, ha összedolgozunk.

Erre vonatkozólag a mai életben ritkán vagy egyáltalán nem látunk példát, használható modelleket. Annál többen arra, hogy minden komolyabb következmény nélkül be lehet dobni a törölközőt, és egy másikkal lehet újra kezdeni. Ez már lassan elfogadottá vált még a keresztény körökben is.

Az is gyakori, hogy csak csendben és szemérmesen, szemlesütve lehet beszélni a házasság egységéről és felbonthatatlanságáról, nehogy valaki személyiségi jogait megsértsük. Micsoda képmutatás ez! Micsoda félreértése, félremagyarázása a keresztény alapértékeinknek!

Már lassan nincsen olyan nagycsalád, ahol ne volna válás és új házasság. Természetesen nem arról van szó, hogy ezek az emberek megbélyegzettek lennének egész életükre, értéktelen lenne ez a kapcsolat. Arról sincs szó, hogy kitaszítottak volnának az Egyházból, de arról sem, hogy az Egyház bünteti őket, mert szentségekhez nem járulhatnak. Arról van szó, hogy hűtlenekké váltak egymás-

hoz és az Isten előtt tett ígéretükhöz. Saját magukat zárják ki a Szentháromság közösségéből. Ledobták az ünneplős ruhát és így akarnak a lakodalomba menni. Miért csodálkoznak, ha nem engedik be oda őket? Isten asztalához foltozott, szakadt ruhába nem lehet leülni. (Mt 22,12)

Mit jelent az ünneplős ruha ledobása? Azt, hogy úgy érzik, legalábbis az egyik fél, hogy a házasságuk fönntartathatatlan, a benne feszülő problémák megoldhatatlanok. Nincs több esélyük. Azt gondolják, hogy az élet együtt már járhatatlan.

Ez azt jelenti, hogy az egységüket nem vették komolyan, nem dolgoztak rajta eleget, nem fejlesztették, nem növesztették meg. Nem aktivizálták a házasságukban a szentséget, nem tették mindent kibíróvá a házastársi szövetségüket.

Vajon felmerült bennük, hogy ha már saját erőből megoldhatatlan a helyzet, akkor Krisztust kérve, az emberileg nézve reménytelen helyzetekben, Vele, Általa, Benne van megoldás? Miért nem hiszik, hogy igenis, minden körülmények között van megoldás. Nem mi vagyunk a megoldás, akik benne vagyunk a slamasztikában, akik meg vagyunk betegedve, hanem Krisztus.

A betegségeket tapintatosan, körültekintően, hozzáértően, szeretettel gyógyítani kell, de a betegséget nem szabad egészségnak mondani. Mert ez nem segít a betegen, csak zavart okoz. Vannak olyan betegségek, különösen a lelki betegségek, amelyek csak akkor gyógyíthatók, ha van betegségtudat. A pap a bűnöst akkor tudja feloldozni, ha bűnösnek vallja magát.

A házasságban is számtalanszor követünk el bűnt, de ez nem tragédia, mert Isten irgalmas és szeret minket. Ő az orvos, aki nem az egészségesekhez jött el, hanem a be-

tegekhez. Csak azt tudja meggyógyítani, aki hagyja, hogy gyógyítsák.

Mi a házasságunkban szentek akarunk lenni, és egész normális, hogy nem sikerül. Szentnek lenni azt jelenti, hogy Isten lakik nálunk, mert csak egyedül Ő a szent. Ha Ő nálunk lakik, velünk lakik, akkor mi is szentek vagyunk. Nem habókos szentek, hanem normálisak, tehát el-elesők, de mindig felkelők.

Annyiban vagyunk szentek, amennyiben helyet adunk az Istennek. Az, hogy önzők vagyunk és nem sikerül mindig jól szeretnünk, ez az ember alapállása. De az is, hogy nem esik kétségbe, ha szembesül bűneivel és hibáival és annak következményeivel, hanem tiszta erőből az Istenhez menekül.

Hogyan? Ahogy a kisgyerek, aki a fenekére kapott egyet, de tüstént megfordul, és annak ölelő karjaiba veti magát, akitől a figyelmeztetést kapta. Minekünk, házasoknak a rendes menekülési útvonalunk házastársunkon keresztül vezet.

Mit mondunk ilyenkor? Fáj, hogy bántasz, de szeretlek. Már szeretni sem tudlak, de tudom, hogy a benned lévő Krisztus szeret engem.

A mi falanxunkban az összekötő erő, a megbonthatatlan kötelék Krisztus. Ez gyakran nem látszik, nem érezhető, de mindig ott van.

Ezért sohasem visszük ki a problémáinkat a házasságunkból. Nem az anyámmal kell megbeszelnem a nehézségeinket, nem a barátnőmnek panaszkodom, nem a haveroknak mondom el néhány sör mellett a gondjainkat. Nem a gyóntató papom fogja megoldani a problémánkat, hanem Krisztus, akihez odasegíthet.

Alapszabály: sohasem szolgáltatjuk ki a házastársunkat másnak. Csak akkor és azt beszélek a kettőnk dolgáról, amit és ahogy a társam szívesen venné. A kettőnk egységét soha-

sem rúgom föl. Szabad szenvedni, szabad sírni és gyötrődni, de sohasem ingok meg abban, hogy mi összetartozunk.

Tudjuk, tudatosítjuk, és újra tudatosítjuk, hogy a házastársi szeretetünk célja, hogy egy szívet és egy lelket hozunk létre, és ezt szolgálja a testben való egyesülésünk is.

Tudjuk és tudatosítjuk, hogy az első számú kiscsoport mi magunk vagyunk, nem a vér szerinti családom, nem a baráti köröm, nem a munkahelyem, nem a plébániai csoportom, sőt még nem is a gyerekemmel való kapcsolatom.

Nem ezek az elsők, hanem a házastársammal vagyok egy csoportban olyannyira, hogy már egyik vagyunk megbonthatatlanul. Így kerül minden a helyére, a nagycsalád, a barátnő, a haverok, a sportklub, a plébániai közösség stb.

A mi szívünket Isten kötötte egybe, ember azt ne válassza szét. Isten úgy kötötte egybe, hogy nem szüntette meg az én szívemet, meg a te szívedet és valami ettől független szívet hozott volna létre. Nem. Sokkal inkább az én szívem is és a te szíved is ebben az egységben egyre jobban eredeti és sajátos lesz, gazdagodik, kiteljesedik, és egymást átjárja. Itt a matematika is csődöt mond, mert az egy meg egy az nem kettő, hanem sokkal több, mert az Isten is benne van a „buliban”.

Jézus, amikor a saját családi viszonyáról beszél, arról beszél, hogy én és az Atya egy vagyunk (Jn 11,30), az Atya bennem van és én az Atyában vagyok (Jn 11,38). Azon a napon majd megtudjátok, hogy Atyámban vagyok, ti bennem, én bennetek. (Jn 14,20)

A házasságban a mi viszonyunk egymáshoz valami-képpen ehhez hasonló. Egymásban vagyunk, és leginkább akkor vagyunk saját magunk, amikor egyik vagyunk a házastársunkkal. A gyerekek pedig akkor vannak a legjobban, ha bennünk vannak, a mi szeretetünkben.

A magyar nyelv a házasságról azt mondja, egybekelnek. Bizony sokszor kell egybekelnünk egymással, míg az egységünk megszilárdul. Adjon az Isten erőt ehhez nekünk!

Vigasztaljon a tudat, hogy az egybekelés feltételezi az egybefekvést. Ahhoz, hogy egybe, egységbe keljünk föl és járjuk a házasság útját, először összefekszünk, összetesszük mindenünket, egybe tesszük az életünket, egyesülünk fölbonthatatlanul.

Jó egyesülni, egységesülni, eggyé válni. Ebben sok öröm van és sok feladat.

A keresztény házasság ezért sohasem unalmas.

5. A beszélgetés

Már most készülünk a jó házastársi beszélgetésekre. Pozitív látásmód, keresem a jót benned és meg is nevezem, nem háztartási, hanem házastársi beszélgetést folytatunk, tudatosság, személyes meggyőződés és nem külső vallássság. Ha a pápa telefonon hív...

Már most készülünk a jó házastársi beszélgetésekre. Fontos megértenünk, nekünk, akik a jegyesek házasságra felkészítésével foglalkozunk, azt, hogy miért muszáj egy teljes alkalmat ennek a témának áldozni.

A mai ember már ritkán beszélget, úgy tűnik, csak kommunikál, azaz információk mennek egymás felé, többnyire hasznosulandó, hasznosítandó információk. Ezeknek a célja a tájékoztatás, a közlés. A mostani technikai, számítógépes világ erre felé ösztönöz. E mögött az elszemélytelenedés, az eldologiasodás érzékelhető.

A házasság a személyek kapcsolata. A személyesség megjelenése, és a párok személyiségének, eredetiségének egymás általi növekedése, kiteljesedése, alakulása a házasság kapcsolat lényegi része.

Az ismerés, a megismerés, a felfedezés, a rácsodálkozás, a ki- és feltárulkozás, a befogadás, a figyelmes odafor-dulás, a titok előtti tiszteletteljes meghajlás, a várakozás a megértésre, a tapintatos ösztönzés a megnyílásra, a hódolatos kíváncsiság, a pozitív látásmód, a „nem értelek, de szeretlek” főiskolájába beiratkozás, a beszédes csend stb., ez mind-mind hozzátartozik a házastársak közti beszélgetés kultúrájához.

A jó házassághoz épp úgy hozzátartozik a jó házastársi beszélgetés, mint a jó házastársi együttlét, és legalább olyan fontos és lényegében ugyanarról van szó. Belemegyünk egymásba, eggyé válunk, de nem olvad el a személyiségünk, hanem éppen ebben az egységben tudunk saját magunkká válni.

Meglehet, a jegyesek közül lesz néhány pár, akik csodálkoznak és nem értik, hogy jön ez a téma elő, mikor ők teljesen el vannakelve egymással, amikor mindig, mindent megbeszélnek, nemcsak élőszóban, hanem napi több félórás telefonban, email-en, sms-en és nem múlik el olyan perc, amikor ne gondolnának egymásra. Nekik különösen fontos erről beszélni, mivel ez a felfokozott intenzitású kapcsolat tartósan fenntarthatatlan, nem azért, mert azzal számolunk, hogy a szerelem elmúlik. Ellenkezőleg, a szerelem gazdagodni, mélyülni, kiteljesedni szeretne bennük. Ez már nem a hegyi patakok gyöngyödző, köveket nyaldosó, bolondozó egymásba kavarodása, hanem a folyók folyamává válásának a méltóságteljes egyesülése, ahol kisebb a sodrás, lassabb az áramlás, de gazdagabb benne az élet és nagyobb benne az erő.

A szerelmes szeretet kontinenseket éltető folyamává válásának folyamatáról van itt szó. És ebben a folyamatban a házastársi beszélgetés alapvető jelentőségű.

Ha ez így van, akkor a jegyeseknek erről tudniuk kell, segítenünk kell abban őket, hogy elkezdjék ezt megtanulni és gyakorolni.

Tehát a házastársi beszélgetésről szeretnénk szólni. Egy kis korrajzzal kezdjük. Hogyan is élünk? Rohanunk, elfáradunk, sok a feladat a munkahelyen, elvárások vesznek körül. Elvárások másoktól, de bőven van saját elvárás is. Nyüzsgő, zajos a kinti és benti élet, még otthon sem tu-

dunk megpihenni, leállni. A legtöbb családnál otthon még feszítettebb a tempó, mint a munkahelyen.

Van, ahol a gyerekek iskola utáni programjai miatt, a rengeteg házimunka vagy az otthoni gazdaság miatt, esetleg építkezés miatt, és még lehetne sorolni sokáig a kimerítő feladatokat.

A mai családoknak nincs idejük. Nincs idő pihenni, megállni, beszélgetni, egymásra figyelni, feltöltődni egymás által. Tehát fáradtak vagyunk, türelmetlenek, nincs időnk, és egy idő után talán igényünk sem, hogy a feltöltődést a társunknál keressük. Inkább a tévét kapcsoljuk be, újságot olvasunk, reklámfüzeteket böngészünk, jobb esetben egy könyvet veszünk a kezünkbe. De gyakori az is, hogy néhány perc után elalszunk, és sokkal fáradtabban ébredünk, mint ahogy elnyúltunk. Látszatpihenés ez, kikapcsolódást, felüdülést nem hoz, a házastársi közösségünk építéséhez nem járul hozzá.

Mit tehetünk azért, hogy az életünk kiegyensúlyozottabb, örömtelibb, boldogabb legyen?

Neveljük magunkat. Sohasem a társunkat, csak magunkat neveljük. Nem azért, mert ne volna szembeötlő társunk neveltlensége, hanem azért, mert mielőtt kimondanánk neki a „tutit”, hitelesebbek leszünk, ha mi magunk saját magunkon már elkezdünk valamit a „tutiból” megvalósítani.

Ilyenkor derül ki, hogy apróbb változtatás a berögzült dolgainkon milyen komoly feladat. A saját kudarcaink pedig irgalmassá tesznek bennünket a másik átalakításával kapcsolatban.

A változtatásra, az önnevelésre példa, hogy életünkben és a társunkban a szépet és a jót akarjuk meglátni. Ne a hiányzó dolgaink felett keseregjünk. Ami van, annak örüljünk. Az emberek sajnos a negatív látásmódra vannak beál-

lítódva. Pl. ha van egy gyönyörű autónk, és keletkezik rajta egy kis karcolás, ezután már hajlamosak vagyunk csak a karcolást látni, és azon bosszankodni. Feladatunk tehát a jót keresni, megnevezni, kimondani saját magunk számára, aztán elmondani másoknak, elsősorban a társamnak.

Házasságunk boldogsága gyakran azon múlik, sikerül-e a másik iránt a jóindulatunkat megőrizni. Sikerül-e azzal az elvárással fordulni a társam felé, hogy tőle valami jó jön, hogy az ő gondolataiban, a szívében valami szépet fogok találni. Hiszünk ebben, és ha találunk jót, örülünk neki, és ezt megmondjuk a feleségünknek, férjünknek. Megmondjuk, ez fontos.

A jó házastársi beszélgetéshez az elfogadás és a befogadás légkörét kell megteremteni. Éreztessük, vagy mondjuk mindig újra a társunknak, most ráérek, tied vagyok, figyelek rád. Mivel éreztethetjük ezt? Talán egy szál róza kíséretében hívjuk meg beszélgetésre a feleségünket. Néhány férj a kedvenc borával vagy sörével is elcsábítható, ha eléje tesszük vacsora után, és természetesen oda is ülünk mellé, nem pedig a mosogatónál háttal állva kérdezzük, milyen volt a napod.

Éreztessük a társunkkal, hogy rendelkezésére állunk, hogy kizárólag Ő a fontos nekünk. Egész egyszerűen helyet adok magamban a társamnak, és ezt meg is mondom neki. A szívem a te otthonod, vagy nálad otthon érzem magam.

Nagyon jó ilyet átélni, de az érzés jön és megy. Nem marad meg állandóan. Ezért is fontos, hogy a szép élményeinket rögzítsük. Beszélgessünk róla, vagy csak magunkban végiggondolva újra és újra raktározzuk el. Hogy később, mint fénylő csillagok az éjszakában, világítsanak nekünk a nehéz időszakokban. Fénylő pont lehet minden

házaspárnak a jegyességük időszakának, az első találkozás örömének a felidézése.

Mi történik egy jó házastársi beszélgetésben? A házastársi beszélgetésben a férfi és a nő feltárja egymásnak a szívét, a legbensőbb érzéseit mondja el. Ekkor a házaspár átélheti egységét. Egymásra találhatnak a közös szeretetben. Egy új valóság jön létre. A két egyes személyből egy pár lesz, és felépíthetik a létük minden rétegére kiterjedő közösségüket. A lelki közösséget, amelyben közössé teszik mindazt, amit mindegyikük külön-külön kigondolt, érzett, vagy amire belső indítást kapott.

Tehát az érzéseiket, gondolataikat osztják meg egymással. A szellemi közösséget, melyben az emberi élet fontos kérdéseire közös álláspontot dolgoznak ki.

Felépítik a szív-közösséget, hogy mindegyikük fontosnak érezze azt is, amit a társa fontosnak tart, hogy igazán szívügyükké tegyék egymás gondját, örömét.

Felépítik a test közösségét, amelyben a feltétel nélküli odaadás és elfogadás életét élik. A közösségépítés alapvető eszköze a belső dolgok kifejezése és megértése, vagyis a kommunikáció. Isten, aki a társamat teremtette, örül, ha rátekint. Jónak találja őt, és szeretettel fordul hozzá.

Mi is ismerjük el újra és újra, hogy a társunk egy csodálatos ember, még akkor is, ha néha fájdalmat okozott. Sok felesleges fájdalomtól megkíméljük magunkat, ha megértjük egymást és megbeszéljük a dolgainkat. Érzem, hogy megértenek, ez belső örömet okoz. Ugyanazzal a kézzel tudunk örömet szerezni és fájdalmat okozni.

Ha bántott a társunk, mondjuk meg, fáj, amit tettél vagy mondtál, de megbocsátok. Nem jó, ha elbogatellizáljuk az okozott fájdalmat. Mondjuk meg: fáj, de most újra rendben van.

Fontos a közös nyelv, amit mindketten értenek. Egy házaspár mesélte, hogy náluk a házasságuk elején, nagy nehézség volt, hogy a férj szerint a feleség nem fogalmazott elég pontosan és szabatosan. A férj ezt mindig szóvá tette, és elmondta, hogy még mi mindent lehet érteni azon, amit mondott a felesége. A feleség meg vérig sértődött azon, hogy mit nem feltételez ő róla a férje, hiszen ő csak egyféle és abszolút pozitív dologra gondolt, miért feltételezi ő róla a férje, hogy bántó szándékkal mond bármit is. Ezt a feszültséget egy idő után már humorosan meg tudták oldani, ugyanis egyszer a feleség nagy bánatában sírva mondta: értsd rá, a jót mondtam! Ezután, ha valami „bizonytalant” hallott a férj, nevetve mondta: értsd rá! – és béke költözött a szívükbe, ami megteremtette a továbblépés lehetőségét.

Hogy a közös nyelvünk létrejöjjön, ehhez idő, sok gyakorlás szükséges, ezt meg lehet és meg kell tanulnunk.

Fontos, hogy pozitív érdeklődéssel forduljunk egymáshoz. A jót, és a jó szándékot feltételezzük egymásról.

Az is fontos, hogy tisztában legyünk, vajon lassú vagy gyors gondolkodásúak vagyunk-e? Ez nem intelligencia kérdése, csak a sebességről van szó.

Valójában a szíve mélyén minden ember lassú. Jó, ha meglátjuk, ha társunk lassú, és időt adunk neki. Nem hengereljük le, és a hallgatását nem vesszük beleegyezésnek vagy egyetértésnek, amikor csak az a helyzet, hogy ő még nem tud válaszolni.

Nem jó az, ha gyorsan eredményre akarunk jutni. Ma gyorsan eredményre akarnak jutni az emberek, de ez inkább egy rossz stílus, ahelyett, hogy időt adnának egymásnak.

A férfiaknak néha nehéz személyes dolgaikról beszélni, sok gondolatuk olyan gyengéd, hogy nem lehet őket

kimondani, ezért is fontos számukra a jelek általi közlés, pillantással, kézzel, testtartással, cselekedetekkel.

Például nem szeret vásárolni, de megteszi, mert örömet akar szerezni. Figyeljünk a jelekre, és köszönjük meg az erőfeszítéseiket minden részletre kiterjedően és lehetőség szerint gyakran, mert ez számukra nagyon fontos.

A beszélgetés megkönnyítésére biztosíthatunk olyan körülményeket, amelyek segítenek nekünk. Ilyen lehet a közös munka. Szekrénytologatás, kerti kapingálás, szőlőmetszés, de lehet egy esti séta is.

Kijelölhetünk előre egy beszélgető napot, és erre felkészülhetünk, ráhangolódhatunk, akár egy finom vacsorával. A női lelemény kifogyhatatlan.

Egy ismerősünk mesélte, hogy a férje nagyon elfoglalt a szakmájából adódóan is, mert sebészorvos, meg aztán nehezen is tud megnyílni a beszélgetésekben, amire időpontot találni sem egyszerű. Ezért kitalálta, meghívja sörözni abba a sörözőbe, ahol jegyességük idején sokat beszélgettek. Ez bevált. Azóta söröznek, ha jól akarnak beszélgetni egymással.

A nők azt szeretik, ha személyes hangon szólnak hozzájuk. Például: szeretlek, szép vagy. Szeretik, ha gyertya van az asztalon, fogják egymás kezét, szól a zene és így beszélgetnek. Erre vágnak a nők.

Arra, hogy a társuk apró figyelmességgel, kedvességgel, gyengédséggel hangot adjon szívük-lelkük összefonódó egységének. A férfiak nehezen tudják elképzelni, hogy a társuk milyen sokat gondol rájuk.

A férfiaknak tehát meg kell tanulni a nő személye felé fordulni. Segíthetnek ebben a feleségek azzal, hogy ügyelnek, hogy vonzóak, szépek legyenek a férjük számára. Például otthonra is használhatnak egy kis sminket, rúzszt. Adjon magára az asszony, a férj pedig ajándékozzon vala-

mi olyant a feleségének, amitől szebb lesz. A nőknél a lelki egymásban, egymással, egymásért van előtérben.

A férfi lelke más. Az a férfi, aki a családjáért dolgozik, mély lelki szeretetet él át. A nőnek ez nem elég. Neki ezt meg is kell mondani.

Vannak férfiak, akik szeretnék ezt elmondani, de nem megy. Őket meg kell tanulni a hallgatásukban megérteni. A kommunikáció, a beszélgetés alapvetően a megértésen nyugszik. Meg van-e az az érzésem, hogy a társam megért engem, és én meg akarom érteni őt.

Nem elég, ha lenyűgöz, ha jó érzésem van mellette, egyértelműen éreznem kell, hogy megért. Ha nincs megértés, ez nem tragédia, ugyanis ezt meg lehet tanulni. A legfontosabb, hogy ne azt akarjam, ő értsen meg engem, hanem én akarjam éreztetni vele: megérttem, értem őt.

Sokszor a saját érzéseinket háttérbe kell szorítani, és oda kell fordulni a másikhöz, és várni kell, hátha mond valamit, amiből kifürkészhetem a gondolatatait.

Például: elmondja, nyári kosztümöt vett a barátnője. Ne mondjam rögtön, nincs rá pénzünk, és amúgy sincsen rá szükséged. Hagyjam, hogy még beszéljen róla, és ha jól figyeltem, a végére kiderül, kell-e nyári kosztümöt ajándékozzom a névnapjára vagy csak élménybeszámolót hallottam.

Odafordulunk a társunk felé, befogadjuk magunkba, hogy bennünk éljen. Boldoggá tesszük őt, ha megértjük. Néha nem értjük meg a társunkat, akkor sem mondunk ellent, hanem megkérjük: mondj még valamit erről a dologról.

Nem kérdezzük, mert akkor már okát kell adni az érzéseinek, és magyarázkodni kell, esetleg védekezni. Ez rossz érzést eredményez. Beszéltessük a társunkat, és figyeljünk rá, beszélgessünk sokat.

Nézzünk meg együtt egy filmet, zenét is hallgathatunk, vagy olvassunk közösen, azután beszéljünk róla.

Azt mondjuk el egymásnak, ami belsőleg megérintett, ami a szívünket ragadta meg.

Ne a véleményünket mondjuk, amit innen vagy onnan merítettünk, hanem azt, ami belsőleg érintett meg. Mutasuk meg egymásnak a lelkünket. Ne bújjunk a gondolatok játéka mögé. Jöjjünk elő, és merjük megmutatni a lelkünket egymásnak.

A legjobb módszer, ha először csak a jó dolgokról, szép élményekről beszélünk. Szabad a nehézségekről is beszélni, a közösen hordozott teher fél teher, azonban ügyeljünk arra, ne a fájdalomé legyen az utolsó szó.

Mindig valami széppel zárjuk a beszélgetést. Beszéljünk egymással egymásról. Ez nem mindig könnyű, és nem is megy parancsszóra. Keressük az alkalmat és alakítsuk úgy a körülményeket, hogy alkalmas legyen egy jó beszélgetéshez. Említettük már a sétát és a sörözést, vagy előre kijelölhetünk egy estét a hétből. Érdemes egymásnak sok időt szentelni, hiszen a férj és a feleség kapcsolatából fakad az élet.

Amikor ők együtt vannak, megértik egymást, beszélgetnek, akkor Krisztus jelen van köztük a házasság szentségében.

Ennek szemléltetésére egy történetet szeretnék elmondani. Egy házaspár beszélgetős napja a péntek volt.

Csörgött náluk a telefon. Halló, itt a Szentatya titkára beszél. Nagyon meglepődtek. Aztán a titkár elmondta, hogy a Szentatya a jövő hét pénteken szeretné őket meglátogatni. Erre ők: sajnós azt nem lehet.

A titkár megdöbbsent: hogyhogy nem, hiszen Krisztus földi helytartója kíván ellátogatni Önökhöz!

Igen, igen, mondták ők, de mi azon az estén házastársi beszélgetést folytatunk, és maga Krisztus lesz nálunk, és Őn is belátja, az azért több, mint a földi helytartója.

Tehát, amikor a házaspár együtt van és beszélgetnek, maga Krisztus van jelen a házasság szentségében. A megértés a Szentlélektől jön, ez az Ő adománya. Ha megkaptuk ezt az ajándékot, akkor belső örömet érzünk.

Mit tehetünk azért, hogy a Szentlélek megajándékozhasson minket, hogyan működjünk együtt a kegyelemmel? Milyen lépéseket tegyünk a jobb megértés felé?

- Türelmes meghallgatás.
- Figyelmes odafigyelés.
- Érzékeny kihallása a mondanivalónak.

Gyakran előfordul, hogy másról beszélünk, mint amit mondani akarunk. Általában azért fordulunk egymáshoz, mert szükségünk van a társunkra.

A társam gyakran áhítozik a szívem után, de ilyen intim dolgot nem tud csak úgy kimondani. Kevesen képesek így szólni a társukhoz: „Szeretnék egyszerűen csak veled lenni, kérlek, légy kedves hozzám.” Ehelyett beszélni kezdünk valami egészen másról, és bizony nagyon jól esik, ha ilyenkor a társunk meghallgat, odafigyel ránk.

Még az is megtörténhet, hogy kihallja a szavaimból a lényegét. Ilyenkor nem az információ a fontos, hanem az, hogy átérezzem, hogy a társam felém fordult és befogadott a szívébe. Mondjuk meg egymásnak, ha érezzük, befogadott a társam.

Azt is mondjuk meg, ha felfedeztünk valami jót benne. A jó mind az Istentől jön. A finom étel, a vendégszeretet, a szemek szépsége, a beszéd zengése, a haj, a bajusz.

A szépség is az Istentől van. Ha ezeket a jó és szép dolgokat megnevezzük, akkor az történik, hogy az ember az Isten egy ajándékát felismerte és kifejezte.

Egy szép művészi alkotásra vagy egy katedrálisra azt szokták mondani, hogy az Istennek egy kőbe zárt gondolata.

Ha a társamban a jót megnevezem, egy isteni gondolat szóvá válik. Ilyen légkörben bátran beszélhetünk a vágyainkról is, hiszen tudjuk, a vágyainkon keresztül is vezet bennünket a Jóisten.

Ne értékeljük úgy a vágyódásainkat, mint a jelen életünk kritikáját, hanem úgy, mint a Jóisten üzenetét.

Tehát fogalmazzuk meg bátran a vágyainkat, hogy a Jóisten betölthesse azokat. Ha panaszkodik a társam, ne mondom, hogy ez nem ügy, ezt már rég tudnod kéne kezelni.

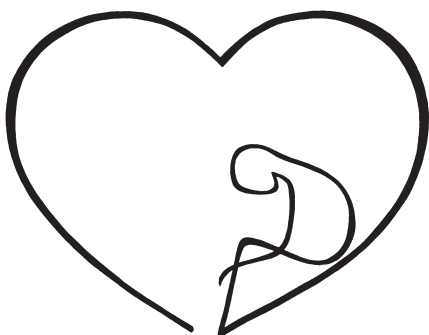
Egy társaságban egy fiatalasszony boldogan és kissé szemérmesen, alig kétévi házasság után azt mondta: én szerencsés vagyok a férjemmel, mert mindig panaszkodhatok neki, ő mindig szívesen meghallgat.

Erre reagált egy másik asszony, aki huszonkilenc éve volt házas: neked könnyű, te még mindig tudsz valami újat mondani. De huszonkilenc év után már nagyon unalmas az ember, mert mindig ugyanazok a dolgok borítják ki, és ezért engem már nem hallgatnak meg.

Fontos tudatosítani, hogy a problémáink jelentős része mindig ugyanaz. Egy pap sem morog unottan, ha a gyónója mindig ugyanazt gyónja meg.

Amikor panaszaink gyűlnek, csak annyit szeretnénk, hogy a társunk meghallgasson. És azt mondja: gyere, szeretlek, nincs semmi baj. Gyere az én szívembe, itt mindig otthon vagy.

A jó házastársi beszélgetés kegyelem kérdése is, ezért imádkozzunk gyakran a Szentlélekhez és kérjük Őt jó házastársi beszélgetés kegyelméért.

6. Hogyan veszekedjünk jól?

Konfliktuskezelés: a kettőnk kapcsolata, szeretete nagyobb, mint az aktuális problémánk. Nem akarjuk azonnal megoldani a köztünk lévő nehézséget, de kinyilvánítjuk egymásnak, hogy jóban akarunk lenni egymással. Tudatosítjuk: a szeretet fájhat. Annak van adott pillanatban nagyobb szeretete, aki képes lemondani a saját igazságáról, aki háttérbe tudja magát helyezni, mert nem a nagybetűs igazság számít, hanem az, hogy összetartozunk, és hisszük, hogy közösen képesek vagyunk megoldani a problémáinkat.

Mint a címből is kiderül, a mostani téma nem pusztán a konfliktuskezelésről szól. Egy kicsit többről van szó. A jegyesfelkészítőnek fontos megértetni ezt a jegyesekkel, a későbbi házasokkal.

Arról van szó, hogy miként tekintünk a szerelmünkre, és az egymás iránti szeretetünkre.

Úgy tekintünk-e a társunkra, mint egy meghódított és bevett városra, ahol őrizzük a kincseinket, vagy egy élő, eleven organizmusra, egy folyton alakuló, változó, fejlődő kapcsolatra?

Az ókori római stratégák tudták, nem elég egy országot elfoglalni, hanem a megtartása, a megőrzése, a jobb élet kialakítása, a béke fönntartása fontosabb és nehezebb is. Több energiába és több pénzbe is kerül, mint a sikeres háború.

A pénz megszerzése sem könnyű, rengeteget kell dolgozni érte, de annak megőrzése, jó befektetése, gyarapí-

tása állandó erőfeszítést, törődést igényel, szakismeretet, fantáziát, teljes erőbedobást, és sose lehet leállni.

Az ember több mint egy város vagy egy ország, és több mint a pénz. De mondhatjuk egymásnak, te vagy az én rejtelmes városom, te vagy az én csodás országom, te vagy az én legértékesebb kincsem.

Ilyeneket tudunk mondani egymásnak, amikor jóban vagyunk. De ez nem mindig van így. Megtapasztaljuk, hogy elkerülhetetlenül jelen van a kapcsolatunkban a különbség, a más szempont szerinti vélemény és látásmód, de jelen van a bűnből és a vétékből fakadó megsebzettség is, az önzés és a meg nem értés, a félreértés. Ezért fel kell készülnünk arra, hogy házasságunkban is lesznek összeütközések. Nemcsak jelentéktelenek, hanem súlyosak, amik esetenként mindent megkérdőjeleznek.

Ilyenkor az emberek veszekedni szoktak és mi is veszekszünk. Ezen nem borulunk ki, nem tartjuk valami végzetes dolognak. Egy élő, eleven szeretetközösségben egészen normális a konfliktus.

Ami nem normális, az az, hogy rosszul veszekszünk, és még nem tanultunk meg jól veszekedni. A rossz veszekedés nem old meg semmit, csak elmélyíti a bajt, és egymástól eltávolít.

A jó veszekedés újból és újból rávezet arra a felismerésre, hogy különbözőek vagyunk, amit egyébként józan állapotunkban magunktól is tudunk. Különbözőek vagyunk, másként látjuk, éljük és ítéljük meg a dolgainkat, a közös ügyeinket.

A jó veszekedés föltárja, hogy a társam egy titokzatos, tőlem különböző világ, ahol én nem lehetek soha diktátor, győztes marsall, vagy a tutit kinyilatkoztató bölcs, hanem csak társuralkodó, aki a legnagyobb tisztelettel, tapintattal

és hódolattal vesz részt a közös világ belakásában, birtokbavételében, az otthonos világ kiépítésében.

Ez eddig nagyon szép, de hogyan lehet jól veszekedni, hogyan lehet ezt tanulni, meg lehet-e tanulni?

A veszekedések legtöbbször azért van, mert nem értjük meg egymást, félreértjük egymást. Hiányzik a közös nyelv, amit mindketten egyformán értünk.

Ismertem egy családot, még egyéves házasságok sem voltak, dúlt a szerelem, és mégis sokat veszekedtek. A veszekedés szinte kizárólag azért volt, mert a fiatalasszony mondott valamit, amit a vájt fülű férje félreértelmezett. A fiatalasszony váltig erősítgette, hogy ő semmi olyant még csak nem is gondolt, amit a férje belemagyaráz az ő ártatlan beszédjébe.

Erre a férj aprólékos pontossággal kielemezte felesége állításait, és egy kis nyelvtani lecke után kijelentette, hogy amit mondott, azt csak így lehet érteni.

A feleség persze megsértődött, mert ő ilyet sohasem gondolt, különben is, hogyan lehet a férje ilyen kioktató és rosszindulatú. A férj szerint, aki ezt feltételezi róla, az nem ismeri őt, vagy az a rosszindulatú.

A vége persze az lett, hogy az asszony sírt, ami dühítette a férjet, mert az egésznap kemény munkája után, nem érdemel ilyen cirkuszt. Mérgében otthagya a feleséget, nekiállt fát vágni. A finom gőzölgő vacsorát nem ette meg, pedig a felesége a kedvencét készítette el.

Egy óra múlva az asszony lepakolta az asztalt és a lábos tartalmát a kukába vágta. Azt gondolta, hogy fölösleges volt ennyit pepecselni vele, amikor a férje őt semmire sem becsüli, még a főztjét sem eszi meg. Sírva lefeküdt, a férje pedig később morogva, fáradtan és kimerülve az ágy túlsó oldalára rogyott le, és azt gondolta: fogalmam sincs, kit vettem feleségül.

Reggel mind a kettő hullafáradtan, gyűrötten ébredt fel. Kimerítette őket a vigyázban való alvás, hogy még véletlenül se érjenek egymáshoz, nehogy a másik azt higgye, hogy ő kapitulálni akar. Így kezdődött egy újabb nap, ami semmi jót sem ígért.

Elég tipikus ez a konkrét eset. Pedig szerették egymást, és komolyan gondolták az egymásnak adott ígéretet, hogy minden áldozatot meghoznának egymásért. Hol szúrták el? Hogy lehetett volna ezt jól csinálni?

Az első, hogy nem jártak jegyesoktatásra, és nem tanulták meg, mit jelent a pozitív gondolkodás. (Ez tréfa volt!)

De az egyik legfontosabb, hogy jót feltételezzünk a másiktól. Ezt nem könnyű megtanulni, mert a világunk a kritikára, a rosszra van beállítva. És mi ennek a világnak a gyermekeiként ugyanazt tesszük otthon is, mint amit az iskolában és a munkahelyen tapasztalunk. Méricskélünk és ítélkezünk. Teljesítménycentrikusak vagyunk. Elvárásaink vannak, és aki nem úgy teljesít, mint ahogy elvárjuk tőle, azt leírjuk.

Be kell gyakorolnunk, hogy legalább otthon egymásról jót feltételezzünk. Pl.: vezetek az autóban, piros lámpám van. Van egy kis időm, és gyakorlok. Gondolok a feleségemre. Azt gondolom, hogy egy fantasztikus nő, milyen szerencsém van, hogy sikerült begyűjteni. (Gondolatban megveregetem a vállamat. Az én feleségem, én találtam rá.)

Aztán arra gondolok, hogy szeretem, de sokszor nem értem. Fölfoghatatlan csoda ez a nő. Vibrál a levegő körülötte, és én is vibrálok tőle. Ezért zúgtam belé. Kiismerhetetlen, izgalmas. Igaz, sokszor idegesítő, mégis mennyi jó van benne.

Aztán zöld lett a lámpa, elindulok, teszem a dolgomat. Este végigtekintem a napomat, zsúfolt volt, de a legnagyobb és legfontosabb munka a piros lámpánál történt.

Vacsorakor kaptam egy megjegyzést. A feleségem azt mondta, hogy nekem nem érdemes főzni, mert az újság mellett belapátolom a vacsorát. Már éppen meg akartam sértődni, amikor eszembe jutott a piros lámpa. Amikor eszem, én sosem lapátolok, gondoltam, de azt mondtam az asszonynak: igazad van, éppen mondani akartam, hogy ez a vacsora tényleg jól sikerült. Csak a hírekre voltam kíváncsi, de a te híreid a legfontosabbak. Mondd, mi történt veled a mai nap?

Könnyű elképzelni, hogy mi történt. Végigcsacsogta a vacsorát, kaptam egy hideg sört, utána megmosta a hátamat és jó volt vele ágyba bújni és öreg medvémmnek nevezett. Nem is vagyok öreg, mérlegeltem a szót, de semmit sem mondtam, csak azt: Szeretlek, te buta.

Egy több mint ötven éve házasságban élő idős férfi mondta: Mindig az szeret jobban, aki előbb tud megbocsátani. Nem olyan fontos az igazság.

Berzenkedtem a gondolattól. Hát akkor mindig föl kell adni magamat? Soha sem tarthatok ki az igazságom mellett? Hát férfiélet az ilyen? A kérdéseimre először nem adott választ, de elmondott egy történetet.

Házasságunk kezdetétől fontosnak éreztük a sportolást. A feleségem és én is sok ülő és idegmunkát végeztünk. Jó volt naponta mozogni. Rászoktunk a tollaslabdázásra. Volt az udvarunkon egy kis tér, fölrajzoltuk a pályát, és ha az idő engedte, naponta játszottunk egy fél órát. Már elmúltam 70 éves, amikor egyszer a játék során vitába keveredtünk. Én azt mondtam, hogy a tollaslabda a térfelemen kívül esett le, ő pedig, hogy belül. Szó szót követett.

Én pontosan megmutattam a helyét, még a nyomát is lehetett látni, ő pedig azt mondta, tévedek, mert az egy korábbi menet során keletkezett. Én biztosan láttam, hogy érvénytelen volt az ütés, ő még biztosabb, hogy érvényes.

Azt mondtam tréfásan a feleségemnek: Te csalsz. Ő meg váratlanul elsírta magát: én sohasem csalog, ezt te tudhatod – mondta elkeseredve, és lecsapta az ütőt és elvonult.

Ott álltam az igazságommal és a feleségem hűlt helyével. Hát persze, hogy nem csal az én feleségem, nem is azért mondtam, csak viccelni akartam, de nem sikerült.

Bántam az egész tollaslabdázást, meg a vicces kedvemet. Hát nem egy nagy dolog, ha valaki elnézi, hogy hová esett le a labda.

A gyerekeinkre gondoltam, akik biztos kikacagtak volna bennünket. De még az unokáink is. Összeszedtem az ütőket, átöltöztem és elmentem a virágboltba. A feleségem kedvence a tulipán volt. Vettem 3 szálat és vittem haza. Feleségem a nappaliban volt, és amikor meglátott, odasi-etett hozzám és egy üveg bort adott át. A kedvencemet. Csak annyit mondott: Apa, legyünk újra jóban. Én meg nem szóltam semmit, csak átadtam a tulipánokat. Aztán átöleltük egymást. Délben azt mondta a feleségem, milyen jó, hogy összevesztünk, már régen nem csókoltál meg így.

Ennyi a történet – mondta, és váratlanul megkérdezte: Tudod hogy mit jelent a felix culpa? Azt mondtam, hogy nem. Áldott bűn – magyarázta. Minden húsvétkor, a feltámadási körmenet előtt a pap az örömeinkben ezt énekli: „Lám, mennyire szükséges volt Ádám vétke, hogy Krisztus legyen váltságának díja! Ó szerencsés vétek, hogy ilyen hatalmas és fölséges Megváltót kívánt és érdemelt!”

A jó veszekedés nem csak azért jó, mert elrendeződnek köztünk a dolgok, hanem azért, mert nem ugyanoda rendeződünk vissza, ahol a veszekedés előtt voltunk. Egy lépcsőfokkal feljebb lépünk ilyenkor a szeretetben. Ilyet lépni, az igazi férfimunka és igazi nőimunka, mondta mosolyogva az én idős ismerősöm.

Egy kiadós veszekedésben előjönnek a krokodiljaink, az indulataink, amik eddig beásva voltak a tudatalattink iszapjába. Sokszor akkora krokodilok jönnek elő, hogy el sem tudtuk képzelni, hogy egyáltalán léteznek ilyenek, nem hogy mibennünk lakozzanak.

De a szabadjára engedett indulatok táplálják és növesztik a krokodilokat, és akkorák tudnak lenni, hogy nemcsak a társunkat akarják elnyelni, hanem minket is. Ettől aztán úgy megrémülünk, hogy kétségbeesésünkben ledermedünk, rettenetesen megijedünk, hogy mik is vannak bennünk.

Azt gondoljuk, hogy rettenetes, szörnyű alakok vagyunk, minden normális emberi kapcsolatra alkalmatlankok, nemhogy a házasságra. Az is előfordulhat, hogy félelmünkben nemcsak a társunknak esünk neki, hanem saját magunknak is. Már nem csak a társunkat tartjuk lehetetlen alaknak, nemcsak őt vádoljuk, hanem önmagunkat is. Az ilyen helyzet nemcsak a társunkat tudja elpusztítani, hanem saját magunkat is.

A jó veszekedésben is felélednek a krokodilok, sőt képesek szép méreteresre nőni. De nem ijedünk meg tőlük, mert tudjuk, ezek a mi háziállataink, csak még nem szelídítettük meg őket. A krokodilok természete az, hogy a harag, a gyűlölet, a kielégületlenség, a meg nem értettség, az elhanyagoltság stb. árában szeretnek ficáncolni és elvadulni. Ha mi a saját és a közös krokodiljainkat elkezdjük megismerni a kapcsolatunkban és a házasságunkban, akkor nem az a célunk, hogy kiirtsuk őket, hanem hogy megneumesítsük.

Mert például, ha nekem egy olyan típusú krokodilom van, amelyik a haragtartásra, a sértődékenységre, a megbántottság dédelgetésére van beállva, akkor ebben a krokodilba megvannak a kitartás erői, benne van a szilárd, elkötelezett céltudatos akarat is. Az ilyen krokodilra nagy szükség van. Vannak, akik éppen ezeket tenyésztik.

Tehát nem levadásszuk a krokodilokat (ezt egyébként nem is lehet, mert túlélő fajták), hanem felhasználjuk az erejüket a mi céljainknak. Nem öntörvényű, összevissza tekergő krokodilunk lesz, hanem egy királyi példány, ami azt csinálja, amit mi akarunk.

Az Egyház egyik „nagy krokodilnemesítője” Szent Ambrus volt. A tapasztalatait így foglalta össze: „Mindaz, aki fegyelmezi testét és kormányozza lelkét, és nem hagyja, hogy elhatalmasodjanak rajta szenvedélyei, az önmaga ura, királynak lehet nevezni, mert képes kormányozni önmaga személyét, szabad és független, és nem hagyja, hogy egy bűnös rabszolgaság foglyul ejtse.”

Így kell bánni a krokodilokkal. (Egyébként tanítványának, a későbbi Szent Ágostonnak olyan hatalmas krokodiljai voltak, hogy csak édesanyja, Szent Mónika hitt abban, hogy ezek az állatok szelídíthetők.)

A házasság szentség, mert a szentségi házasságban a szent Isten lakik. Az Isten kényes ízlésű, rabszolgákkal nem lakik egy fedél alatt. Hozzá királyi emberek méltók. Ezért azt akarja, hogy királyi férj és királyi feleség legyünk, és nem azt, hogy ne legyenek krokodiljaink, mert ez lehetetlen.

A jó veszekedésben ez a királyi út válik járhatóvá. Fölismerjük, hogy bűnösök vagyunk, vannak krokodiljaink, de nem tagadjuk le őket, nem vadásszuk le őket, iszapba sem dugjuk el őket, hanem fegyelmezzük és kormányozzuk őket, és hasznos háziállatot csinálunk belőlük.

A krokodilok után még egy emberi példa a jó veszekedéshez. Ismertem egy házaspárt. A férfi számviteli ellenőr volt a minisztériumban, a feleség pedig orvos. Két teljesen különböző világ. A férj természeténél fogva is, de a szakmájánál fogva is arra volt beállítva, hogy a hibákat keresse, és azokra rámutasson. Ebben profi volt. Sajnos a házasságukban is ugyanezt csinálta.

A feleség nem tudott olyan jó lenni, hogy abban ne talált volna kritizálni valót. Többször panaszkodott a gyóntatójának, hogy a felesége folyton cirkuszol, pedig ő mindig csak az igazságot tárja fel. A gyóntató egyszer megelégtelte a dolgot, és azt mondta neki: Mit gondolsz, a jó Isten miért nem csap agyon ebben a minutumban, talán azért, mert nem volna igaza?

Nem ezért, hanem azért, mert irgalmas szeretettel szeret téged, te pedig szőrszálhasogató vagy. Elégtételül pedig azt kapod, hogy egy héten keresztül, a hét minden napján, legkésőbb vacsoráig a feleségedben keresel valami jót, amit megköszönsz neki, a hibákkal pedig ne foglalkozz!

Eltelt a hét, és jött vissza a számviteli ellenőrünk, és a papjának annyit mondott: Atya, a feleségem teljesen megváltozott, még sohasem volt hozzám ilyen kedves. A gyóntató csak annyit válaszolt: fiam, nem a feleséged változott meg, hanem te.

Egy másik házasságban az asszony volt a gyors észjárású. Villámgyorsan és éles nyelvvel tudta kimondani a véleményét. A férj megfontolt, lassú típus. Sokszor még föl se fogta, hogy mi is történt, de már le lett tolva, hogy miért olyan mulya. Sokat szenvedett ettől, de évek alatt nem sok változott.

Egyszer annyira megbántotta a felesége, hogy mérgébe lement a közeli kocsmába, hogy vodkába fojtsa a bánatát. Itta az egyik vodkát a másik után. Melléje telepedett egy férfi, megkérdezte, mi baja, hogy ilyen szomorúan iszik. Elmondta, hogy nagy hibát követett el, mert egy olyan nőt vett feleségül, aki túl okos, mert ő még föl sem fogja mit kéne tenni, vagy mondani, de a felesége már több körrel előtte jár. Az utolsó vodkánál annyit mondott még: pedig annak idején éppen ezért szeretett bele.

A férfi, aki mellé telepedett, azt mondta: Az én feleségem is pont ilyen. Amikor az első rohamon túl van, azt szoktam neki mondani: Beszélj erről még egy kicsit, mert tudod, hogy elsőre csak azt értem meg, hogy valami nem stimmel. De te olyan jól el tudod magyarázni. Kérlek, mondjál erről többet.

Ha ezt mondom, az asszony elkezd újra, látja, hogy odafigyelek rá és a végén tényleg megértem, és sokszor jót beszélgetünk és nincs letolás. Sőt az is előfordult, hogy amikor szokásom szerint megrágtam a dolgokat, és szép lassan elmondtam, hogyan látom én, akkor azt mondta: te sokkal mélyebben megértetted azt, amit mondtam, mint én.

Ezután meg azon vitakoztunk, hogy ki is az okosabb, ő vagy én.

A férfi a vodkákkal és a jó tanácsokkal hazament, és elhatározta, hogy kipróbálja a kocsmai módszert. „Beszélj nekem erről egy kicsit többet” – ismételte magában, hogy el ne felejtse. És bejött. Azóta, gondolkodás nélkül ő is azt mondja az ő pörgős kis feleségének: „Igazad van, kérlek, beszéljél erről még egy kicsit”, és az asszony elmondja még egyszer, így ő utoléri a feleségét a gondolkodásban.

Fontos, hogy felismerjük a tempóbeli különbségeinket, mert így tudunk együtt haladni. Jó kis szabály az is, hogy a gyorsabban és nagyobbbat lépő törekszik bevárni a kisléptűt, a kisléptű pedig szaporázhatja egy kicsit jobban. A lényeg, hogy együtt menjünk. Tehát nem arról van szó, hogy a másik ostoba és lusta, nem erkölcsi kérdés ez, hanem tempóbeli.

Ez csak annyit jelent, hogy össze kell hangolni a családi életünket, de nem jelenti azt, hogy reménytelen alak a másik.

7. Veled több vagyok, veled vagyok igazán önmagam

„Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni, ott kell annak megtanulni, hogyan kell a dudát fújni.”

(magyar népdal)

Veled több vagyok, általad vagyok igazán magam, csak benned válhatok valódi önmagammá, benned válok igazzá a szeretetben. Az eggyé válás kölcsönös önelajándékozást és befogadást jelent, ez pedig csak a szentségi házasságban tud megvalósulni. Nagyobb a szívünk, mint-hogy a társunk be tudná tölteni, ezért csalódunk egymásban. Isten magának teremtet minket és azt akarja, hogy egymás szívében találjunk Rá.

Veled több vagyok, veled vagyok igazán önmagam. Ezt a titkos mondatot ismeritek már. Talán ki is mondtátok egymásnak, lehet, hogy nem ezekkel a szavakkal, de ezzel a tartalommal. A Teremtés könyvében ugyanez a gondolat hangzik el: „Nem jó az embernek egyedül...” (Ter 2,18)

Már eszmélődő kicsi gyermekként felbukkant bennünk a vágy: Kell, hogy valaki szeressen, kell, hogy valaki átöleljen.

Aztán kicsit később már nem csak magunkra irányulóan, de egyre erősebben jön a vágyódás: Kell, hogy valakit szeressek, kell, hogy valakit átöleljek. És ez az egészen mélyről, a bensőnk legmélyéről kiinduló vágy egyre nagyobb és hatalmasabb bennünk, míg végre elindulunk,

mert olyan egyedül vagyunk, hogy magunkat sem találjuk meg nagy árvaságunkban.

Aztán mikor megláttuk egymást, valami ismeretlen erő indított, vonzott és lökött egymás felé. És egyszerre megértettük: benned magamra találtam. Bennem a te életed vert gyökeret és indult el a növekedésben.

Elhatároztuk, hogy egybekelünk, hogy eggyé válunk, hogy közös életet szeretnénk egymással élni. Átéljük, hogy ez az eggyéválás, ami a jegyességünkkel elkezdődött, többé tesz bennünket. Kiegészülünk a társunk által.

Eddig az életünkben mi magunk voltunk a központ. Magunkra irányultunk, saját énünket alakítottuk. És ez a szép feladat nem szűnik meg a házassággal. Továbbra is kell növelnünk, nevelnünk magunkban a jót. Ez kitart az életünk végéig. De a kettőnk kapcsolatával minden megváltozott. Már jobban örülünk a társunk kacajának, mint a magunkénak, már az igazi, teljesebb örömet számunkra a másik boldogsága jelent.

Átéljük, hogy nagyobb öröm adni, mint kapni. Amikor önmagunkat adjuk ajándékba a társunknak, aki ezt nagy örömmel elfogadja, ez az igazi boldogság. És viszont. Amikor megajándékozottnak éljük meg magunkat.

A házasság szentségében magamat adom neked, és téged fogadlak be. Nem a sármos kiállításodat, nem a leomló gyönyörű hajadat, hanem téged. A házasság öröm és feladat. Nem élményvadászat.

Eleinte természetesen azt látjuk meg a társunkban, ami nyilvánvalóan vonzó benne. Az is előfordul, hogy beleképzelünk olyan dolgokat, tulajdonságokat, amik meg sincsenek benne. Az érettebb szeretet már józanabb, és teljesebb, valóságosabb képet ad egymásról. Lassan a szemmel nem látható értékeket és hibákat is észrevesszük.

Mi magunk is a megismerés folyamatában egyre teljesebb képet mutatunk. Már nemcsak a napsütötte oldal látszik, hanem az árnyékosabb részek is megmutatkoznak. A szívünk azonban teljességre vágyik. Megéljük, hogy a teljes elfogadás nem mindig könnyű.

Megszoktuk, hogy az áruházakban azt vesszük meg, ami tetszik. A többivel nem foglalkozunk. Az is általános manapság, hogy ami ma tetszik, holnap már nem, és dobjuk. Az egyszer-használatos dolgok praktikumának bővölete ránk is hat. De a társunk nem árucikk. És én magam sem vagyok az. Többek vagyunk egy megkopott műanyag borotvánál vagy egy megunt színű sportcipőnél.

A személyiségünkben lényegében egymásra utaltak vagyunk. Csak általad válhatok igazán magammá, és te is általam lehetsz igazi önmagad. Így a kiegészülés magam háttérbe vonását is jelenti, lemondást a saját aktuális igényemről, a kettőnk nagyobb értéke miatt.

Azt is megtapasztaljuk, hogy még a legjobb időszakunkban is megbújik egy érzés, nem vagyok betöltve maradéktalanul, és nem vagyok képes teljesen betölteni téged. Valami hiányzik. Ez egészen rendben való érzés. Minden ember megtapasztalja ezt, még az is, aki a hivatása megvalósításáért mindent megtesz. Normális, hogy nem vagyunk képesek hiánytalanul betölteni egymást.

Szent Ágoston világítja meg ezt legközérthetőbben: „Magadnak teremtettél Uram, és nyugtalan a szívünk, míg benned meg nem nyugszik.” A mi szívünket is olyan nagyra teremtette az Isten, hogy senki más, még a házastársam sem képes betölteni. Ezért szükségszerűen csalódunk egymásban. Talán ki is mondjuk ezt: „Anyám, nem ilyen lovat akartam!” Egy kicsit panaszkodunk: „Uram, te azt ígérted, ő lesz az igazi házastársam, hát most akkor mi van?” És az Úr azt mondja: „Valóban én vezettelek egymáshoz benne-

teket, és én engedtem meg, hogy csalódjatok egymásban. Mindezt azért, hogy teljes bedobással engem keressetek. És most azt mondom, nézz a házastársadra, bújj hozzá, férközz egészen a szívébe, és ott találsz meg engem. Az ő szívét is magamnak teremtettem, hogy te benne otthonra találj, és ő is a te szívedben igazi otthonra leljen.”

Olyan otthonná kell válnotok egymás számára, ahol nem kell megijátszanotok magatokat, ahol végre lehettek azok, akik vagytok, mert tudjátok, hogy itt elfogadnak, hogy itt jónak, értékesnek látnak, még akkor is, ha magatok sem hiszitek el ezt magatokról. Olyan otthon egymás számára a szívetek, ahol Isten ölel át benneteket. Ő mindig nagynak lát és képesnek, hogy valami szép megvalósuljon általatok, képesnek arra, hogy úrrá legyetek a nehézségeken. Sokszor magunknak sem hisszük el, hogy tudunk változtatni a dolgokon, mert olyan sokszor estünk el, de az egymásból felhangzó Isten szavának elhisszük, hogy még velünk is képes valami jót tenni.

Isten nem az okosok és a bölcsek által jelenti ki magát, hanem a kicsinyek és az elesettek által. Hát ki a kicsi és elesett, ha nem mi? Ezért úgy kell figyelniünk egymásra, mint az Isten nekünk szóló üzenetére. Nem baj, ha nem értjük, nem baj, ha érthetetlen, nem baj, ha nem logikus. A Szűzanya sem értette eleinte Isten akaratát, de azt mondta: legyen. Megteszem, amit akarsz. Aztán el-elgondolkodott rajta, és belenőtt a feladatba. Az ő feladata az volt, hogy teljes embert neveljen, az új ember prototípusát. Krisztust. Egész jól megfelelt ennek a kihívásnak. A mi feladatunk sem sokkal kisebb. Egymásból a teljes embert kibontani. Egymást az Istenhez vezetni. Így aztán előfordulhat, hogy a mi szívünket is hét tűr járja át. Mert a szeretet fájhat. Az igazi szeretetben mindig van egy kicsi fájdalom, de ezt még általában a jegyesek nem tudják.

A kiegészülésben és az eggyéválásban leszünk igazán szabad, eredeti személyiségek. Ehhez pedig szükséges, hogy olykor megöleljük a kaktuszt. Duzzogunk, haragszunk, veszekszünk, megsebezük egymást és kialakítjuk egymásban a megbocsátás kultúráját. Megtanulunk gyengédnek, figyelmesnek és tapintatosnak lenni egymáshoz. Azt mondjuk magunkban: Te egy érthetetlen alak vagy most számomra, de hiszek a benned lévő jóban, és újból jóba akarok lenni veled.

A házasság, mint az élet maga, ajándék és egyben veszteség is. Meglepőnek tűnik, de igen is van a házasságban veszteség. Az teljesen nyilvánvaló, hogy mi az ajándék. A másik, a házastársam szeretete. A veszteség pedig az, hogy elveszítjük, hogy független személyként gondolkodjunk és cselekedjünk. A házasságban folyton beleütközünk a házastársunk személyiségébe, akaratába, gondolkodásmódjába, stílusába, szokásaiba, abba, hogy a házastársam másmilyen mint én vagyok, és ez megkerülhetetlen, kikerülhetetlen. Tehát egy folyamatos ütközési szintér a házasság, ahol a saját akaratom, a saját elképzelésem fennakad, akadályba ütközik, arra kényszerül, hogy feladja önmagát.

Hát itt kezdődnek a mai ember gondjai. Mert a mai ember önmagát szeretné megvalósítani, önmagát szeretné kiteljesíteni. Valósítsd meg magadat, jogod van a boldogsághoz, jogod van, hogy élvezd az életet. Teljesítsd ki a képességeidet. Éld át a lehetőségeidet, ragadd meg az élet kínálta helyzeteket és hozz ki belőlük a legtöbbet, gyűjtsél be a lehető legtöbb örömet és boldogságot, ne hagyj ki semmit.

Ilyen és ehhez hasonló gondolatokat tartanak helyesnek és valójában ez a legnagyobb hazugság, legnagyobb szélhámosság, legnagyobb átverés. Mert ezek a szlogenek kizárólag az egyénre irányulnak, az egóra, az énre. Ez a

szingli életmód ideológiája, és hiába van aktuálisan párja, az nem tud valódi szeretetközösség lenni, mert egy ilyen kapcsolatban, a legjobb esetben is, a páros önzés alakul ki. A viszony arra irányul, hogy nekem jó legyen, és amíg veled nekem jó, addig együtt vagyunk. A másik ugyanezt mondja és teszi. Használják egymást a saját céljaikra, a saját örömeikre, a saját vélt boldogságukra. Valójában kihasználják egymást ebben a kapcsolatban.

A házasság teljesen más. A házasságban a házaspár tagjai tudják, hogy egyszemélyes boldogság nincs. Az ember ugyanúgy, mint az Isten, csak személyes kapcsolatban képes megélni a saját életét. Szeretet csak személyek között lehetséges. Önmagam szeretete nem irányulhat saját magamra, mert egyszemélyes szeretet lezár és beszűkít, elveszi a személytől a növekedést, ami csak egy másik személy által lehetséges. A szeretet interperszonális. Az Isten ezért háromszemélyű. Atya, Fiú és a Szentlélek eggyé vált szeretetközössége. A házasság pont ilyen. Nem az ego a fontos, nem a saját élet megvalósítása, hanem a magáról megfelelő, magát elajándékozó, magát kiüresítő, magáról lemondó viszonyulás a másikhoz.

A házasságban akkor válhatunk igazán önmagunkká, ha készek vagyunk magunkat feladni a házastársunk kedvéért, ha önként elveszejtjük magunkat a házastársunkért, ha önfeláldozóak vagyunk, ha magunkat áldozzuk fel a társunkért.

Ez egy óriási ellentmondásnak látszik. Lemondok mindenről, de mindenről, ami jár nekem, ami megillet engem, ami jól esik nekem és mindent, de mindent megkapok. Mert csak és kizárólag így kaphatom meg.

Ez a paradoxon a szeretet törvénye. Jézusnak sem volt más választása. Isten létére belegyömöszölte magát egy térbe és időbe lekorlátolt létbe és Ő, a mindenható, hatal-

mas Isten egy teljesen kiszolgáltatott helyzetbe hozta önmagát. Aki soha semmitől nem függött, és minden Őtőle függött és függ, teljességgel függő helyzetbe lépett be, mikor kisbabaként a világba jött. A határtalan lét olyan picire határolódott le, mint egy zsidó kisfiúcska élete, és amikor felnőtt férfivá vált, akkor még ettől az élettől is megfosztották. A Van-t, az egyedüli Létezőt megsemmisítették.

Ez által a teljes megsemmisülés által tudott aztán az Élet teret nyerni. Az Ő halála által lett minden embernek lehetősége a teljes életre. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.” (Jn 3,16) „Aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti értem az életét, az megtalálja.” (Mt 10,39)

Ez történik a házasságban is. A magunknak megtartott élet értéktelen semmivé válik, a másiknak átadott életben pedig kiteljesedik, nyereséggé válik.

„Senki sem ment föl a mennybe, csak aki alászállt a mennyből: az Emberfia (aki a mennyben van).” (Jn 3,13)

„Szálla alá poklokra, harmadnapon halottaiból föltámadta, fölméne a mennyekbe...” (Apostoli hitvallás)

Tehát nemcsak arról van szó, hogy Jézus alászállt a mennyből, hanem arról is, hogy megjárta a poklot, átélte a teljes elhagyatottságot, a kiszolgáltatottságot, a megsemmisülést. Csak ezt követően támadt föl és ment fel a mennybe.

Jézus mindenben a prototípus. A házasságban is alászállunk a mennyből, aztán megjárjuk a poklot, ahol a saját énünk semmül meg. Úgy érezzük, hogy elvesztünk, elhagytak minket, nem értenek minket, elítélnék minket, és ezáltal lenullázódunk. És ekkor, amikor kiüresedtünk önmagunkból, akkor következik be a feltámadás és a mennyekbe emelkedés. Ez tulajdonképpen az igazi életet jelenti.

„Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni, ott kell annak megtanulni, hogyan kell a dudát fújni” – tanítja bibliai mélységgel a magyar népdal. Mi a házasságban egészen jól akarunk játszani, azt szeretnénk, hogy jól szóljon a házasságunk. Olyan dudásokká akarunk válni, akik egy csárdában is jól megférnek és olyan egységet és összhangzást akarunk megélni, ami leginkább az angyalok karának istendicsőítéséhez hasonlítható. Egyébként a jó házasság nem csak hasonlít az istendicsőítéshez, hanem maga az istendicsőítés. Az alázat megtanulásának folyamata ez.

Olyan folyamat ez, mint amikor egy másik embert bevezetünk a tulajdon tróntermünkbe és átengedjük neki a saját uralkodói székünket, amit eddig kizárólag saját magunknak melengettünk. A házasság a saját királyságomról való lemondás és alattvaló szerepbe való visszalépés. Úgy is mondhatnám, szolgai szerepbe. Ez kiszolgáltatott szerep és szolgáló szerep. A büszkeségem teljes megtöretését jelenti. Az alázat kicsírázását jelenti. Ez azt jelenti, hogy lemondok a jogos igényeimről, hogy nem várok el semmit, ami valójában megilletne és kinyilvánítom, hogy a másíknak mindenben rendelkezésére állok. Ebbe az alázatba az egóm belepusztul, megsemmisül, már nem számít az én akaratom, csak a tiéd.

Egyszer egy lány megkérdezett, honnan tudhatja, hogy valójában szereti őt a fiúja. Azt válaszoltam neki, onnan, hogy észreveszed, hogy jobban szeret téged saját magánál. Akkor szeret igazán, ha olyan dolgokat tesz meg érted, amit magáért nem tenne meg. Amikor nem magáévá akar tenni téged és nemcsak tégedet, magadat akar, hanem azt akarja, hogy te legyél gazdagabb, és ezért neked ajándékozza önmagát. És mindezt főleg nem szóval teszi, hanem kinyilvánítja tetteikkel, cselekedetekkel. Jó tábortűz úgy

lesz, ha az egyik fadarabot a másik ellenében támasztjuk. A házasság akkor képes melengető tüzet adni, ha a férfi és a nő égő, eleven egységben szorosan támogatják egymást. Amikor két teljesen eltérő személyiség egymásnak feszül, és ez a feszültség erős alakító erővel dolgozik köztük, akkor csillan fel a tiszta szeretet fénye. Mint a köszörűn élezett pengén a fény.

A tompultságunktól csak küszködés árán tudunk megszabadulni. A házasság olyan terület, amiben ennek a szeretetfénynek fel kell csillannia, sőt állandó fényt kell adnia, de ez nem megy másként, mint megkerülhetetlen, kijátszhatatlan, szakadatlan formálódásban.

Nagyon fontos ezt tudni minden házasságra készülőknek és házasnak is, mert a szeretetnek ez a természetes útja. Tehát az egónk, az énünk megsemmisülése, halála szükséges előfeltétele az újjászületésnek, az új ember kialakulásának, amely a házastársunk által valósul meg. Az elkerülhetetlen krízisek így válnak a megújulás eszközeivé. A csalódások önmagunkban és a házastársunkban ennek tudatosításával nem a szakadék felé menetelés érzését adja nekünk, ellenkezőleg, éppen a mennyországba való lépéseink lépcsőfokait jelentik.

Nem azt jelenti, hogy mi magunk alkalmatlanok vagyunk vagy a házastársunk alkalmatlan a legszorosabb emberi kapcsolatra, a házasságra, hanem pont azt mutatja meg, hogy kizárólag egymással és egymás által válunk képessé a szeretet befogadására és nyújtására. Világossá válik, hogy minden küzdelem és fájdalom ellenére, jobban mondvá csakis az egymással megvívott küzdelemben és az egymástól elszenvedett fájdalomban leszünk képesek az egymásban való kiteljesedésre.

Nagyon sok házasságban ott dobják be a törölközőt, hogy nem vállalják fel a küzdelmet és a harcot. Nem értik,

hogy nem egymás ellen kell harcolni és küzdeni, hanem a saját önzésünk ellen a másikért. Az érett házasságban a felek azért harcolnak, hogy önmagukat legyőzzék. Mert csak ekkor tud megvalósulni az, hogy érted élek, és érted halok. És ha mindketten egymásért élünk és halunk meg nap mint nap, a mennyország mindent felülmúló dinamizmusát és realitását tapasztaljuk meg, amit Lukács evangélista így fogalmazott meg: „Az Isten országa köztetek van.” (Lk 17,21)

Ezért jó, ha nem összevissza, máshol, másokban és másoknál keressük, kutatjuk a boldogságunkat, hanem fölfogjuk, hogy a mennyország köztünk van. Különösebben nem is kell keresni, a fél méterre lévő társam szívében megtalálom. Szakítsunk az illúzióinkkal, rózsaszín ködös elképzeléseinkkel, mert az egyetlen realitás, hihetetlen, de igaz: a mennyország köztünk és bennünk van, nyakig, sőt fejünk búbjáig benne vagyunk.

Csak észre kell vennünk és el kell fogadnunk. Ökölbe szorított kézbe nem lehet beletenni a királyi pecsétgyűrűt.

8. Családban élünk, első a saját család

Első a saját család. Az elsődleges csoport a házaspár: „Elhagyja anyját, apját és ketten lesznek egygyé.” (Ter 2,24) A házastársam mindent és mindenkit megelőző fontosság szempontjából, a gyereket, az anyámat, a barátnőmet, a haverokat, a munkát stb. Egyeztetetés fontossága, soha nem szolgáltatjuk ki a másikat senkinek. Fényképezhetőség. Így válunk mások számára is gazdag ajándékká. Családfőnek és a család szívének lenni.

Bármilyen meglepő, de a családnak nincs szentsége. A katolikus egyház szentségeit végigtekintve megállapíthatjuk, hogy Isten az emberi élet határállomásainál egy-egy megerősítéssel jön az ember segítségére.

Például a keresztségben a friss, új élet kezdetén a keresztelendő a „Szentlélekben való újjászületés fürdőjében” (Tit 3,5) részesül. Ez a fürdő a megvilágosodás fürdője is, ahol a megkeresztelt a „világosság fiává” (1 Tesz 5,5) lesz. Így az ember számára már a léte kezdetétől világos, hogy mi létének célja és iránya. A keresztségben a krisztusi élet kezdődik el, az élet teljességére kap meghívást és küldetést az ember. Hogy ez megvalósulhasson, a megkeresztelt „Krisztust öltötték magukra” (Gal 3,27) azért, hogy képesek legyenek elkezdni és kibontani magukból a teljes, a krisztusi életet. A keresztség olyan az ember számára, mint amikor az úrhajót elindítják. Pontosan beállítják a paramétereket, a megfelelő mennyiségű üzemanyaggal

feltankolják, minden szükséges anyaggal, eszközzel, élelemmel feltöltik és a kilövéskor pályára állítják. Aztán a pilóta irányítására bízzák, aki belenőve, felkészülve a feladatára elindul beteljesíteni a nagy célt.

A bérálás szentségében a Szentlélek megadja, hogy ne éljünk továbbra is kézi vezérléssel, hanem belenőjünk abba a nagykorúságba, ahol egyre inkább egyesülünk Krisztussal és az Ő közösségével, az Egyházzal. Ez a szentség egy kreatív, eredeti, szeretni képes és szeretetet elfogadni tudó személyiséget hoz bennünk létre és ezzel az erővel tudunk részt venni felelősen és hatékonyan egy új világ kialakításában, az Isten Országá uralomra jutásának művében.

A házasság szentsége is egy ilyen határállomás. A férfi és a nő személyes életében is határállomás, mert eddig egyénileg élték az életüket, de azt követően a kettőjük élete közös lesz annyira, hogy nem is lehet egyéni életről beszélni, hanem csak eggyévált életről.

Ez egy vadonatúj kezdet is, egy új valóság megszületése. Egészen természetes, hogy egy ilyen újszülött számára Krisztus egy szentségi erőforrást biztosít. Szükség is van rá, mert pusztán saját erőnkől, saját eszünkől nem vagyunk képesek egy teherbíró, mindent kibíró házasságot felépíteni. Itt igazán nagy szükségünk van az Isten soha el nem fogyó erejére, segítségére.

A családnak azért nincs szüksége szentségre, szentségi megerősítésre, mert ezt a megerősítést a házaspár a házasságban megkapta. A jó házaspár jó családot tud felépíteni. Ezért, amikor a saját családuknak felépítésére, alakítására gondolunk, mindig ezt az alapigazságot kell a szemünk előtt tartani. A jó család alapja a jó házasság. Tehát, ha jó a kapcsolatunk a feleségünkkel (férjünkkel), akkor jó a családuknak is.

Ez a tény meghatározza a dolgok sorrendjét is. Amikor azt mondom, első a saját család, akkor alapvetően azt mondom: első a feleségem, első a férjem.

Ezt nem olyan könnyű érvényesíteni a mindennapokban, mint amilyen magától értetődőnek tűnik. Mert hát mi a család? – kérdezhetjük, és jön a gyors válasz: a család az apa, az anya és a gyerekek boldog közössége. Sok igazság van ebben, de sok minden el is van takarva. Igaz, hogy a házasságban a férj és a feleség harmonikus kapcsolata a cél, és ennek gyümölcse lehet a gyermek, de az, ahol nincs gyermek, az nem család?

Egyházunk azt tanítja, hogy a házastársi szeretet és szerelem legyen termékeny, mely termékenységgel kiterjed az erkölcsi, lelki, természetfölötti élet gyümölcseire is. (Katolikus Egyház Katekizmus 1654. cikkely) „Azoknak a házastársaknak is, akiket Isten nem ajándékozott meg gyermekekkel, emberi és keresztény szempontok szerint teljes értelmű házastársi életük lehet. Házasságukból messze sugározhat a termékeny szeretet, a befogadás és az áldozat szelleme.” Igazi gyümölcstöző házasság az ilyen. Nem a gyerektől lesz a házasságból család, hanem attól, hogy a házasság gyümölcstöző. Mert a gyümölcstöző gyermektelen és a gyermekes házasságokban, a családokban egyaránt jelen van az ajándék és az áldozat, és a termékenység és termékenység félreértésének kísértése.

Egyik ismerőszöm mondta: a gyerek nem mennyiségi kérdés, hanem minőségi. Ezzel azt akarta kifejezni, hogy az ajándékba kapott gyerekekkel feladatot kapnak a szülők, és akik nem törekednek e feladat elvégzésére, azok megnehezíthetik, sőt el is lehetetleníthetik, hogy gyermekükből a teljes emberi létre alkalmas személy kialakulhasson.

Nem véletlen, hogy az Isten családban jött a világra. „Mindenről lemondott az Istenember, amikor erre a világra jött: istállóban született, egyszerű és szegényes életkezeteket választott, ám a szeretet roppant fényűzéséről, Máriáról és Józsefről nem mondott le. Szülők nélkül még az Isten Fia sem lehetett volna normális ember.” (Barsi Balázs: Názáret iskolája, 3. lecke) Ez a gondolat is aláhúzza, mennyire fontos a család.

Egy schönstatti atya, Tilmann Beller ajánlotta fiatal házasoknak, hogy írják fel csupa nagybetűkkel a konyhájuk falára: ELSŐ A SAJÁT CSALÁD. A saját családjukért való munkálkodás minden mást megelőz. Ez nem önzés és bezárkózás, hanem alapja annak, hogy a nagycsaládban vagy a baráti körben jól megtalálja a helyét, helyére találjon, mint új házaspár, új család.

Egy fél éve összeházasodott házaspár karácsonyra készülődött. Mindkét oldalon a szülők részéről erős volt a nyomás, hogy náluk karácsonyozzanak szenteste. De a fiatal házaspár megbeszélte egymással, hogy ők ezentúl mindig a saját családjukban fognak karácsonyozni. Elkezdték a készüléket, ahogy az ünnep közelgett. Beszélgettek, hogy kinél-kinél milyen szokások, hagyományok voltak. Elmesélték egymásnak a lánykori, legénykori készületeket, az ünnep menetét, az ünnepi ételeket, az ünnepi énekeket és imákat, ki mit szokott tenni ilyenkor, kinek mi a feladata. És szép lassan kirajzolódott számukra, hogy ők milyen karácsonyi ünnepet szeretnének. Kezdődött az adventi roratékkal, a napi jócselekedetekkel, az esti „köszönős” imákkal, ahol az aznapi jót és örömet és egymást köszönték meg a Mennyei Atyának. Folytatódott a karácsony szenteste „családi liturgiájának” megformálásával, a fenyődíszítéssel, csengettyűk beszerzésével, kis betlehemi barlang készítésével, a figurák „legyártásával” stb.

Szenteste előtt két héttel elmentek egymás szüleihez, és elmondták, hogy ők egymással szeretnének karácsonyozni, mert ők is ugyanazt az örömet és gazdag lelki tartalmat szeretnék a leendő gyermekeiknek adni, mint amit ők kaptak gyerekkorukban. Köszönik, hogy ilyen gazdag örökséget kaptak. Ahhoz viszont, hogy ők maguk megtalálják azokat a formákat és tartalmakat, amik mindkettőjüknek örömet jelentenek, egybe kell fűzniük a két család örökségét, és ebből a saját magukét kell kialakítaniuk. Kérték a szülőket, beszéljenek arról, hogy nekik annak idején hogyan sikerült ez. Így aztán elkerülték a sértődést és egy jóízű beszélgetés kerekedett. A végén megkérdezték a szülőket, hogy karácsony napján vagy másnapján látogathatják-e meg őket és így kialakult az is, hogy a nagycsaládban mikor és hogyan ünnepelnek.

Természetesen nem mindig mennek a dolgok simán. Van, mikor nem lehet az ütközést elkerülni. A főszabály: nekem mindig a társam mellett van a helyem. Nem engedek éket verni közénk. Semmi és senki nem fontosabb, mint a házastársam. Sem anyám, sem barátom (barátnőm), sem főnököm, munkám, sem haverok, sem hobbi. Minden a házastársam után jön, mindent megelőz, mindenki előtt van a társam. Már nem vagyok egyedül, már nem vagyok a magam ura, egybekeltünk, egymásért vagyunk, egyik vagyunk, érted vagyok és te értem vagy.

Történt egyszer, hogy a fiatalasszony várandós lett és nem érezte jól magát. Az orvos pár nap fekvést javasolt. A férj anyukája lakott közelebb és ő tudott eljönni segíteni. A fiatalok hálásak voltak, de a harmadik napon a férj az asszonykáját sírva találta a szobában. Kiderült, hogy a mama átrendezte a konyhát és a fürdőszobát is, és a szekrényben az összehajtogatott ruhákat újból kivasalta. A férj nem szólt semmit, mert ismerte az anyukája rendmániáját.

Fölhívta a főnökét és kért két nap szabadságot. Elment és vett egy szál sárga rózsát, anyukája kedvenc virágát. Aztán odaállt az anyja elé és megköszönte az eddigi segítséget. Azt mondta, holnaptól ő marad itthon a feleségével. Az anyukája tiltakozott, mert ő még szívesen maradt volna, de a férj hajthatatlan volt. Azt mondta: vannak helyzetek, amikor a férjnek a felesége mellett kell lennie. Ha szükség lesz rá, számítanak a segítségére, de most szeretne a feleségével egyedül maradni. A mama megértette, csomagolt és ment. Később már nevetni is tudott a dolgon és büszkén mesélte, hogy az ő fia igazi férfi lett. A feleség később elmesélte, hogy akkor újból beleszeretett a férjébe, mert megmutatta, hogy őt szereti legjobban a világon.

Első a saját család, de ennek az igazságát a gyakorlatban nehezen tudjuk megvalósítani. A férfiaknál gyakran előfordul, hogy a munkájukkal annyira azonosulnak, hogy azt képzelik, hogy mindent jól csinálnak, ha a családjukért dolgoznak, ha előállítják a család mindennapjaihoz szükséges javakat. De nemcsak azt képzelik, hogy mindent jól csinálnak, hanem azt is, hogy ez a dolguk és ebben ki is merül a családi kötelezettség. Hogy ők mindent megtesznek ezzel, amit egy jó férjtől el lehet várni. Hát ez hatalmas tévedés és gyakorlatilag önbecsapás. Lehet ez munkaalkoholizmus, menekülés, de végső soron a mélyben szereptévesztés van, a férji állapot félreértése.

Szent Pál tanítja nekünk, hogy az állapotbeli kötelesek az elsők. Fölteszem a kérdést: ki vagyok, milyen az állapotom? A válasz: férj vagyok, akinek van felesége, édesapa vagyok, akinek vannak gyerekei, magam is gyermek vagyok, felnőtt gyermek, akinek vannak szülei és testvérei, tűzoltó vagyok, van hivatásom és feladatom, az egyházközséghez tartozom, ebben a közösségben is van

feladatom és küldetésem, ezen és ezen a településen élek, szomszéd vagyok, vannak szomszédaink stb.

A saját családomban, ha férj vagyok, akkor családfő vagyok; ha feleség vagyok, akkor a család szíve vagyok. Nem túl divatos fogalmak ma a családfőség, vagy a család szívesség. Általában nem is értik ezt ma az emberek, pedig kevés dolog van ennél fontosabb. Ennél fontosabb dolog a házasságban talán nincs is, minthogy a saját családukban a helyünkön legyünk. Tudjuk, hogy mi a sajátos és pótolhatatlan feladatunk és küldetésünk, mi az, amit be kell töltenünk ahhoz, hogy örömet adjunk és örömet éljünk meg a családban, milyen terheket kell hordoznunk és vállalnunk, milyen áldozat az, amit nekünk kell meghozni, és milyen az az élet, amit nekünk kell kiharcolni a családuk számára.

Családfőnek lenni és a család szívének lenni sohasem jelentett alá- és fölérendelt viszonyt, sokkal inkább a kötelezettségek, az irányultságok, az alapvető feladatok meghatározásáról van szó. A családon belüli alapviszonyokról, az elrendezettségekről. Arról, hogy mi a férj alapvető feladata a családban és mi a feleség alapvető feladata a családban. A férji, feleségi feladatkör, hivatás nem pusztán követelmény és elvégzendő munka a férjek és feleségek számára, hanem a saját emberségük boldogító beteljesítésének természetes színhelye, állapota, megvalósulási lehetőség.

Magától értetődik, hogy koronként és körülményenként mást és mást tekintettek a férj és a feleség hivatásának, de az Isten akarata, Isten szándéka szerinti házasságban a férj és a feleség hivatásának eszménye nem változott. A férj és a feleség alaphivatása ugyanaz, mint Ádám és Évánál volt, természetesen ennek megjelenési formája változott.

Az embert az Isten szeretetből szólította az életbe és egyúttal szeretetre rendelte. Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert. Az Istennek a „képe”, tulajdonsága, a léte, a személyek közti szeretetben van, az önátadásban, az elfogadásban.

Az ember, aki férfiként és nőként teremtetett, a házasságában a tudatosan vállalt önelajándékozásban válik leginkább Isten képmásává. Erre mondta az Isten a teremteskor, hogy „nagyon jó”. (Ter 1,31) Itt arról a szeretetről van szó, ahol a férfi és az asszony kezdettől fogva nemcsak arra kapott hivatást, hogy „egymás mellett” vagy „együtt”, hanem arra is, hogy kölcsönösen „egymásért” létezzen.

Miként a Szentháromságos Istenben, az Atya és a Fiú között olyan erős és hatalmas a szeretet kiáradása és befogadása, hogy ebből származik a harmadik isteni Személy, a Szentlélek, a házassági szerelemben-szeretetben a férj és feleség önelajándékozásából és befogadásából születik meg, nyer életet a gyermek, mint Isten áldása.

A házaselet, a házasság nem más, mint szüntelen csodálkozás Isten egy másik emberi lényben megnyilatkozó, általa felénk sugárzó szeretetén.

A férj hivatása és küldetése, hogy feleségében, az Isten teremő művében való munkálkodása során, segítőtársra leljen, támaszra, akivel olyan életközösséget alkothat, ahol már nem ketten vannak, hanem egy testté, eggyé vált közösséggé lesznek. Ez a közösség a házasság, a család, ahol a férj a család oltalmazója, védelmezője, az atyai tekintély hordozója. E tekintélyt a családjért végzett kötelességteljesítés, a család javáért való folytonos munkálkodás, az övéiért való áldozatos élet, a szolgáló szeretet alapozza meg, amely erőben és gyöngédségben jelenik meg felesége iránt. A férj lovagias és önmagát háttérbe állító szeretete felesége felé abból a vallásos szellemből források,

ami Krisztus és az Egyház viszonyához hasonlít. „Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus szerette az Egyházat, és feláldozta magát érte, hogy a keresztségben isteni szavával megtisztítva megszentelje. Ragyogóvá akarta tenni Egyházát, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen.” (Ef 6,25-26)

A férj nemcsak a feleségében akarja látni a „ragyogó tisztaságot”, hanem maga is a fegyelem és az akarat erényét gyakorolva éli a férfiak tiszta életét, ami az alapértékekhez, az Istenhez és a családjához való hűséget jelenti. Mai kifejezéssel fényképezhetőséget jelent, olyan életvitelt, melynek minden pillanata fényképen rögzíthető, és ha a feleségnek megmutatják, öröme telik férjében és büszke lehet rá.

A férjet, mint családfőt az erőslelkűség jellemzi, ami a felismert jóhoz, az igazsághoz való ragaszkodás. Az okosság, ami helyes döntéseket eredményez. A nagyvonalúság és a béketűrés is a családfő férfiúi erénye. A kitartás, az állhatatosság a nehézségek elviselésében. A jószívűség és a nagyszívűség, amely nem korlátozódik a családjára. Az érzékenység, az érzékelő képesség, a jó pedagógiai érzék, a dönteni tudás, a felelősség vállalás és hordozás. A jó családfő a hibák, rossz döntések belátásával, elismerésével, azok kiigazításához szükséges erővel, az újrakezdés képességével is rendelkezik, nem bújik el felesége mögé, hanem minden döntést vele megbeszélve végigvisz. Alkalmazkodik, de fontos kérdésekben nem engedi magát a körülményektől fűgővé tenni.

Egész egyszerűen a férj hivatása pont olyan, mint Szent Józsefé volt. Szent József az égi és a földi valóságot figyelembe vette és józanul, kiegyensúlyozottan vezette a Szent Család életét. Egész jól csinálta, mivel képes volt a teljes

Emberré, Krisztust felnevelni benne, s ezt csak Istennel és a családtagokkal való belső harmóniában tudta megtenni.

Szent József „igaz” férfi volt, és e jelzőt a Bibliában nem osztogatták könnyen a férfiaknak, igaznak csak néhány embert nevez a Szentírás. Ez az „igaz” férfi a világ legvonzóbb nőjébe volt szerelmes, és a szerelme nem volt viszonzatlan. Szűz Mária és Szent József „mindketten átlagos házasságról, gyerekekről ábrándoztak, de nyitottak voltak Isten akaratára, és készek voltak eredeti elképzelésük, a családi életről szőtt álmaik helyett Isten terveit megvalósítani.” József, „Mária várandósságát látva kemény próbának volt kitéve. Ha nem bízták volna magukat és egymást egészen Istenre, biztos, hogy nem tudtak volna kitartani egymás mellett”. (Barsi Balázs: Názáret iskolája, 52. o.)

A názáreti házban nem a Szentlélektől teljes, a szeplőtelen Mária a családfő, nem is az Isten Fia, Jézus, hanem József, az ács.

József Isten legnagyobb vállalkozásának élte meg a saját családját. Ennek tudatában volt, szabad akaratlan elfogadta és teljes szívből akarta ezt a családot, melyben az ő feladata a családfői feladat volt. A nehéz döntések meghozatala az övé volt. Már a kapcsolatuk elején micsoda rendkívüli nyitottság élt benne az Isten hangjának, akaratának kihallására, micsoda világos benső figyelem lakott benne, hogy képes volt a zűrzavarban az angyal sugallatát meghallani, megérteni, mellette dönteni és egy újszülöttel villámgyorsan menekülni Egyiptomba.

Valódi atya volt. A kis Jézusnak nem volt nehéz dolog a Mennyei Atyához kapcsolódni, mert az első mintája az apja volt. Ezért József minden családfő számára az atyaság példaképe.

A mai férjeknek talán segít az, ha úgy tekintenek a saját házasságukra, családjukra, mint a vállalkozó a vállalkozására.

Ha egy vállalkozásba kezdünk, rengeteg mindent meg kell tenni, hogy jól menjen. Először is tanulunk az alapis-
kolákon kívül négy-hat évet, hogy értsünk egy mesterség-
hez. Aztán rendszeresen meg kell újítani az ismereteinket.
Komoly tőkét kell befektetnünk a vállalkozásba. Teljes
erőbedobással nap mint nap működtetni kell. Nem nyolc
órát dolgozunk ilyenkor, hanem sokkal többet. Újra és újra
átgondoljuk, mit tehetnénk jobban. Keressük, mi az, ami a
legtöbb hasznot jelenti a vállalkozásnak. Mindennap mű-
ködtetjük, és ha nem ezt tesszük, tönkremegy a vállalkozás.

A mi legnagyobb vállalkozásunk nem az, hogy minél
több pénzt keressünk, hanem az, hogy felépítsünk egy jó
családot. A mi célunk egy kis örömvilág felépítése, ahol az
Isten úgy van otthon, mint a názáreti házban.

A mi legnagyobb vállalkozásunk, a mi célunk az egyé-
ni, személyes üdvösségünk, és a házasságban velünk egy-
gyé vált társunk üdvössége. Ha egy vállalkozásba annyi
energiát, pénzt, vesződséget viszünk be naponta, akkor
egy sokkal fontosabb cél érdekében a házasságunkért, csa-
ládunkért ugyanígy, vagy még inkább kell dolgoznunk.

Tehát tudatosítjuk, hogy a házasságunk feladat, mun-
ka. Ha baj van, nem válunk el, hanem dolgozunk és meg-
oldjuk a problémát. Ezelőtt kétszáz évvel a családoknak
nem kellett tudatosan a saját megmaradásukra, erősödé-
sükre odafigyelni, mert a társadalmi-vallási légkör ezt
nagyjából biztosította.

Ma az atomizálódás hatásainak vagyunk kitéve. Az
egyén, az individuum került előtérbe. „Valósítsd meg ma-
gad, ez jár neked, mert megérdemlem” – ezek a hívószá-
vak. Hogy családdá váljunk, hogy jó család legyünk, ma
azt egész tudatosan akarni és tenni kell. A férjek és leendő

férjek számára fontos, hogy mindezt végiggondolják, értsék, és bátor döntésekkel megvalósítsák.

Az asszony, a feleség küldetése és hívatása sem kisebb, mint a férjéé. A család szívének lenni egy igazi nagy hívás. A család szívének lenni az elfogadásban, méghozzá a feltétel nélküli elfogadásban mutatkozik meg. A feltétel nélküliség nem követelménynélküliséget jelent, hanem azt, hogy a család szíve, a feleség és édesanya, a családtagokat nem azért fogadja el, mert ezt vagy azt jól teljesítik, hogy ilyenek vagy olyanok, hanem egyszerűen azért, mert vannak, mert léteznek, mert a családhoz tartoznak. Ebben az elfogadásban kitételek nélküli hit van és megingathatatlan bizalom. Ez a hit a másokban még nem is látható jó megelőlegezője. A család szíve hittel és bizalommal teli szív, és ezért belőle soha nem fog ki az elfogadás.

Az asszony, a feleség és édesanya szíve az otthon melegének a tűzhelye. A soha ki nem alvó meleg szeretetét, az otthonosság megteremtőjéé. A terítőt úgy igazító és elrendező, hogy már nem egy textildarab az, hanem az otthon olyan része, amely kinyilvánítja, hogy ebben a légkörben nekem helyem van.

Egyszerűen a családtagok számára ez azt jelenti, jó itt lenni, itt tudok leginkább önmagam lenni. Jelenti még a kis dolgok szeretetét a legkisebbre és a legkisebb dologra való odafigyelést is.

A család szíve a megértést, a meghallgatást, az odafigyelést, a bensőségességet magába rejtő szív. A család szívébe bele lehet bújni, el lehet rejtőzni, mindig védelmet lehet benne lelni.

A család szíve nagynak lát, fontosnak tart, halk figyelmet, szelíd erőt sugároz. Tisztaságot, rendet, oltalmat lehet ebben a szívben találni. Benne van a kicsiség tudata, az alázaté, a mindent elviselés, a minden terhet elhordozás

csöndes ereje. De benne van a szenvedés, a túrás, a kitar-
tás, a rendíthetetlenség és a szabadság is.

A család szíve az élet hordozója és kibontakoztatója,
nevelője és megerősítője. A család szíve mindig másikért
dobbanó szív, a másikért, a férjért, a gyerekekért élő, ele-
ven dobogás. A család szíve egészen olyan, mint Szűz Má-
ria szíve.

Van-e nagyobb női hívás ennél? Van-e nagyobb fel-
adat, mint belenőni ebbe a hívásba? Létezik-e teljesebb
isten- és emberszolgálat, mint a család szívének a szolgál-
lata?

Királynői feladat ez, amiért elsőként a családfőtől jár
tisztelet, köszönet, elismerés, hála. Semmivel sem pótol-
ható a családban ez a szerep, ezért mindig modern és aktu-
ális, mert belőle áramlik az élet melege, sőt maga az élet.

„Mivel Isten terve szerint a család az élet és a szeretet
bensőséges közössége, ezért feladata, hogy egyre inkább
azzá váljon, ami, tudniillik az élet és szeretet közösségévé
egy olyan törekvésben, amely mint minden teremtet és
megváltott valóság, Isten országában fog beteljesedni.

Emiatt a családnak az a küldetése, hogy őrizze, kinyil-
vánítsa és közölje a szeretetet, amely eleven visszhangja
és tükröződése annak a szeretetnek, mellyel Isten az embe-
ri nemet, valamint az Úr Krisztus az ő menyasszonyát, az
Egyházat szereti.” (II. János Pál pápa Familáris Consortio
kezdetű apostoli buzdítása, 3. rész)

9. Hűség

Meddig tart ki a házasságunk? Örökké! Nem azért, mert szebbek, jobbak, következetesebbek, problémamegoldóbbak volnánk másoknál, hanem mert a házasságunkban jelenlévő Krisztust aktivizáljuk. A szentségi házasság egyenlő teherbíró házasság, mindent kibíró házasság. Nem azért, mert erősek vagyunk, hanem mert Jézus erős, Őhözza menekülünk önmagunk és egymás elől is, ha elviselhetetlen az élet. A házasság szentsége az újrakezdés szentsége, adok mindig esélyt neki és magamnak is. Soha nem írjuk le egymást. Nem történhet olyan dolog, ami ezt megkérdőjelezheti. Emberileg komolytalan és megtarthatatlan az örök hűség. Ez így is van. Emberi erővel nem tartható meg, de jön Jézus, és azt mondja: szeretlek, te buta.

Minden házasulandó számára nagy kérdés: meddig tart ki a házasságunk? Addig, ameddig nekünk jó? Addig, amíg egymásnak jók vagyunk? Addig, amíg látunk egymásban fantáziát? Addig, míg a társunk szép és vonzó? Addig, míg az érdekeinknek ez felel meg legjobban? Addig, míg engem betölt a társam, amíg megtalálom az örömet és a boldogságomat?

Lehetne még a kérdéseket szaporítani, de a kérdések lényege az, hogy lehet-e komolyan hűséget ígérni, amikor mindenhol, a saját környezetünkben, nagycsaládunkban, baráti körünkben azt tapasztaljuk, hogy több a válás, mint a kitartó házasság, és akik kitartanak egymás mellett, azok közül is jó néhányánál látszik, hogy egy megmerevedett keret a házasság. Ők már régen nem hisznek az örök hű-

ségben, az egy életen keresztül kitartó szerelemben. Csak azért vannak még együtt, mert a külső körülmények miatt ez az érdekük. Már rég kivándoroltak a házasságukból. Megjelenik a látszat, a csalás, a hazugság. Aztán mikor ebből elégük lesz, egy „becsületesebb” megoldást választanak, elválnak.

A magyar nyelvben a becsület nem fokozható. Aki „becsületesebb”, abban már fogy a becsület és nem növekszik.

A biológusok szerint az emberi testben lévő sejtek körülbelül hétévente lecserélődnek. Ez azt mutatja, hogy a biológiai életben mássá válunk. A házasság is egy organikus kapcsolat. Minden organikus szervezetnek van kezdete, fejlődése, csúcspontja, hanyatlása és megszűnése. Sokan ezzel indokolják a válást. Szép volt, jó volt, elég volt. Megváltottunk, már nem annak ígértem örök hűséget, aki most velem van, és én sem vagyok már az, aki voltam. Így nem is köt az ígéret egyikünket sem, váljunk el „kulturáltan”, ne gyötörjük egymást, így tisztességesebb. (A tisztességgel ugyanaz a helyzet, mint a becsülettel.)

Ezek hamis ideológiák. Valójában az egyén önzése áll a problémák mögött. Természetesen a házasság élő, eleven organizmus, az egymásért való élet szenvedélyes lüktetése. A folyamatos újrakezdés, változás normális terepe a házasság.

A házasság nem csak azért van, hogy én ott boldogságot kapjak. A házasság nem csak azért van, hogy engem a társam boldoggá tegyen. A házasságom azért van, hogy én tegyem boldoggá a házastársamat. És ez az óriási különbség a fenti hamis ideológia és a szentségi házasság között. Más az iránya, más az irányultsága. A szentségi házasságban a szeretetem nem magamra irányul elsősorban, hanem a házastársamra.

Természetesen a házasságban megtapasztaljuk, hogy a másik nem elég nekünk, nem képes betölteni minket, de azt is, hogy mi sem vagyunk elegek a házastársunknak, és mi sem vagyunk képesek betölteni őt. Ez egy hiányérzetet jelent, csalódást. Megtapasztaljuk, hogy nem vagyunk elegek egymásnak.

Fontos tudnunk, hogy eleve arra vagyunk teremtvé, hogy ne lehessünk elegek sem magunknak, sem társunknak, és eleve úgy vagyunk teremtvé, hogy senki, de senki emberfia/lánya ne legyen képes maradéktalanul betölteni, kielégíteni, boldoggá tenni.

Szent Ágoston 1500 évvel ezelőtt ugyanezt átélve írta le a klasszikussá vált gondolatában: „Magadnak teremtetél Urunk, és nyugtalan a szívünk, míg benned meg nem nyugszik.” Ezzel egész egyszerűen azt mondja, úgy vagyunk megalkotva, hogy semmi teremtetett dolog, személy nem képes azt a szomszóságot enyhíteni, ami abból fakad, hogy az Isten magának teremtetett. Azt akarja, hogy az örökké való élete, el nem fogyó szeretete után vágyakozzunk. Valójában Ő akar bennünket betölteni. Ezt nagyon fontos tudni a házasságra készülőknek, mert így világossá válik, hogy a szükségszerű csalódás és nyugtalanság teljesen normális és elkerülhetetlen a kettőjük kapcsolatában.

Nem a másik hibás ezért, nem én vagyok hibás ezért. Ez nem is hiba, hanem a nagyobb szeretetre való meghívás ösztönzése. Ösztökélés arra, hogy a kezdeti önző szeretetünkben induljunk el a másikért való szeretet felé. Ebben a másikért való szeretetben a saját magunk szeretete az önszeretet helyére kerül. A helyes és jó önszeretet, önfogadás nélkül nem vagyunk képesek jól szeretni a másikat sem.

Szent Ágoston azt tanítja, ne múltó, elfogyó értékekre építsük az emberi kapcsolatainkat és a házasságunkat. Ha a szívünkben az örök hűség és örökké tartó szeretet vágyát

tapasztaljuk, akkor ez a vágy csak örök értékekre épülve teljesezhet be.

Milyen örök értéket találunk saját magunkban? Kémény a válasz: semmit. Minden, ami emberi, az elmúlik, tönkremegy, elhasználódik, kiüresedik, véges, sérülékeny stb. Ezért nem volna szabad örök hűséget fogadnunk egymásnak, mert emberi természetünknel fogva megtarthatatlan? Ha önmagunk akarataira, érzelmeire, szándékaira építünk, akkor valóban értelmetlen megtarthatatlan ígéretet tenni.

A szentségi házasságra készülőknel és az ilyen házasságban élőknel pont az a lényeg, hogy nem saját magukra építik a kapcsolatukat, mert ez az első komolyabb meg rázkódtatásnál összedőlhet. Nem magukra építik, hanem a Végtelen Szeretetre, a Végtelen Hűségre, a Végtelen Igazságra, az Istenre.

Az emberi kapcsolatainkban mindig megtapasztaljuk a kudarcot. Kicsikké válunk, gyöngékké, elfogy a szeretetünk, rosszul szeretünk, haragszunk egymásra, kétségeink támadnak, elbizonytalanodunk.

Ti a házasságotokat szilárd alapra akarjátok építeni, azt akarjátok, hogy Jézus ereje által a házasságotok szentségi házasság legyen. Azaz teherbíró, mindent kibíró házasság.

Azt is tudjátok, hogy emberi erővel lehetetlen, képtelenség megtartani, amit ígértek egymásnak. Hogy mindig szeretitek egymást, hogy halálig kitartatok egymás mellett, hogy mindig hűek lesztek, hogy soha nem fordultok el egymástól.

Aki azt mondja, hogy ezeket meg lehet tartani emberi erővel, pusztán szép ígéretek által, az téved vagy hazudik. Nézzetek körbe, az ismerőseitek házasságának legalább fele tönkrement, pedig eleinte ők is komolyan gondolták.

Jézus tudja, hogy az igazi szeretethez erő kell. És ez nem pusztán érzelem. Az igazi szeretetet akarni kell. A szeretet nem megy magától, és szeretni nem mindig könnyű. Van, mikor kifejezetten fárasztó és nehéz.

A házasság nem olyan, mint a fagy, ami nagy melegben lehűt, és ha nem ízlik a tölcsér, eldobom. A szentségi házasság nem olvad el soha, mert benne Jézus ereje van. A szentségi házasságnak tartása van, Jézusban a házasság a halálig kitart.

Az egyház nagyon realista, mikor a házasságot a templomban köti meg. Mert tudja, hogy minden házasságnak szüksége van Jézus erejére. Enélkül egyszerűen elfogyunk, mint a fagy, és ráadásul összejenjük egymást.

Az evangéliumban van egy mondat, ahol Jézus azt mondja: „szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket.” (Jn 15,12) Hogy szeretett bennünket Jézus? Hogy az életét adta oda értünk. És ez a kulcsmondat. Ezt a mondatot a mai világ nem érti. Nem érti, mert saját magát akarja megvalósítani, mindenféle kapcsolatában és viszonyulásában a maga örömét keresi. Ez egy önző, saját magáért való élet. Ez egy beszűkült élet, ami lehatárolódik és bezárul.

Ezzel szemben Jézus azt mondja: a házasságban adjátok oda egymásnak az életeteket, ami persze egyszer egyszer keresztet is jelent, lemondást saját magamról, az igazságomról, az időmről, a kedvenc tévésorozatomról, a sörömről, teérted.

Legtöbb férfi az életét adja a feleségéért és a gyerekeiért, de ha egy focimeccset néz, azt mondja: hagyjatok békén.

Sok asszony életét adja a családjáért, de mikor a férje egy kicsit meg akarja simogatni, azt mondja: ne bolondozzál, olyan fáradt vagyok.

Természetesen létezik fáradtság, és gyakran egy foci-meccs pihentet, de a szeretet elsősorban nem a maga javát keresi, hanem a másikat, a társát. Az igazi szeretet annak örül, hogy örömet szerezhetsz. Persze a magunk igazáról, akaratáról való lemondás nem könnyű. A szeretet az fájhat is. Az igazi szeretet egy kicsit mindig fáj is, mert lemondunk magunkról, odaadjuk magunkat a társunknak. Ez által válunk egyre tökéletesebbé.

A hűség nem érzelmi kérdés, hanem akarat. A házasságban egymásnak adjuk a szívünket, eggyé válunk. Ez az eggyé válás, ez az egymásnak átadott szív azonban nem garancia arra, hogy ne legyenek kísértéseink. Kísértések sokfélék lehetnek. Jöhet kételkedés, elbizonytalanodás formájában. Jól választottam, valóban ő a nekem rendelt társ? A nehézségek idején önkéntelenül megfogalmazódhat: „Anyám, én nem ilyen lovat akartam!” Előfordulhat, hogy felbukkan egy régi „ismerős”, és vonzóvá válik. Elkezdünk hasonlítani, előbogarásszuk társunk hibáit, sérelmeinket és az önsajnálatba keseredünk bele, aztán fantáziálunk és képzelgünk.

Gyakran előfordul, hogy úgy érezzük, hogy ami a házasságunkban nekünk jár, azt nem kapjuk meg. A törődést, az odafigyelést, a gyengédséget, a dajkálást, a tapintatot, a csodálatot stb. Úgy érezzük, hogy már nem mi vagyunk a legfontosabbak a társunk számára, fontosabb a gyerek, az anyukája, a barátnője, a haverok, a munka, az érvényesülés. Úgy érezzük, hogy megszokott bútordarabok lettünk. Keressük azt a vibrálást, azt az izgalmat, amit nekünk jelentett a társunk és mi is öneki.

Sokféle kísértés létezik, és jó hogy vannak. A Jóisten-től jönnek. A Jóistentől jönnek és nem a gonosztól. Az Isten eszközei ezek a kételyek, elbizonytalanodások, hiányérzetek. Az Isten azt akarja, hogy tegyük magasabbra a lé-

cet a házasságunkban, azt akarja, hogy ne elégedjünk meg kapcsolatunk eddigi szintjével és minőségével. Isten azt akarja, hogy induljunk el tartalmasabb, mélyebb, érettebb szeretet felé. Nőjünk ki az első szerelem mindent belepő gyönyörűségei takarója alól, mert a házasságban a szeretet növekedését ez gátolja, sőt egy idő után gyerekesé teheti.

Nem maradhatunk meg a kezdeti szerelmünk tűzijáték fényénél, tovább kell lépnünk a teljes világosság felé. A nappali fény a házasságban kijózanító, esetleg kiábrándító, de minden esetben a valóságot tárja fel. Isten ajándékba küldött világossága ez. Megmutatja a házastársunk minden gyengeségét, hamisságát és hitványságát. Leránt minden leplet magunkról is. Kiszolgáltatottakká válunk egymás számára, úgy, mint senki más számára.

Ezt nem lehet másként elviselni, csak úgy, hogy lassan eltanuljuk az Isten látásmódját, ahogy ránk tekint. Isten látja a bűneinket, a hiányosságainkat, mulasztásainkat, emberi gyarlóságainkat és mégis szeret minket. Nem azért szeret, mert jók vagyunk, hanem mert az övéi vagyunk. Isten szeretete nem abban mutatkozik meg, hogy a bennünk való csalódásait felsorolja, az elkövetett bűneinket számba vegye, hanem abban, hogy mindennek dacára bízik bennünk. Az Ő hűsége egy pillanatra sem inog meg, újra és újra jelét adja a szeretetkapcsolatunk megújításának. Sosem lát bennünket reménytelennek, sőt mindig lát bennünk fantáziát. Az Ő hűsége nem a mi hűségünk függvénye. Sohasem szűnik meg a szeretete felénk.

Isten látásmódját tanulhatjuk el egymás gyengeségeinek megismerésével, elfogadásával és hordozásával. Isten nem a mi szeretetünktől teszi függővé az Ő szeretetét. Az Ő szeretete valójában kiérdemelhetetlen, megszolgálhatatlan.

Az érettebb szeretet ilyen. Már nem azért szeretjük egymást, mert az nekünk jó, hanem azért, mert az a má-

siknak jó. Nem azért vagyunk hűségesek, mert a másik is hűséges, hanem azért, mert rendületlenül hiszünk a társunk jóságában. Az ilyen szeretet „mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.” (1Kor 13,7) „Ez a szeretet nem szűnik meg soha.” (1Kor 13,8)

Előfordulhat, hogy mi magunk vagy a társunk hűtlenné válik. Rettenetes ennek az átélése. Úgy érezzük, elárultak, megaláztak, kifosztottak bennünket. Talán saját magunkat vádoljuk kegyetlenül a másik hűtlensége miatt. Lebénulunk és értelmét veszti minden. Mit lehet ilyenkor tenni? Fejezzük be kulturáltan a házasságunkat, csöndesen, cirkusz nélkül váljunk el? Nem! Kezdjünk el harcolni, kezdjünk el dolgozni a házasságunkon, hódítsuk vissza a társunkat. Ne engedjünk helyet az önmarcangolásnak, a másik hibáztatásának, ez nem segít. Ami segít, hogy azt keressem és tegyem minden nap, ami a házastársamnak jó, és örömet szerez neki. Nem baj, ha nem veszi észre napokig, hónapokig, évekig. Az állhatatos szeretetünkben ne várjuk el a viszonzást, mert nem azért szeretünk, hogy viszonzást kapjunk érte. Ez nem lenne más, mint páros önzés.

A hit és a hűség összetartozik. Ameddig hiszünk egymásban, addig képesek vagyunk a hűségre is. Hiszek abban, hogy te vagy az Istentől nekem rendelt társ, hiszem, hogy Isten ajándéka vagy számomra, hiszem, hogy Isten egymásnak teremtett minket, hiszem, hogy a földi boldogságomnak és az üdvösségemnek az eszköze te vagy.

A házasságban a hűségünket nem magunkra alapozzuk, mert az ingatag és saját erőből megtarthatatlan. Emberi erővel ez nem megy, de jön Jézus, és azt mondja: szeretlek, te buta. Tárjátok ki a kezeteiket, hogy beletehessen az ajándékomat, az erőt és a képességet arra, hogy mindig szeressétek egymást.

A mai világ egyik jellemzője, hogy az embereknek nincs tartós kötődése sem a dolgokhoz, sem a személyekhez. Az egy életen át tartó tanulás ideológiájában például hangsúlyos szerepet kap, hogy a dolgozó ember mindig kész legyen a váltásra, változtatásra. Ez azt jelenti, hogy figyelnie kell a lehetőségeket, és ha egy kedvezőbb munkahely kínálkozik, akkor váltson.

Nem olyan régen még elismerték, ha valaki 15-20-30 évet lehúzott egy cégnél. Hűségjutalmat kapott, ami több havi fizetést jelentett. Érték volt a tapasztalat, a kitartás, a céghez való hűség.

Ma ez másként van. A cégek nem gondolkodnak ilyen hosszú távban, az adott gazdasági időszak a legfontosabb. Ebben az időszakban kell teljesíteni, akinek ez nem megy, arra nincs szükség.

Gyorsabb lett a világ. Az alkalmazkodás a megváltozott helyzethez a cégektől profilváltást, sokszor teljes átalakítást igényel. Új emberekre, új szaktudással rendelkezőkre van szükségük. Nincs idő, és drága az átképzés. Azonnal kell a piacra reagálni. Ez nem csak a termékekre hat, de az emberekre is.

A vízműtől elbocsátották az egész vezérkart. Új menedzsmentet hoztak. Fiatalokat, akiknek csak az előírt profit teljesítése volt fontos. Sok embernek mondtak fel egyik napról a másikra. Nem érdekelte őket az sem, hogy egy vízműves dinasztia 52 éves nőtagjától 25 év munkaviszony után egy telefonbejelentéssel váltak meg. A dolog pikantériája, hogy előtte egy egyéves tanfolyamon átképezték. Ezért abban bízott, hogy rá szükség lesz. Tévedett. Közben koncepcióváltás történt.

Az, hogy a férje 30 évig dolgozott a vízműnél, onnan lett rokkantnyugdíjas, havi 15-20 ezer Ft a gyógyszer költsége, és nincs aki pénzt keressen a családban, az senkit nem érdekelt.

A munka világában megtapasztaljuk a gyors változást, a kiszámíthatatlanságot. A dolgozó ember egyre inkább elszemélytelenedett erőforrásként jelenik meg, aki, ha feleslegessé válik, lecserélhető, elküldhető.

Az emberek egymáshoz való viszonya is nagy változáson ment keresztül. Az emberek ma kevésbé akarják és tudják megoldani a problémáikat egymással. Többségében lecserélik egymást, nincs idejük, módszerük, kultúrájuk a problémák megoldására, ezért új kapcsolattal próbálkoznak. Hogy a közben megszületett gyerekekkel mi lesz, az nem döntő szempont a saját boldogság utáni vágyban. Ezért a válás és a váltás után a gyerekek gyakran mélyseges sebzettségben élnek, és sohasem tapasztalják meg, hogy a szüleik a nehéz helyzeteket egymással hogyan oldják meg. A minta, amit látnak, szinte rákényszeríti őket is, hogy így viszonyuljanak majd később a társukhoz nehéz helyzetekben.

A teleföntársaságok szinte havonta bombázzák a potenciális ügyfeleket, térjenek át a jobb, kedvezőbb, olcsóbb díjcsomagra. Akkor is megéri, ha a korábbi szerződésben kötött hűségnyilatkozatot idő előtt felbontják.

A szülőket az iskolák nyílt napra hívják. Azt ajánlják, hogy a gyermeket jobban felkészítik a sikeres életre. Ökoiskola, művészeti iskola, nyelvi iskola, számítástechnikai iskola, és ezek egy intézményben. Azt kérik, hogy a szülők felelősen döntsenek, mert egy falusi iskola, de egy kisvárosi iskola sem képes ezeket megadni. Igaz, az óvodás barátoktól el kell válni, utcabeliek hónapszámra nem találkoznak, a helyi kapcsolatok lazulnak és szétszakadnak, de ez nem számít, mert ebből az iskolából a továbblépés jobban biztosított, és a gyerek érvényesülése a lényeg.

Édesanyámnak kislány korában egyetlen babája volt csak. Ma is megvan neki. Az unokáinak már egy polcon

sem férnek el a babáik. Anyám ma is szeretettel beszél a babájáról. Az unokák, amikor nagyobbak lettek és a babák útban voltak, egy nylonzsákba gyömöszölték őket és a végén örültek, hogy megszabadulhattak tőlük. Az unokák számára a több tucat baba sem jelentett annyit, mint az egyetlen anyámnak.

Miről van itt szó? A hűségéről. A dolgokhoz és a személyekhez való hűségről, mert ezek összefüggenek.

A mai technikai világunkban a megjavítás és a helyreállítás sokszor drágább és időigényesebb, mint az elromlott tárgy kicserélése. Újat venni olcsóbb és kényelmesebb, mint a régit megjavítani.

Az újnak egy sajátos értelme lett. Az újnak az lett a varázsa, hogy jobb és értékeesebb, mint a régi. A mai ember ezt általában így gondolja. Ezt nem morálisan érti, hanem praktikusán. Ez azt jelenti, hogy itt nincs szó erkölcsről, helyes vagy helytelen viszonyulásról, egész egyszerűen kényelmi és pénzügyi szempontok vezérlik.

A sógoromnak van egy szalonnázó kése. A csontnyele szarvasagancsból van. Már ő is az apjától kapta. Ezzel szeret enni, és ha nem találja, a nővéremnek fel kell forgatnia a házat, míg elő nem kerül. Sógoromnak fontos a bicska. Az ő számára nem pusztán egy jól használható tárgy, mert lehet jobb bicskákat is kapni a késes boltban, de ez a csontnyelű bicska az övé, és amikor kézbeveszi, és szeletel vele, jobban esik neki a falat. Amikor a tenyerében érzi a bicskát, számtalan történet, vonatkozás, élmény, emlék járja át a kezét. És ezt a világ legjobb és legújabb bicskája nem tudja, csak a megfeketedett nyelű öreg bicskája. Ez legtöbbször nem tudatosul a sógorban, de igen nehezebbesne a bicskája nélkül élni. Ragaszkodik hozzá, és a nővéremhez is ragaszkodik már negyven éve.

Ebből a példából is látszik, hogy valamilyen módon a dolgainkhoz való hűség és az egymáshoz való hűség összefüggenek. Ha megszokjuk, hogy a dolgokhoz kényelmi, pénzügyi, praktikus szempontok alapján viszonyulunk, ez átmegy a személyekhez való kapcsolatainkra is. Csakhogy a dolgok azok dolgok, a személyek pedig személyek. Nem lehet egyformán viszonyulnunk hozzájuk.

A személyekhez fűződő kapcsolatainkba, bizonyos mértékben, a magunk személyiségét visszük be. Kötődés alakul ki, fontos és értékes a másik ebben a kapcsolatban, és én is fontos és értékes vagyok.

A legszorosabb kapcsolatom a jegyespárommal, házastársammal van. Ő a legértékesebb és legfontosabb számomra és én is a legfontosabb és legértékesebb vagyok az ő számára. Olyannyira átjár ez a kapcsolódás mindkettőnk, hogy már nem is vagyunk értelmezhetőek önmagunkban, csak egységben. Kötődünk egymáshoz, egyetlenek vagyunk egymás számára, sokkal egyetlenebbek, mint egy bicska vagy egy baba.

A sógoromnak több kése van, kisebbek nagyobbak, ilyenek, olyanok, de a szalonnázó kése az egyetlen, amittől nem tud megválni. Nem lehet elképzelni két egyetlen bicskát.

Én sem lehetek az első vagy a második számú egyetlen a házastársamnak. És ő sem lehet nekem a tizedik egyetlenem. Nincsen első, második, tizedik egyetlen, csak egyetlen van. Minden más csalás és hazugság. Házastársakként nem vagyunk lecserélhetők és eldobhatók. Nem lehet a kapcsolatunk alapja kényelmi, pénzügyi, praktikus szempont. Egyetlenek vagyunk egymás számára, de nem úgy, mint a baba, amelyik csak arra képes, hogy visszatükrözze a szeretetünket. Ez sem kevés. Sok házasságban még ez sincs meg. De mi többet akarunk. Nem csak tük-

rők akarunk lenni, amiben a másik szépnek látja magát, hanem folyton növekedni akarunk az egymás iránti szeretetben. Elmélyülni, fejlődni, kiteljesedni. Mert több az ember, mint az egyetlen bicska. Az ember csak egy másik személyben tud emberhez méltó életet élni. A teljességre törekvő ember csak akkor tud teljessé válni, ha teljesen odaadja magát valakinek. Egy valakinek, mert kettőnek, többnek nem lehet teljesen átadnia magát.

Amiről eddig szó volt, az egy természetes sík. Ezt minden ember képes belátni. Az ember emberségének alapiránya, hogy valaki egyetlene legyen, és ez a teljességre törekvésben tud megvalósulni.

Az egyetlenné válás és a teljessé válás, az nem egyszeri és statikus viszony, hanem folyamatos és organikus. Ez azt jelenti, hogy mindig, újra és újra igent mondok az egyetlenemre, és az élet legszélesebb viszonylataiban kapcsolódok hozzá. Egész egyszerűen ez nem más, mint az, hogy szeretem őt, és minden percben jobban akarom szeretni, és ő ugyanígy van velem.

Igent mondunk egymásra és ebben az igenben nincsenek feltételek. Nincsenek kizárólagosságok, nincsenek kitételek. Nemcsak azt mondjuk ki egymásnak az igenben, hogy szeretlek és elfogadlak, úgy ahogy vagy, hanem azt, hogy szeretlek és elfogadlak úgy, ahogy vagy és ahogy leszel. Nincs más útja az egyetlenné válásnak, csak ez, és nincs más lehetősége a kiteljesedésnek, csak ez.

És itt szokott megbukni a természetes síkon való élet. Mert ez emberi erővel gyakorlatilag megvalósíthatatlan és teljesíthetetlen. Ennek oka, hogy nem vagyunk képesek önzetlenül, helyesen, tisztán szeretni, előbb-utóbb magunkat tesszük előtérbe. Elvárásokat és igényeket fogalmazunk meg, és óhatatlanul csalódunk a társunkban és magunkban is. Próbálkozhatunk egy másik személlyel

is, csak idő kérdése, hogy kiderüljön, vele sem jutottunk messzebbre, sőt!

Hát akkor mit csináljunk? Hogyan lehet komoly, meg-alapozott életre szóló ígéretet tenni egymásnak?

Az első, hogy tárgyilagosan nézzünk magunkra és társunkra. Ne képzeljük azt, hogy a másik teljesen meg fog változni miattunk és mi is meg fogunk változni ömi-atta. Leszámolunk az illúziókkal. Tárgyilagosan tekintünk egymásra, igyekszünk a rózsaszín köd mögül kilátni. Azt mondjuk: nem azért szeretlek, mert jó vagy, és velem a jövőben még jobb leszel, hanem azért szeretlek, mert vagy, és ha jól szeretlek, még az is előfordulhat, hogy jobb lesz.

Tehát, ha azt látom, hogy nálatok a garázsban szét van szórva minden, és csak akkor csinálsz rendet, amikor már nem fér be a kocsid, akkor nem várom el a közös életünkben sem azt, hogy a mi leendő családi házunk udvarán a kavicsokat vigyázba állítsd. Ha ez mégis megtörténne, akkor ez csoda lenne, de a csodák általában százévenként történnek meg.

Ha te azt látod nálam, hogy én örökké pakolok, és nem tudom elviselni, ha a ruhásszekrényben nem elvágólag, egyvonalban vannak a pulóverek, akkor tudhatod, hogy egy kicsit rendmániás vagyok, és ha szerteszórva hagyod a holmidat, azt nem fogod megtalálni, mert nekem muszáj elpakolnom. Ha ez téged annyira zavar, hogy naponta szóvá teszed, akkor tudnod kell, hogy a mi házasságunk nem egy csendes, békés nyugalom szigete lesz, hanem a konyhánkba várhatóan néhány repülő csészealj fog beköltözni. Ebben az esetben a mi házasságunk egy fantasztikus és eseménydús kapcsolat lesz. Lehet, hogy a szomszédok azt gondolják, hogy ezek már megint szétverik a házukat, valójában nálunk csak a szokásos konfliktuskezelés folyik.

És amikor te ordítasz velem, hogy adjam elő a munkás bankcsodat, mert így is elkéstel, és türelmetlenül dudálnak az utcán, hogy miért nem mész már, akkor én azt mondom: drágám, a helyén van a polcon.

Ha búcsúzóul annyit mondasz: édesem, nagyon idegesítő vagy, de szeretlek, akkor örömmel foglak várni egy finom vacsorával. De ha folyton letolsz, hogy semmit sem lehet megtalálni ebben a házban, akkor én szomorú leszek, te pedig titokban keresel magadnak egy vidám nőt.

A hűség alapja, hogy reálisan nézünk egymásra, nem a képzeletvilágunkat vetítjük bele a másikba, mert mi nem egy álmot akarunk szeretni, hanem egy hús-vér embert. Tudatosítjuk, hogy egy hús-vér ember mindig egy kicsit problémás.

Amit még nagyon komolyan kell vennünk, számolnunk kell a másoknál is tapasztalt gyakorlattal, hogy a mi házasságunkban is lesznek olyan nehézségek, amiket egyből, de kettőből sem tudunk megoldani. Olyan is lesz, ami tartósan jelen lesz az életünkben, és nem találjuk a megoldást, csak kínlódunk. Léteznek emberileg feloldhatatlan, megoldhatatlan helyzetek. Ilyenkor nem menekülünk ki a házasságunkból, a sorozatos kudarcok nem azt jelentik, hogy nincs megoldás, csak azt mutatják meg, hogy emberi erővel nincsen.

Fontos már most előre tudatosítani, hogy nem leszek képes kezelni a saját házasságom minden problémáját, még akkor sem, ha megfeszülök. Ilyenkor jó tudni, hogy van egy hatalmas erő a birtokunkban, nem vagyunk egyedül a társunkkal a házasságunkban. Velünk az Isten. Minden látszat ellenére szentté akarja tenni a házasságunkat. Sőt, a mi házasságunk szentségi, mert nem magunkban kötöttünk szövetséget egymással, hanem az Istennel hármásban kötöttük meg a szövetséget. A háromlábú szék a

legstabilabb. Mi Jézust kértük arra, hogy stabilizáljon bennünket, mert kettesben nem megy.

Tehát, amikor csészealjak jönnek-mennek a konyhánkban, vagy már azok sem, és reménytelenné válik minden, akkor sem vagyunk magunkra hagyva, mert nálunk Jézus jelen van. Szeretnénk Őt bevonni, szeretnénk, ha a házasságunk szentségében jelenlévő Jézus aktivizálódna, mozgásba jönne, ha csinálna valamit, mert mi becsődöltünk.

Jézus nemcsak a csődhelyzetben van jelen a mindennapjainkban, hanem akkor is, ha nem veszünk Róla tudomást. Az Isten aktivizálása nem is jelent mást, mint tudomást venni Jézusról, neki feltárni az ügyeinket, kikérni a véleményét és tanácsát, aztán megfogni a kezét, hogy húzzon ki bennünket a bajból.

Jézus nem egy csodapirula, amit beveszek és automatikusan minden rendbe jön tőle. Jézus, mint valóságos személy, nem egy tolakodós típus, nem erőlteti rá magát senkire. Viszont, ha komolyan vesszük és hozzáfordulunk, biztosra vehetjük, hogy segít. Még sohasem fordult elő ennek az ellenkezője.

A házasság szentségének aktivizálása tehát nem más, mint a köztünk lévő Jézus tudomásul vétele és komolyan vétele. Amilyen komolyan vesszük Őt, Ő is olyan komolyan vesz bennünket.

Ha a sarokba vagyunk szorítva, és már kimerültek a lehetőségeink, akkor végső kétségbeesésünkben szoktunk hozzáfordulni. Az a jó Benne, hogy nem sértődös, a felé nyújtott kezét mindig megfogja, még akkor is, ha tíz évig nem törődtünk Vele. Jézus tudja, hogy az a kapcsolat, ami re nekünk szükségünk van a házasságban, nem megy nélküle. De hívatlan Vendég szerepét sem szokta eljátszani. A szentségi házasságban ott van mindig, de nem lép közbe,

csak ha hívjuk. Gyakran ki kell várnia a csődhelyzetet, mert olyan kukák vagyunk, hogy csak akkor szólunk Neki.

A szentségi házasság magyarra fordítva teherbíró házasság, mindent kibíró házasság. Nem miattunk, mert mi örökké levizsgázunk még magunk előtt is, nemhogy a társunk előtt, vagy az Isten előtt, hanem Őmiatta.

A szentségi házasságban élőket sem kerüli el a baj, csak mi mondhatjuk Jézusnak: Jézus baj van, légy szíves, gyere. És Jézus jön, mindig jön. Nem oldja meg helyettünk a gondjainkat, hanem rávezet bennünket a megoldásra.

Egy fiatal házaspár férfi mesélte: Ránk telepedett az anyósom. Jóban vannak a feleségemmel. Ez normális, hogyan legyen egy anya a lányával? Sokat segít nekünk, az igazság az, hogy rá is szorulunk. Még a törlesztéshez is hozzájárul. Tényleg rendes, de a feleségem vele beszél meg mindent, én meg úgy érzem, kiszorultam a saját házasságomból. Pedig mindig számíthatunk rá. A gyerekekkel sokat foglalkozik, engem is szeret és megfőzi a kedvenc ételeimet, de mindennap együtt duruzsolnak. Ez halálosan idegesít.

Szóltam a feleségemnek, erre ő vérig sértődött. Mondta, hogy hálátlan kutya vagyok, és velem különben sem lehet beszélgetni. Mondtam neki, hogy én nem a mamát vettem feleségül, hanem őt, a mama pedig menjen szépen haza. Erre ő sírva elrohant. Itt tartunk már egy jó ideje, de nincs megoldás.

Beszéltem már erről a legjobb barátommal is, sőt a gyóntató papommal is, de ezt a helyzetet nem oldja meg a jó tanács és három Miatyánk sem. A helyzet tarthatatlan, már nem alszunk egy szobában. Hogy ne dilizsek be, és mégis tarthassam magamat valakinek, egyre többet dolgoztam. Munkába fojtom a bánatom. Még jobb, mintha innék. De egyszer a kollégákkal mégis elmentem egy buliba.

Annyit ittam, hogy egy nő majdnem fölcsípett. Szó szerint elmenekültem és gyalog mentem haza.

A házunk előtt fölnéztem az égre, és könyörgőre fogtam: Segíts, édes Istenem! Csak ezt mondogattam egy óra hosszat. Aztán valami történt. Mintha egy hang azt mondta volna: Menj be, és most azonnal beszélj a feleségeddel. Mondd meg neki, hogy szereted, és az sem érdekel, ha a mama hozzánk költözik, de nem akarsz elveszíteni, és te sem akarsz elveszni.

Éjjel egy óra volt. Berontottam a hálósobába és mindent elmondtam neki. Nem szólt semmit csak átölelt és csak sírtunk. Azt mondta, ő is szeret és ő sem akar elveszíteni engem, és mi lesz a gyerekekkel? Aztán lecsúsztunk az ágyról, ott térdeltünk a szőnyegen és imádkoztunk és könyörögtünk: gyere Jézus, segíts rajtunk, hogy visszataláljunk egymáshoz!

Aztán lefeküdtünk. Arra ébredtem, hogy a feleségem nyöszörög, és szörnyen fáj a feje. Mondtam, elmegyek a mamához, megkérem, hogy jöjjön el, mert rettentő állapotban vagy. Csak annyit mondott: jó. Elmentem az anyósomért és kértem, hogy jöjjön, de ő azt mondta: fiam, azt hiszem, most nem rám van szükség. Vegyél ki két nap szabadságot. Nektek kell rendezni a dolgaitokat. Azt válaszoltam, hogy köszönöm és egyből felhívtam a főnökömet. Mondtam neki, muszáj egy-két napot otthon lennem. Megértette. Hazaértem és mindent elmondtam a feleségemnek. Örült neki. A gyerekeket elvittem az óvodába, iskolába, bevásároltam, vettem a feleségemnek étcsokit, mert ezt szereti. Aztán egész délelőtt beszélgettünk. Délutánra már nem fájt a feje, és mondta, menjünk sétálni egyet a térre. A téren, egy padon a templom mellett egymásnak gyóntunk. Bocsánatot kértem tőle, hogy csak elvárásaim voltak felé, hogy nem figyeltem oda eléggé rá,

hogy nem osztottam meg vele a gondjaimat, hogy megbántottam az anyját. Ő pedig azt mondta, bocsánatot kér, hogy csak a maga fájdalmával volt tele, annyira egyedül érezte, annyira sajnálta magát, hogy velem nem törődött. Később beszélgettünk, aztán a végén azt mondta, megkéri az anyukáját, hogy ezen a héten ne jöjjön, csak velem szeretne lenni. Szeretné, ha ugyanúgy imádkoznánk, mint régen, amikor a Jóisten színe elé vittünk mindent, mert akkor mindent jobban értettünk. Azt mondtam, én is pont ezt akarom.

A szentségi házasság nem egy aláírt papír vagy egy szép templomi szertartás. A szentségi házasság az, hogy életünk minden pillanatában igent mondunk egymásra, elfogadjuk egymást, egymásért akarunk élni, és ehhez igénybe vesszük Isten segítségét. Tehát nemcsak egymással kell beszélő viszonyban maradnunk, hanem Istennel is, nemcsak egymásra kell mindig figyelnünk, hanem Istenre is.

Amikor megígérjük egymásnak Isten és az Anyaszentegyház előtt, hogy hűségesek leszünk egymás iránt, hogy mindig tiszteljük és szeretjük egymást, hogy jó és balsorsban kitartunk egymás mellett, hogy elfogadjuk a gyerekeket, akikkel megajándékoz Isten bennünket, hogy az Egyház törvényei szerint akarunk élni és nevelni őket, akkor nem azért tesszük, hogy valami bigott vallásosságot valósítsunk meg, hanem ezért, mert ha vallásosan élünk, ebből nekünk hasznunk származik. A haszon pedig az, hogy a Jóisten segítségével szép életünk lesz, minden körülmények közt tudjuk egymást szeretni, képessé válunk normális, egészséges, boldog gyerekeket nevelni és mi magunk is boldoggá válunk. Ki ne akarná ezt? A Jóisten azt mondja, ha komolyan veszitek egymást és engem, én is komolyan veszek titeket.

A hűség az, hogy minden körülmények között veled vagyok, benned vagyok, és veled és benned maradok. A szentségi házasságban nem a pap szolgáltatja ki a szentséget, hanem a jegyesek közvetlenül Isten által egymás számára szolgáltatják ki a szentséget. Ebből a tényből világos, hogy a házaspárok számára a szentségi erő a társukon keresztül jelenik meg közvetlenül Isten által. Ezért van az, hogy a szentségi házasságban élők kapcsolata minden más kapcsolatnál előbbre van, ők egymás számára mindig az első és legfontosabb személyek. Ahogy a Szentírás, a Biblia a hívek számára Isten kinyilatkoztatott és sugalmazott szava, úgy a szentségi házaspár egymás számára a szentséges Isten megnyilvánulásának, szeretetének és akaratának legkiemeltebb jelentőségű helye. Ezért ugyanolyan tisztelt illeti meg, mint a hívek részéről a Bibliát. Az otthonunkban a Bibliát méltó helyre tesszük, naponta olvassuk, úgy tekintünk rá, mint Isten nekünk szóló szavára.

A házastársam is ilyen. Őt is a szívemben a legméltóbb hely illeti meg, naponta vele vagyok és világos, hogy általa ad eligazítást az életemben az Isten. Általa tölti meg az életemet szeretettel, benne táruul föl Ő leginkább számomra.

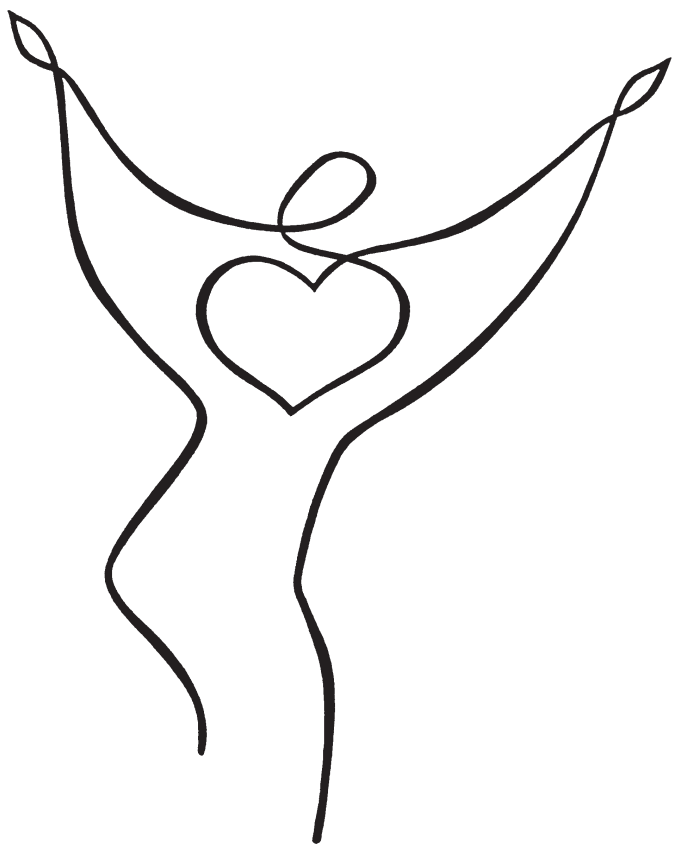
A házastársam által értem meg legjobban, hogy mit akar tőlem az Isten. Látom, hogy a feleségem fáradt és kimerült, látom, hogy sok a mosatlan edény. Az Isten szava ez által azt mondja, mosogassál el. Pedig tudja, hogy utálok mosogatni. Az Isten azt akarja, hogy hozzak a feleségemért áldozatot, és ha elmosogatok, akkor a feleségem számára értékesebb lesz ez, mint egy kazalnyi rózsa.

A Szentírás a hívek számára az eligazodás és az erő forrása. A házaspár ugyanígy van egymással, csak arra kell figyelniük, hogy ne magyarázzanak bele, ne összevissza értelmezzessék a házastársukat, mert akkor jól mellétalál-

hatnak. Ha ugyanaz a viszonyuk a házastársukhoz, mint amilyen a híveknek a Bibliához, akkor biztosan felismerhető az Isten szava és akarata, amit a társunk által üzen.

A veszély megvan, hogy némely igazságot túlhangsúlyozunk, és ezáltal belemerevedünk a saját álláspontunkba, megvan az elszektásodás veszélye. A szektáktól nem a makacs ragaszkodást kell eltanulnunk a sajátos értelmezésükhöz, hanem azt a lelkes és elkötelezett hozzáállást, ami őket a részigazságaikhoz fűzi. Mi katolikusok vagyunk, azaz egyetemesek, ennél nagyobb tágasság nem is létezik. Ebben az egyetemességben nincsen kényszerzubbony, hát egymásra se adjuk föl.

10. Ima és ünneplés a családban

Az imaélet, az egyházi év ünnepeinek személyessé tétele, megélése a családban. Az imádság egy személyes kapcsolat Isten és az ember között. A lényege, hogy közelebb kerüljünk Hozzá, az Ő szeretetében legyünk. Az imádságban megmondjuk Jézusnak, mi a bajunk. A közbenjárás és a másokért való imádkozás pedig az, hogy megmondjuk Jézusnak, mi a mások baja. Az ünneplés az öröm kitörése, életünk összefonódásának elismerése, örömteli felfedezése annak, hogy úgy tartozunk össze, mint egyetlen test tagjai, hogy különbözőségünk igazi kincset jelent, hogy engedhetjük leomlani a falakat, amelyek elválasztanak. Örvendezünk, hogy megoszthatjuk azt, ami bennünk a legmélyebb és legebezhetőbb, hogy összefűz bennünket a bizalom.

Kulcskérdés a házasságban élők számára, hogy tudnak-e imádkozni és ünnepelni. Sokunk számára maga az ima is gondot okoz. Hoztunk valamiféle vallásosságot a családukból, részt vettünk gyerekkorunkban hitoktatáson, járunk szentmisére a templomba, de általában igazi, vonzó, az életünk részévé vált imagyakorlatunk nincs.

A személytelen versikék felmondásából kinőttünk, gyerekes színvonalú és tartalmú imácskákat már nem mondjuk, mert érezzük, hogy csak külsőség, és nincs benne semmi kapcsolódás. Ha nagy baj ér bennünket, felsóhajtunk: „Segíts, édes Istenem!”, de mi magunk sem hiszszük komolyan, hogy az életünk gondjaira jelentős befolyást gyakorolhat egy ilyen sóhaj. Aztán, ha túljutottunk a bajokon, már ezt a sóhaj sem mondjuk. Ha őszinték vagyunk, akkor kimondjuk: nem sokat tudunk kezdeni az

imával, nincs jó tapasztalatunk, gyakorlatunk, merevnek, sablonosnak tartjuk, élettelennek, idegennek a mai ember életétől.

Ha ilyen előzményeink voltak, nem is lehet másként gondolni az imádságra. De vajon az-e az imádság, amire ilyen tapasztalatok alapján gondolunk, vagy talán az nem is volt imádság és így nem is tudjuk, hogy miről van szó?

Boldog II. János Pál pápa 2002. október 16-án azt mondta: „Az együtt imádkozó család együtt marad...” Érdemes komolyan megfontolni ennek a szent életű pápának ezt a mondatát. Tudjuk róla, hogy a családokkal nagyon sokat törődött, a munkásságában kiemelkedő volt a házaspárokért és a családokért végzett tevékenysége, számtalan fontos egyházi dokumentumot írt erről a témáról. Tudta, hogy mit beszél, de vajon mi értjük-e?

Nyilván nem arról van szó, hogy a gyermek szintjén, gyerekkorban megtanult imádságainkat mondjuk papagáj módjára. Világos volt számára, hogy a 35-ös cipőt nem lehet felhúzni 42-es lábra. A felnőtt ember imádsága más, mint a kisgyermeké. Más, de a lényegét tekintve mégis ugyanaz, ha valóban imádságról beszélünk.

A Szentírásban Jézus sokszor beszél az imádságról, és az Ő életéből az derül ki, hogy nem csak élete legfontosabb döntései előtt vonult el imádkozni, hanem folyton imádkozott és Nála az imádkozás olyan természetes volt, mint maga a levegővétel. Nem volt benne semmi mesterkéeltség, semmi idegenség, semmi formalizmus. Egyszerűen és bensőségesen imádkozott. Azt lehetett Nála látni, hogy az Istennel, az Atyával egészen mély és személyes kapcsolatba lépett az imádságban. Azt lehet látni Nála, hogy mindennapi szükséglete volt, hogy az Atyával kapcsolatban legyen, hogy eléje tárja a kétségeit, a nehézségeit, a fájdalmát, de az örömeit is. Jézusnál az látszik, hogy

az Istennel, az Atyával folyamatos és bensőséges beszélő viszonyban volt. Mindent eléje tárt. De ez az imádság nem volt egyirányú. Az Isten válaszolt neki, világosan közölte akaratát, erőt adott neki, az örömeiben is osztozott. Jézus minden ügyével az Atyához fordult, mindent megosztott Vele és az Atya is mindent átadott neki. Jézus számára az ima egészen természetes és magától értetődő volt.

A szerzetesek az imádság mestereivé váltak. Kitalálták, hogy háromóránként az Isten elé, az Istenbe helyezik az életüket. Éjszaka is felkeltek, a munkarendjüket ehhez igazították, sőt az egész szerzetesi életük ritmusát a rendszeres imádság határozta meg. Mit csináltak? Ugyanazt, amit egy édesanya csinál a csecsemőjével. Kb. háromóránként táplálja, ölébe veszi, megszoptatja, föléje hajol, gyönyörködik benne, becézgeti. A gyermek ettől képes fejlődni, növekedni, de nemcsak fizikailag, hanem lelkiileg, szellemileg is. Ha ezt nem kapja meg, akkor elpusztul, sérül, deformálódik. Vannak olyan kisbabák, akik nem éhesek, de jeleznek, sírnak vagy gügyögnek, mert igényük van az anyjuk közelségére és egyből megnyugszanak, ha hallják, hogy a közelben van. Átélik a védettséget, a biztonságot, azt a légkört, amiben képesek növekedni.

A szerzetesek tanultak az édesanyáktól és a csecsemőktől. Ők is „rákapcsolódtak” a biztonságot, védelmet, növekedést, fejlődést biztosító kisugárzó erőre. Megtapasztalták, hogy az újra és újra való kapcsolódás feltölti őket, segíti őket a teljesebb élet kibontakozásában. Számukra a százszor elmondott Miatyánk nem egy unalmas ismétlés, hanem az Istenhez kapcsolódásukban való folyamatos elmélyülés volt. Olyan volt számukra az ima, mint a mi autóink számára a benzinkút. Teletankolták magukat és végezték a munkájukat. Nem meglepő, hogy a tudomá-

nyos, technikai életben is kiemelkedőt alkottak. Az erő az imádságból, az Istennel való kapcsolatból jött.

Amikor II. János Pál pápa azt mondja: „az imádkozó család együtt marad”, akkor azt mondja, hogy a családok belehelyezik magukat az Isten éltető erőterébe, odaviszik a nehézségeiket, a fájdalmaikat, a megbántottságaikat, és odaviszik a hálaadásukat, az örömeiket, a köszöneteiket, a kéréseiket. Nem versikéket mondanak, hanem a személyes életüket tárják Isten elé. Az imádság így lesz számukra a megnyugvás ideje, az osztozás kiemelkedő helye, a megerősödés helye. Az imádság az Istennel és az Istenben való kipihenés és megállás lehetősége. Nem kell produkálnom magam, lehetek az, aki vagyok. Az imádságban tudom, hogy Isten rám néz és szeret. Igent mond az életemre, képesnek lát arra, hogy többé váljak és növekedjek a szeretetben. Segít, hogy reálsan nézzem magamat és az életet, erőt ad a változtatáshoz, a javuláshoz. Az imádság a kilátástalanságomban, az elbizonytalanodásomban remény ad. Az imádság valójában az Istennel való életet jelenti. Vele, Benne, Átala tudok csak ember lenni. Saját erőből nem megy.

Ha a szent pápa szavait úgy fordítom, hogy az a család, aki nem imádkozik, az nem marad együtt, vagy nagy nehézségekkel tud csak együtt maradni, akkor világos, hogy az imádságra olyan szükségünk van, mint egy falat kenyérre. Miért? Mert amikor imádkozunk a családban, vagy a férj és feleség együtt imádkozik, akkor az életünket az Isten elé helyezzük. Erre nem az Istennek van szüksége, hanem nekünk. Fontos tudnunk, hogy most Isten előtt állunk, Ő néz ránk, velünk van és szeret minket. Szereti a családtagjainkat, szereti a házastársamat. Én is szeretem a családomat, szeretem a házastársamat, és Isten szerető szemével nézek rájuk. De nem csak rájuk, hanem magam-

ra is, mert Isten engem is szeret, ezért magamra is szeretettel nézek. Hálás vagyok mindazért, amit általuk kaptam.

Megköszönöm az Istennek, hogy vannak, hogy anynyi minden jó van bennük, de nemcsak általánosságban, hanem konkrétan. Azt mondhatom: Isten, te igazán nagy Isten vagy, hogy ilyen csodálatos asszonyt, férjet adtál nekem. Kérlek, add meg nekem, hogy se az én, se az ő hibája vagy bűne ezt az igazságot ne takarja el előlem. Az ilyen imádságot nem kell külön tanulnunk. Egész egyszerűen elő vesszük, amit jónak látunk és megnevezzük. Különösen fontos, hogy a házastársunk előtt tegyük ezt. Aztán hála adhatunk, megköszönhetünk mindent, amit kaptunk. Itt is egészen magától értetődő dolgokról beszélünk. Például azt imádkozzuk: Jézus, milyen jó, hogy megvehettünk ma egy kabátot a feleségemnek. Milyen jól áll neki, te adtál munkát és pénzt, hogy szépen öltözhessünk. Köszönjük.

Aztán szabad a nehézségeinkről is beszélni az Isten előtt. Uram, olyan sokszor félreértem a társamat, bocsásd meg, hogy ilyen sértődékeny vagyok, adj erőt, hogy mindig higgyem, hogy ő jót akar nekem.

De mondhatom azt is: Uram, fontos nekem az igazság, úgy érzem, hogy igazságtalanság ért és emiatt indulatos vagyok. Adj erőt, hogy újra és újra megértsem, hogy a saját igazságomnál nagyobb a mi a kettőnk szeretete. Segíts, hogy jobban megértsem a házastársamat.

Ugye látjuk, hogy ha így imádkozunk, akkor Istentől kapott erővel képesek leszünk a nehézségeinket hordozni és talán megoldani. Ha az imádságban Isten szemével nézzük egymást és a társunkat, akkor utakat találunk egymáshoz.

Az imádság nem oldja meg a bajainkat, de képessé tesz bennünket arra, hogy reményt és ösztönzést kapjunk, hogy elinduljunk egymás felé. Az imádságban azt is meg-

tapasztalhatjuk, hogy a társunk szívében találjuk meg az Istent. Egy feleség nemcsak a gyereket dajkálhatja, hanem a férjét is. Ölébe veheti a fejét, és mondhatja: nincsen semmi baj, én veled vagyok. Ekkor a férj átéli, hogy az ő aszszonykáján keresztül a Jóisten szól hozzá, hogy erőt kap és ezért képes lesz arra, hogy elvégezze a feladatait. A férfiak is lehetnek dajkák és mondhatják, itt vagyok, én mindig vigyázok rád. És a feleség ilyenkor átéli, hogy az Isten tenyerén van, az ő biztonságában és melegében.

Az imádság nem nehéz, sokszor a gyerekek tanítanak bennünket. Például egy házaspár télvíz idején kölcsönként autóval elindult egy 40 km-re lévő városba, hogy baráti családokkal együtt legyenek. Már odafelé is köhögött az autó, de csak odaértek. Visszafelé jövet este 10-kor egy dombnál már nehezen ment az autó, le akart fulladni. A család a kocsiiban hangosan imádkozott, hogy hazaérjenek épségben. Egyszer csak a négyéves kisfiú megszólalt: „Toljad Isten, toljad!” Nem csoda ilyen imádság mellett, hogy a család hazaért. Mit tanulhatunk ettől a kisfiútól? Azt, hogy egész konkrétan, az élethez kapcsolva, magától értetődő természetességgel és hittel merjünk az Istenhez fordulni, hiszen a mi Atyánk nem valami távoli ítélő bíró, hanem szerető Atya. Egészen nyilvánvaló a pápa igazsága, ha így imádkozunk.

Tudjuk ezt, de mégis gyakran tesszük fel a kérdést, hogyan imádkozzunk? A megfelelő imamód kialakításánál figyelembe kell vennünk a személyes adottságainkat. Olyan imaformát keressünk, ami örömet szerez. Ez felel meg az egyéniségünknek. Törekedjünk rá, hogy megértsük, mi után vágyódik a szívünk. Például: nyugtalan vagyok, tele van a lelkem szorongásokkal, ilyenkor azt mondhatom: Uram, szeretnék nálad egy kicsit megpihenni, szeretnék erőt nyerni, hogy képes legyek végiggondolni a zűrzava-

raimat. De mondhatom az Istennek: Uram, te olyan nagy vagy, egészen érthetetlennek teremtetted a házastársamat. Nem értem, de szeretem. Segíts, hogy többet megértsek belőle.

Van úgy, hogy nem tudunk megszólalni egymás előtt. Ilyenkor jó, ha meggyújtunk egy gyertyát és annak a meg-hitt fényénél elidőzünk egymásnál és Istennél. Az imádság nem teljesítmény kérdése. Elsősorban nem az a fontos, hogy mennyit imádkozunk. Az a fontos, hogy Isten erő-terébe helyezzük magunkat. Ez nem érzelmi kérdés. Van, amikor egész kifejezetten érezzük, hogy Isten tenyerében vagyunk, van, amikor semmit sem érzünk. Nem kell érez-nünk ahhoz, hogy tudjuk, az Isten szeret minket. Ilyenkor a hűségünket adjuk. Nem várok az imával addig, míg ér-zelmeim feltámadnak, mert nem az a fontos, mit érzek, hanem az, ami van. Mondhatom: Istenem, semmit sem érzek, olyan vagyok, mint a kiszáradt szivacs, de tudom, hogy Te itt vagy, velünk vagy és jót akarsz nekünk, a jóra akarsz vezetni minket. Engedd, hogy kinőjek a gyerekes gumimaci cukorkás korszakomból. Ne azért tegyek meg valamit Érted és feleségemért, mert édes ajándékot kapok érte, hanem azért, mert szeretlek Benneteket.

A családi imánál fontos, hogy elsősorban olyan ima-formát keressünk, amiben örömlételemet találunk. Ne kínozzuk magunkat és az Istent kimerítően hosszú imával. De ha szeretünk hosszabban elidőzni az imádságban, tegyük meg. A tenger partján is időnként jó üldögezni és hagyni, hogy átjárjon bennünket a végtelen. Így vagyunk a rózsafüzér imádsággal is. Mint egymást követő hullámok jön-nek az üdvözlégyek és a tízszer ismételt titokban valamit megértünk a saját és az Isten életéből. Ugye, amikor száz-szor elmondátok egymásnak, hogy szeretlek, szeretlek, szeretlek, akkor az sem volt unalmas és hosszú!

Az imádság egy személyes kapcsolat Isten és az ember között. A lényege, hogy közelebb kerüljünk Hozzá, az Ő szeretetében legyünk. Az imádságban megmondjuk Jézusnak, mi a bajunk. A közbenjárás és a másokért való imádkozás pedig az, hogy megmondjuk Jézusnak, mi a mások baja. Fontos, hogy ne akarjuk befolyásolni Istent, és ne mi határozzuk meg, hogy mit, mikor és hogyan tegyen. Előfordul, hogy türelmetlenek vagyunk és követelődzünk, de Isten fenntartja magának a döntés jogát. Az imádságban ajtót nyitunk Jézusnak, aki be akar jönni hozzánk és segíteni akar nekünk. Ajtót kell Neki nyitni, mert nem fogja ránk törni életünk ajtaját. Az imádságban Jézusnak nap mint nap elmondjuk, miben érezzük magunkat tehetetlennek. Jézus mondja: „Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.” (Jn 15,5) „...Amit imádságban kértek, megkapjátok, ha hiszitek...” (Mt 21,21-22) Hit nélkül nincs imádság, az nem baj, ha tehetetlennek érezzük magunkat, ha ez az érzés hittel párosul.

Az imádság és az ünneplés szorosan összefügg. Mindkettőben az történik, hogy kiemeljük magunkat a mindennapokból.

Antoine de Saint-Exupéry írja A kis hercegben:

– *Jobb lett volna, ha ugyanabban az időben jössz – mondta a róka.*

– *Ha például négykor érkezel majd, én már háromkor elkezdek örülni. Minél előrébb halad az idő, annál boldogabb leszek. Négykor már tele leszek izgalommal és aggodalommal. De ha csak úgy bármikor jössz, sosem tudom, hány órára öltöztessem díszbe a szívemet... Szükség van bizonyos szertartásokra.*

– *Mi az a szertartás? – kérdezte a kis herceg.*

– Az olyasvalami, amit alaposan elfelejtettek. Attól lesz az egyik nap más, mint a másik, az egyik óra különböző a másiktól.

Itt az ünnepről, az ünneplésről ír ez a zseniális író. Jean Vanier, a Bárka közösségek alapítója pedig ezt írja: „A mai modern világ elfelejtett ünnepelni. Az ünneplés az öröm kitörése, életünk összefonódásának elismerése, örömteli felfedezése annak, hogy úgy tartozunk össze, mint egyetlen test tagjai, hogy különbözőségünk igazi kincset jelent, hogy engedhetjük leomlani a falakat, amelyek elválasztanak. Örvendezünk, hogy megoszthatjuk azt, ami bennünk a legmélyebb és legsebezhetőbb, hogy összefűz bennünket a bizalom.”

Amikor mi ünnepelünk, akkor a menny és a föld közeledik egymáshoz. Tehát nem a szabadidő eltöltésének programját szervezzük meg, hanem ünnepelünk. Az ünnep azt jelzi, hogy közel vagyunk egymáshoz és közel van hozzánk az Isten. Az ünnep lényegéhez tartozik az öröm. Az ember öröme van irányítva, aki nem öröme neveli magát és másokat, az a természet elvadításán és megcsonkításán dolgozik. A keresztyények, és különösen a keresztyén házaspárok az öröme vannak teremtvé. Örömünk forrása a tudat, hogy él az Isten és bennünket az Ő szentháromságos öröme hívt meg.

Az ünnepléshez segít a sok jó, régi szokás is. Az egyházi ünnepek családi megülése segít minket egy keresztyén családkultúra kialakításában. Erre ma igazán nagy szükségünk van, mert elsodor az ár, tömegemberek leszünk. Például az adventben a várakozás és a beteljesedés vágyát ébresszük fel magunkban. Azt akarjuk, hogy ott éljen a szívünkben a vágy: Jöjj el hozzánk, Jézus! Isten velünk szeretne élni, hozzánk akar jönni. Szeretne bennünket megajándékozni valamivel. Az advent lényege, hogy felé-

je fordulunk és várunk rá. Adventben az Ő jövetelére váró magatartást gyakoroljuk. Reggel, amikor felkelek, megkérdem: „Hol fogok ma Veled találkozni? Mit készítesz ma nekem? Hol fogsz ma a nehézségek által nagyobb szeretetre tanítani, hívni?” Adventi koszorút készítünk. Este leülünk, énekelünk és imádkozunk. Elég tíz perc. Ebben az időben egy kis nyugalmat, összeszedettséget teremtünk. Kikapcsoljuk a telefont. Olvasunk egy adventi történetet. Isten a gyermekké válás útján lett ember, nekünk a gyermekké válás útján kell megistenülnünk. A gyermekké válás azt jelenti nekünk, hogy tisztaszívűekké válunk a hibáink elismerésével, bűneink megbánásával. Egymástól bocsánatot kérünk és egymásnak megbocsátunk.

Karácsonykor azt ünnepeljük, hogy az Isten emberré lett, mert közel akart lenni hozzánk. Összekapcsolta magát velünk. A mi kapcsolatunkban, a mi házasságunkban is jelen van az Isten. Gazdagnak érezzük magunkat ezért. Mi is meg akarjuk egymást ajándékozni. Örülni szeretnénk a társunk örömének. Nem drága holmit ajándékozunk egymásnak, hanem olyat, amiben benne van a szívünk. Ügyelünk, hogy szép környezetet alakítsunk ki, de arra is, hogy ne a körülmények számítsanak egyedül, tegyük szabaddá a szívünket az örömeire. Fontos, hogy mint család, a magunk módján ünnepeljünk. Ne engedjük a szülők vagy mások elvárásának. Legyünk hozzájuk szeretettel, de ragaszkodjunk a családunk saját ünnepéhez, amit mi alakítunk ki, amit mi tervezünk el, ahol mi határozzuk meg, hogy mikor és hogyan ünnepelünk.

A nagybőjt az Isten és az egymás felé haladásnak az időszaka. Ebben a legnagyobb akadály az, ha túlzottan ragaszkodom a saját terveimhez, a saját vágyaimhoz, a saját elképzeléseimhez. Nagybőjt a szívünk felszabadításának időszaka. Felülvizsgálom, hogy fontosak-e, olyan nagyon

fontosak-e az én elképzeléseim, hogy azokhoz feltétlenül ragaszkodnom kell. Mi az, ami megköt: rossz szokás, beidegződés, lustaság, figyelmetlenség, tapintatlanság stb. Mi az, amihez továbbra is ragaszkodnom kell, mi az, ami-ben nagyvonalúnak kell lennem, mi az, amit gyökeresen máshogy kell csinálnom? Ez mind arra való, hogy felszabaduljak, hogy jobban kifejezhessem a házastársam iránti szeretetemet. Nagyöjtben tudatosítjuk a keresztet az életünkben. Természetesnek veszem, hogy a házasságomban jelen van a nehézség és a szenvedés. Ettől nem esek kétségbe, hanem a házastársam felé fordulok, és azt mondom: „Mindennél fontosabb vagy nekem!” Előfordulhat, hogy betegség vagy más nagy baj ér utol minket. Akkor mondhatom: „Uram, ne az én akaratom, hanem a Tiéd teljesüljön!” Tudatosítom, hogy sok mindent nem értek, de azt tudom, hogy az Istent szeretőknek minden a javára válik.

Húsvétkor a feltámadt Jézust ünnepeľjük. Azt gondoljuk végig, hogy nem a szenvedése, a halálé, az igazságtalanságé, a gyötrelemé az utolsó szó. Ha az önzésünk miatt egy kicsit meg is haltunk egymás számára, nem írjuk le magunkat, sem a házastársunkat, hanem hiszünk a feltámadásban. Lehetnek sötét szakaszai a házasságunknak, de a világosság mindig áttöri a sötétséget. Ezért megerősítem a hűségemet, a kitartásomat, nem ingat meg az elutasítás sem, hanem újra és újra elindulok egy nagyobb szeretet felé. Nemcsak azt élem át, hogy a házasságomban én is keresztre vagyok feszítve, hanem azt a biztos reményt, hogy itt van bennünk a feltámadás.

Pünkösdkor a Szentlélek eljövetelét helyezzük az életünk középpontjába. A Szentlélek eljövetelének gyümölcse, hogy örülni tudunk egymásnak, hogy megértjük egymást, hogy nagylelkűek és türelmesek vagyunk egymáshoz. Hogy összerendeződnek a gondolataink, a dolga-

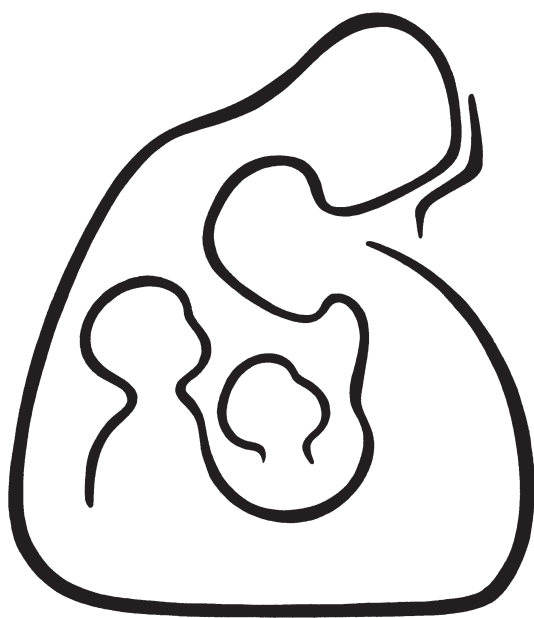
ink. A Szentlélek ajándéka, hogy lelkesen, szívesen tudok dolgozni, hogy örömöm van a munkámban, hogy örülni tudok mások sikerének. A Szentlélek ajándéka, hogy észreveszem és megdicsérem a házastársamban a jót. A Szentlélek tüzes lelket ad, megújítja a szerelmünket, fantáziát ad, játékoságot, hogy megújuljunk és megajándékozunk egymást. A Szentlélek megerősíti a személyiségünket, céltudatossá és elkötelezetté tesz. Mennyire fontos és szükséges, hogy kérjük és elfogadjuk a Szentlélek ajándékait! A Szentlélek adja a józanságot, a mérsékletességet, a békességre vezető utat, a vidámságot és a humort. Nem tudunk ezek nélkül élni. Ebben az időszakban esténként úgy is imádkozhatunk: „Szentlélek Úristen, Te templomodnak választottad az én házastársamat. Küldd el nekünk az értelem és erő lelkét, hogy megújuljunk Általad, add, hogy újra felfedezhessük egymásban a szépet és a jót!”

A saját családi ünnepeink is nagyon fontosak. Nagyon sokszor megtapasztaljuk, hogy túl fáradtak vagyunk. Nem tudunk megállni. Pörgünk. Ezért fontos, hogy a családi ünnepeinket ne úgy éljük meg, mint egy újabb feladatot, hanem tegyük a megállás, a pihenés, a feltöltődés, egymásra figyelés alkalmává. A születésnapokat, a névnapokat ne sablonos módon ünnepeljük, hanem személyes és bensőséges módon.

Hogyan lehet ezt megtenni? Úgy, hogy már előre készülünk rá, nem tudjuk le egy szál virággal vagy egy üveg borral. Szépen megterítjük az asztalt, az ünnepelt kedvenc ételeit készítjük el. Gyertyát gyújtunk. Szépen felöltözünk. A születésnapkor felidézhetjük, hogy milyen szeretettel vártuk őt, hogyan született. Kirakhatjuk a babakori fényképét. Elmondjuk, mennyi minden nagyszerű tulajdonság van benne, jó és vidám történeteket idézünk fel. Megkérjük, meséljen magáról, meséljen legalább egy

olyan dolgot, amit ő fontosnak, nagynak, jónak tart. A végén hálát adunk érte az Istennek, hogy nekünk adta őt, és szerethetjük, és ő is szeret minket.

Névnapon az ünnepelt védőszentjének a képét is kитеhetjük. Elmondjuk, ki volt, hogyan élt, vagy felolvasunk róla egy könyvből. Ha van róla film, közösen megnézhetjük, beszélhetünk róla, mit tenne most ő a mi helyünkben. A végén egy rövid imádságban köszönjük meg a védőszentünknek, hogy mellettünk áll, segít, vezet, ösztönöz a teljesebb életre.

11. Gyereknevelés

Nem a gyerek az első, hanem a házastársam. Erős, szabad, független személyiséget nevelünk. Karám-elmélet. Tiltás, büntetés, jutalmazás. Majom-elmélet: nem a szó, hanem a példa. Családi ima: mi volt a jó a napomban, mit köszönök meg a Mennyei Atyának? A jó szokások kialakítása, rendszeresség fontossága, természetesség és nem alakoskodás. Humor, vidámság. Tiszteletre nevelés, pl. ha szemtelen a gyerek az anyjával, az apa keményen odaszólhat: „az én feleségemmel te nem beszélhetsz így, mert velem gyűlik meg a bajod.” Nem a gyerek igényét szolgáljuk ki, nem akarunk programszervezőkké süllyedni. Ugyanakkor nagynak látjuk őt, értékesnek, és így nézünk rá, de egymásra is.

Felvetődik a kérdés, hogy a jegyesek házasságra felkészítése során, amikor csak a legszükségesebb témákra szorítkozhatunk, miért szentelünk egy teljes alkalmat a gyereknevelésnek? Válasz az, hogy nagy nehézségek származhatnak abból, ha a leendő gyerekekről, elfogadásukról, nevelésükről homlokegyenest más véleményük, gondolkodásmódjuk, elképzelésük van a jegyeseknek. Fontos, hogy kiderüljön, ki mit gondol a fegyelmezésről, a szabadságról, a követelményállításról, a tekintélyről, a tiszteletről, az engedelmességről, a jutalmazásról és a büntetésről. Nagyon lényeges, hogy tisztán, világosan és egyértelműen megismerjük jegyesünk, későbbi házastársunk gondolatait erről a kérdésről. Ez a téma konkrétan ritkán merül föl, ritkán válik beszédtemává. Jó, ha sikerül egy gyerekkori élmény kapcsán erről beszélgetni, de akkor is sok minden

kiderülhet, ha jegyesünket megfigyeljük, amikor gyerekek társaságában vagyunk.

Például, ha egy kisgyerekes baráti családnál vagyunk, és azt látjuk, hogy teljes természetességgel emeli magához a kicsit a menyasszonyunk, gügyög hozzá, pelenkázza, eteti, játszik vele. Megkérdezi az anyukáját, hogy megfürdetheti-e. Ilyenkor csettinthetünk a nyelvünkkel elismerőleg, hogy a Jóisten milyen jó szemet adott nekünk, hogy éppen őt néztük ki magunknak.

A menyasszony is megfigyelheti vőlegényét, mikor egy túrán egy kisgyereket a nyakába vesz, aztán a félelmetes sziklapárkányon megmutatja neki azt a csodát, ami a szemük elé tárul. Aztán láthatja, amikor a pihenőnél a kenyeret felszeli, és a gyerekeknek kiosztja a parizeres szeleteket, és magának csak a végén szel. Mosolyoghat magában, hogy a jó Isten milyen szemet adott neki, hogy ezt a vad fickót kinézte magának, akit majd ő megszeli.

Persze előfordulhat olyan helyzet is, mikor egy családnál egy mély beszélgetésben vagyunk, beront egy négyéves kisfiú és ebéd előtt követeli, hogy az anyja menjen ki vele a konyhába és adjon neki kakaós csigát és rá csokis krémet. Látjuk, hogy az anya azonnal pattan és kiszolgálja a kisfiát. Mikor aztán elmentünk tőlük, megkérdezzük egymástól, mit csináltál volna ebben a szituációban? A végén talán azt mondjuk, mi másként szeretnénk nevelni a gyerekünket. Törekszünk rá, hogy együtt ebédeljen a család és nem jó, ha előtte csokiztatjuk a gyereket.

Láthatjuk a közös bevásárlásnál, hogy előttünk a pénztárnál egy család áll és szenved, mert a hároméves gyerekük a kezébe vett egy gumimacis cukorkát, de a szülők nem akarják megvenni. A gyerek bömböl, a pénztáros türelmetlenül néz rájuk, a sor felduzzad. Az anyuka indulatosan magyarázza a kislányának, hogy ezt nem vesszük

meg, add vissza, de a kislány egyre görcsösebben fogja a zacskót, nem ereszti és üvölt. Végül a szülő nagyot sóhajt, belenyúl a pénztárcájába és fizet, a gyerek és a pénztáros felderül. Győztek. Az apa ott állt mellettük, nem szólt, csak közömbösen pakolt a bevásárlókocsiba. A parkolóban megkérdezzük egymástól, hogyan lehet az ilyen helyzeteket kezelni. Mit gondolunk mi a gyereknevelésről, a fegyelmezésről, a tiltásról, a büntetésről.

Aztán hallhatunk egy nagycsaládosra tett megjegyzést, mikor a negyedik babájukat várják: „Ez aztán már felelőtlenség! Föl is kell nevelni ezeket a gyerekeket. A férj fejőstehénnek nézi a feleségét? A mai bizonytalan világban ezt súlyos felelőtlenség bevállalni. Azt képzelik, hogy a családi pótlékból meg lehet élni?” Nyilván szíven üt bennünket az ilyen vélemény. Vajon mi mit gondolunk erről? Mit válaszolnánk? Helyes a kritika?

Olyan fontos a gyerekvállalás és a gyereknevelés az Egyház számára, hogy az esküvői szertartáson ezzel kapcsolatban két kérdést tesz fel a fiatal jegyeseknek. Nézzük az elsőt:

„Elfogadod-e a gyermekeket, akikkel Isten megajándékozza házasságtokat?

– Elfogadom.”

Ebben kérdésben benne van az az állítás, hogy Isten ajándéka a gyermek. Ez azt jelenti, hogy nem a mi tulajdonunk a gyermek. Úgy kapjuk. Nem tehetünk vele azt, amit akarunk, mert a gyermekünk alapvetően és elsősorban az Istené. Tőle való, általunk, a mi közreműködésünk által, de Tőle.

Ez nagyon megnyugtató, hogy így van. Mert tőlünk, belőlünk nem mindig származik jó. Mi gyakran nem a jót választjuk, nem tudunk mindig kitartani a jóban. Isten a gyermeket olyan fontosnak tartja, hogy minden egyes

gyermek sorsát a saját kezébe veszi, Ő alkotja, aztán hallatlan bizalommal ránk bízza. Isten alkotása és teremtése mindig jó, az embert illetően pedig nagyon jó. Tehát a mi gyerekünk, aki nagyon jó, a Mennyei Atyáé, aki nekünk adta őt.

De az Isten nem csak egyszerűen nekünk ad egy gyermeket, hanem ajándékozik. A gyermek Isten ajándéka. Ez azt is jelenti, hogy nem kikövetelhető, nem kikényszeríthető, nem járandóság, hanem ajándék. Isten szeretetének ajándéka. Milyen jó volna, ha gyermekeinkre a nehéz kamaszkorban is úgy tudnánk tekinteni, mint Isten szeretetének nyilvánvaló ajándékára. Olyan lenne a látásunk, amikor rájuk tekintünk, mint a tv-ben, ahol egy feliratos csík ismétlődően fut: „Isten szeretetének nagyon jó ajándéka vagy nekem!” Lehet, hogy nem mindig látunk szép képeket a gyerekeinkről, de mindig tudnunk kell, hogy Isten szeretetének nagyon jó ajándéka a gyermekünk.

Isten egy gyermekkel azt mondja nekünk: „Én ajándékoztam neked ezt a gyermeket, hogy őt a számomra felneveld. Ajándékozd neki egész szeretetedet és soha el ne feledd: a gyermek az enyém, ahogy te is az enyém vagy!”

Az Egyház az esküvőn nem azt kérdezi, hogy akarod-e a gyermekeket, hanem azt, hogy elfogadod-e a gyermekeket. És ez óriási különbség! Egy gyermeket nem lehet akarni, egy gyermek nem a mi akaratunktól lesz vagy nem lesz. Az ilyen akaratban az van, hogy kizárólag a saját erőfeszítéseimtől, az én erős szándékomtól függ minden. És ha nem lesz, akkor rosszul akartam, akkor hibás vagyok, vagy a házastársam hibás, mert nem született gyermekünk? Ez olyan terhet jelentene, amit Isten nem akar ránk rakni, mert el sem tudnánk hordozni. A gyermek nem pusztán a mi akaratunk függvénye, hanem Isten szerető jóságának az ajándéka. Ebben Isten hallatlan bizalma mu-

tatkozik meg. Ő képesnek lát minket arra, hogy világra hozzunk gyermekeket és képesnek lát arra minket, hogy felneveljük őket. Ezért a legfontosabb dolgunk az, hogy Isten bizalmát komolyan vegyük és mi magunkat is képesnek és alkalmasnak tartsuk erre.

A gyermek elfogadása olyan, mint az Isten felé kinyújtott nyitott tenyerű kéz. Nyitottak vagyunk és várjuk Isten ajándékát. Ő adja, ajándékozza a gyermeket nekünk. A mi feladatunk nem más, mint nyitottnak, készségesnek lenni Isten ajándékának elfogadására. Itt is van akarati tényező: mi akarjuk, hogy Isten megajándékozzon bennünket úgy, ahogy Ő akarja.

Rosszul ismernénk az Istent, ha azt gondolnánk Róla, hogy nem veszi figyelembe a mi képességeinket, adottságunkat, egészségünket, körülményeinket, amikor gyümölcsöző házasságra invitál. Az Istennek fontos, hogy az ő akaratának ne lelketlen, szolgáló végrehajtói legyünk, hanem igényli a mi felelős részvételünket. Isten azt akarja, hogy úgy tekintsünk a házasságunkra, mint olyan hatalmas hivatásra, ahol részesei és cselekvő alakítói vagyunk Isten teremtő művének. Ez a leginkább abban mutatkozik meg, hogy Isten az ember létrehozását és az élet továbbadását ránk bízta. Erővel, képességgel, szabad akarattal látott el minket, hogy ezt megvalósítsuk. Innen ered a felelősségünk is. Felelősen kell gondolkodnunk, döntenünk, cselekednünk, amikor a leendő gyerekeinkre gondolunk. Az Egyház ezt annyira fontosnak tartja, hogy a felelős családtervezésről több ízben is megnyilatkozott.

Gyakran elhangzik fiatal párok között a kérdés: Ti hány gyereket szeretnétek? És erre sokszor azt mondják kettőt, egy fiút és egy kislányt, vagy azt, hogy hármat, de halottam már olyanokat is, akik azt mondták, egy falkát szeretnének. Megkérdeztem tőlük: mégis, hány gyerek

egy falka? Azt válaszolták: van kis falka és van nagy falka. Nem tudjuk, hogyan lesz, de szeretnénk, ha egy falkányi egészséges gyerekünk születne. Egy falka az egészen biztos, hogy több mint egy. A gyerek különben sem mennyiségi kérdés, hanem minőségi. Egy gyereket is fel lehet nevelni jól, csak nagyon nehéz. Falkában ez sokkal könnyebb, mert nemcsak a szülők nevelik és szeretik a gyereket, hanem ők is egymást.

Sokan úgy gondolják, nem vállalhatnak több gyereket, mert akkor nem tudnák biztosítani nekik a mai világban szükséges anyagi-kulturális javakat, és nekik, szülőknek is kevesebb idejük lenne a sokadik gyerekre. A válaszuk nem lehet az, hogy az ilyen szülők önzők vagy áldozathozatalra képtelenek. Ne gondoljuk, hogy a gyerekekért nem képesek lemondani magukról, inkább arra hívjuk meg őket, hogy próbáljanak meg elszakadni az előítéletektől és alakítsanak ki egy megalapozott, felelősségteljes, önálló, saját véleményét.

Ha a tanult szakmájukban igyekeztek átfogó, használható szemléletre szert tenni, akkor ezen a fontosabb területen is törekedni kell erre. A családszociológia, a pedagógia és a pszichológia szaktekintélyei egyetértének abban, hogy az egészséges gyerekszám a három gyereknél kezdődik. Az egyetlen gyermek, az „egyke” egy életen át hordozhatja azt a hiányt, amelyet a szüleinek köszönhet. Az egykék könnyebben válnak egoistává, nehezebben tanulják meg az áldozatvállalást, ami nélkül semmilyen érték nem képes létrejönni. A többgyerekes családban a gyerekek megszokják az alkalmazkodást, az áldozathozatalt, azt, hogy nem mindig ők vannak a központban, hogy nem körülöttük forog a világ. Ezek olyan „örökségek”, amelyek az érett személyiség kialakulásánál elengedhetetlenek. A család stabilitása sokkal nagyobb, az összetartozás

érzése erősebb. A testvérek egy egész életen át alakítói, segítői, támaszai egymásnak. És nemcsak egymásnak, hanem a szüleiknek is.

A lélektan megállapítja: a csoport nagyobb stabilitással rendelkezik, mint a páros kapcsolat. A csoport három embernél kezdődik. Ez már egy kis csoport, kis falka, ahol kiegyensúlyozottabbak a kapcsolatok. Itt tanulnak meg harcolni, nyerni és veszíteni, küzdeni, kibékülni és lemondani saját magukról a gyerekek. Megtanulják, hogy egymásra számíthatnak, megtanulják a különbözőség elfogadását, azzal való együttélést. Megtanulják az osztozást, az ajándékozást, az örömszerzést, a fájdalomban az együttérzést. A testvéri kapcsolat a leghosszabb és legtartósabb kötelék egy ember életében.

Látjuk, hogy az Egyház kétezer éves tanítását a józan ész és a mértékadó szaktudományok is igazolják.

A II. Vatikáni Zsinat több mint ötven éve a *Gaudium et Spes* lelkipásztori konstitúció 50. cikkelyében írja: „A házasságnak nemcsak az életadás a rendeltetése, hiszen éppen a személyek felbonthatatlan szövetségének jellege és a gyermekek java követeli, hogy a házastársak kölcsönös szerelme helyes módon jusson kifejezésre, gazdagodjék és legyen érettebbé. Így még akkor is, ha nélkülözniük kell a sok esetben forrón óhajtott gyermekáldást, a házasság teljes életközösség marad, megőrzi értékét és felbonthatatlanságát.”

Ez azt jelenti, hogy a házasság gyermek nélkül is teljes és felbonthatatlan életközösség. A házasság gyümölcsözősége nem kizárólag a gyermekekben nyilvánul meg, gyerekek nélkül is a legkülönbözőbb módon testet ölthet a házaspárok termékenységé. „A testi terméketlenség alkalmat szolgálhat a házastársaknak arra, hogy az emberi személy más természetű szolgálatait végezzék, mint pl. az örökbe-

fogadás, a nevelés különféle formái, vagy más családoknak, valamint szegény, illetve nyomorék gyermekeknek nyújtott segítség.” (II. János Pál pápa Familiaris Consortio apostoli buzdítása, második rész, 4. pont.)

Amikor a gyerekek vállalásáról, elfogadásáról gondolkodunk, tudnunk kell, hogy lehetnek olyan körülmények, amelyek nyomós okkal azt támasztják alá, hogy várjunk a babával. Erre is vonatkozik Szent Pál tanítása: „mindenkinek saját ajándéka van Istentől: egyiknek ilyen, másiknak meg olyan.” (1Kor 7,7) Ez egy olyan szuverén terület, ahol csak a házaspárnak van illetékessége.

A felelős családtervezés, illetve a születetésszabályozás megengedett és természetes ideális módja az asszony ciklusához igazított szerelmi találkozás. Amikor gyermeket szeretnénk, akkor az asszony termékenységi ciklusában valósul meg a házastársi együttlét, amikor pedig nem, akkor a terméketlen ciklusában. Ezt a módszert természetes családtervezésnek, TCST-nek nevezzük, aminek megismerése szakkönyvekből, előadásokból, személyes beszélgetésekből megtanulható. Akik e szerint élnek, megtapasztalják, hogy a természet által meghatározott ritmus egy sajátos ünnepélyességet visz a kapcsolatba. Nő az egymás iránti tisztelet és a tapintat. A fegyelem, melyet e módszer megkíván, erősíti az egymás iránti szerelmet, a házaspárok, különösen az asszony teste iránti hódolatot. Így a testünk nem csupán egymás élvezetének tárgya lesz, hanem igazi, gyönyörűséges találkozás, ahol lelkük, szellemük is egybeforr.

Az esküvői szertatáson gyerekneveléssel kapcsolatos a második kérdés, mely így hangzik:

„Ígéred-e, hogy Krisztusnak és az ő Egyházának törvényei szerint neveled őket?”

– Ígérem.”

Egyszer egy sokgyerekes anyuka azt mondta: a legjobb nevelés az, amikor mi a férjemmel igazán szeretjük egymást. Valóban, ha a családban egy szeretetteljes befogadó és elfogadó légkör van, ahol egymás javát és örömét keresik, ott tapintható a szeretet. Akik ebben a légkörben élnek, azok számára ez a bensőséges növekedésnek a helye, a kibontakozásé.

Amikor az első baba a családba érkezik, akkor sok helyen központtá válik, körülötte forog a világ, az anyukája teljesen felé fordul, betölti a babája. Az édesanya gyakran minden idegszálával, figyelmével a picire irányul, szinte egy elzárt szigetet képeznek a családban. Itt óvatosnak kell lenni, mivel az apa kiszorulhat ebből a szoros kapcsolatból. Tudatosítanunk kell, nem a gyerek az első, hanem a házastársam. Igazán természetes, hogy a legjobban rászoruló családtag kiemelt figyelmet és törődést kap, de az anyáknak ügyelniük kell, hogy ezt ne az apák kizárásával, háttérbe szorításával tegyék, hanem éppen a házastársuk bevonásával. Az apáknak is van itt feladatuk, hogy terhet és feladatot vállalva készségesen vegyenek részt a családi élet tennivalóiban. Nagyon is igaz, hogy a nők gyermekük megszületésével azonnal anyává lesznek, a férfiak pedig csak később, lassan, fokozatosan, a kisgyerekekkel való kapcsolatban válnak apává. A nőknél ez ösztönös, természetes folyamat, a férfiaknál pedig lassúbb és érlelődőbb. Jó, ha a feleségek segítenek a férjüknek az apává válás folyamatában. Bevonják a baba körüli teendőkbe, képesnek tartják erre őt, lehetőleg velük osztják meg az élményeket.

„Gyermekeket nevelni annyit jelent, mint belső világukkal fenntartani egy állandó eleven érzékelés-kapcsolatot.” (Alban Stolz) Ez azt jelenti, hogy belső kapcsolatban állok azzal, ami a gyermek szívében van. Érdekel, ami vele történik. Fontos nekem, hogy őt mi foglalkoztatja. Ez nem

csak azt jelenti, hogy érdeklődöm a gyerekek iránt, hanem úgy kell érzékelnünk gyerekünk belső világát, ahogy ő azt átéli.

Ez nem könnyű, de tanulni lehet. Rátekintek a gyerekre és megnézem, mi indítja, mi hozza őt mozgásba. Aztán keresek a saját életemben valamilyen hasonlót, ami engem is hasonlóképpen indít és megmozgat. Beleélem magamat ebbe a helyzetbe azzal, hogy a gyermek is ilyesmit él most át. Aztán elgondolkozom, mi következik ebből a helyzetből, mit is kell tennem, és csak ezután döntöm el, hogy mi a tennivaló a gyerekkel.

Például a gyerekek homokvárat építenek. Mi mozgatja őket? Örülnek, hogy tapinthatják a formálható homokot. Ez az öröm erősebb, mint a tiszta ruhára vigyázás. Örömük telik abban, hogy valamit formázhatnak, valami létrejön, valamit alkothatnak és nem törődnek azzal, hogy közben beletörlik kezüket a ruhájukba. – Hol éreztem én is hasonló örömet? Amikor a szárítógép leállt és nem vállalták el a javítását, nagy bátorsággal szétszedtem, és az alkatrészeket egymás mögé helyezve sikerült az ékszíjat lecserélni és összerakni a masinát. Teljesen be kellett vetni magamat, még a homlokom is olajos lett, nem beszélve a nadrágomról. Büszke voltam magamra, amikor a gép elindult és jól működött.

A gyerekre nézek és tudom, ő is most hasonlót érez a csipkéstornyú homokvár fölött. Büszke, hogy alkot és teljesen belefeledkezik. Aztán egy váratlan fordulat: jön egy gyerek és lerombolja a csoda homokvárat. A gyerekek bög és haragos, aztán tehetetlenül sír.

Én is átéltem hasonlót. Nem tudtam visszatenni a helyére a mosógép szivattyúját. Tehetlenséget és dühöt éreztem, de nem ülhettem a roncs gép mellett, újra és újra

meg kellett próbálnom. Aztán egy célszerszám segítségével mégis sikerült.

Lehajoltam a fiamhoz és mondtam neki, szomorú, hogy szétrombolták a váradat, de nem ülhetsz itt a végtelenségig. Tudsz te egy szebb várat is építeni. Építs egy nagyobb várat, legyen benne vizesárok is – így bíztattam. És a fiam nekiállt, én is segítettem, és nemsokára állt a vár. Este, később, mondhatom a feleségemnek a gyerek jelenlétében: anya, tudtad, hogy a te fiad egy nagy várépítő? Lerombolták a felépített várat, de ő képes volt újra felépíteni és szebbet és jobbat épített, mint amilyen az első volt.

A gyereknevelésnél az egyik legfontosabb, hogy eleven érzékelés-kapcsolatot alakítsunk ki a gyerekkel. Azt érzékeljük, ami őt mozgatja, ami őt belülről megérintette. Ehhez szükségünk van az empátiára, a beleérző képességre. De ezen túl is lépünk. Akkor, amikor valamit el akarok érni a gyereknél, először a saját életemben kell megoldani a problémákat. Például a gyerekem nem rakja el a ruháit. Ha azt mondom: tessék elrakodni!, akkor ez csak egy kívülről jövő parancs, ami a gyereket ellenállásra, halogtatásra, kibújásra ingerli. Ez nem vezet megoldásra. Mi a teendő? Először is belső kapcsolatba kell lépni a gyerekkel. Ezt úgy érhetem el, hogy körülnézek a saját életemben, hol vagyok én is rendetlen. Talán a dolgaimban, vagy a házastársamhoz való kapcsolatom, vagy Istenhez való kapcsolatom rendetlen. Átélem én is a rendetlenség kellemetlen helyzetét, és megoldást keresek a saját rendetlenségeimre. Elhatározást tehetek és tetteket érlelve magamban lépek a gyerekekhez. Meghívom őt, tartson velem, tegyük rendbe a saját dolgainkat. Így állandóan nevelem magamat, és magammal viszem a gyereket is. Hitelek lesznek a szavaim és nem ellenállásra ingerlők.

Itt egy eszményt fogalmazhatunk meg. Az önnivelő nevelő. Elgondolkodtató, hogy Jézust az Isten Szűz Máriára és Szent Józsefre bízta, hogy teljes, tökéletesen érett személyiségű embert formáljanak és neveljenek a názáreti ház egyszerű körülményei között. Ennek a feladatnak ők nagyon jól megfeleltek. Aztán mikor Jézus elkezdte az evangéliumának hirdetését, a legkiválóbb tanítványát nem az apostolok között találjuk, hanem Szűz Mária személyében. Ő volt az, aki leginkább befogadta és életre váltotta Fia tanítását. Szűz Máriában tehát egy olyan nevelőt fedezhetünk fel, aki érzékelte, befogadta, folyamatosan érlelte, elmélyítette magában Fiának tanítását. Az önnivelő nevelő képe valósult meg benne.

Az igazi jó nevelő az, aki elsősorban saját magát neveli, és eközben magával viszi a gyermekét. Erős, érett, szabad személyiséget szeretnénk nevelni magunkból és gyerekeinkből, ezért mi is arra törekszünk, hogy ez a saját életünkben minél inkább megvalósuljon. Nem szeretnénk külsőséges, pusztán vallásgyakorlatokat felszínesen teljesítő keresztények lenni, de gyerekeinkből sem szeretnénk „málészájú” keresztényt nevelni, hanem a személyes elköteleződésen, belső meggyőződésen alapuló hitre és életre szeretnénk eljutni és őket is elvezetni oda.

Ezért fontos, hogy kerüljük a felszínességet. A gyereknevelésnél és más nevelésnél a szó az csak annyit ér, amennyit a kimondója megvalósít belőle. Tehát a példamutatás a lényeg. Gyerekeink leginkább utánzással tanulnak. Ha azt mondjuk valamire, hogy fontos, de az életünk ennek eleven cáfolata, akkor az ő számára sem lesz fontos az, amiről beszéltünk. Sőt itt még tetéztük a bajt, mivel a gyerek mást lát és mást hall, ráneveljük a hamisságra. Természetesen a példaadásban nem lehetünk tökéletesek. A gyerekeink hamar megtapasztalják a következetlenség-

geinket, a hibáinkat. Ez nem is baj. A fontos az, hogy a törekvésünket és a küzdelmünket is megtapasztalják. Például ha megbántottam a feleségemet és a bocsánatkérésemet hallja a gyerekünk és látja, hogy törekszem a hibámat helyrehozni, akkor ő is megtanulja, ha hibázik, bocsánatot kér, és amit lehet, helyrehoz, akkor a dolog el van rendezve és újra jóban vagyunk egymással.

Az imádságra nevelésnél sincs fontosabb, mint a saját rendszeres imaéletünk, ami nem formalizmus, hanem élő módon az Istenhez kapcsolódás. Amikor aztán a gyerekekkel együtt imádkozunk, számukra is hiteles és vonzó lesz, hogy belenőjjenek egy, az ő értelmi színvonaluknak megfelelő eleven Isten kapcsolatba, akinek meg lehet köszönni minden apróságot, akihez kéressel és köszönettel lehet fordulni. A jó szokások kialakítása itt is lényeges.

Nagyon fontos a tiszteletre nevelés. Itt is a leglényegesebb, hogy mi magunk, a szülők, legyünk egymáshoz tisztelettel. Ha ezt látja a gyermekünk, ő is így fog viszonyulni hozzánk és másokhoz is. Előfordulhat, hogy szemtelen a gyerek az anyjával, többet enged meg magának, mint az helyes volna. Egy ilyen eset kapcsán történt meg egy családnál, hogy az apa hallotta, hogy a kamasz fia az édesanyjával szemben követelődző és számon kérő volt. Az apa a fia elé állt és azt mondta: „te az én feleségemmel nem beszélhetsz így!” A kamasz megszeppent, mert érezte az erőt, ami a szülei egységből fakadt. De azt is érzékelte, hogy az apa minden körülmények között kiáll az anya mellett. Az apa tovább folytatta: „most menj oda édesanyádhoz, kérj bocsánatot és beszéld meg vele a problémádat. Ki más értene meg téged, ha nem ő?”

A mai nevelésben a legnagyobb veszély a liberális nevelés, ami azt jelenti, hogy mindent meg kell engedni a gyerekeknek. Szent Ágoston tanítása most is aktuális: Sze-

retlek, ezért követelek tőled. Már egész pici gyereknél is megvalósulhat ez. Az újszülött baba egy csodálatos ajándék, de ösztönös lény, ezért nagy szeretettel kell körülvenni, de szabad nevelni is. Például: minden nyikkanásra nem szabad felkapkodni, szabad sírni is a gyereknek, ha meggyőződünk róla, hogy nem éhes, nem szomjas, nem fázik, nincs melege, tiszta a pelenkája stb. Rá lehet szoktatni a rendszeres időközönkénti szoptatásra, arra, hogy hagyja az anyukáját is pihenni. Ha minden jelzésére ugrunk, egy kis zsarnokot nevelünk.

A gyerekeinket tanítsuk meg az igen és a nem komolyan vételére. Egy egészséges gyerek folyton próbálgatja, hogy meddig viheti keresztül akaratát a szüleivel szemben. Ha a szülő enged, újabb követelésekkel áll elő. Ha viszont a szülő határt szab és ennek átlépése esetén szertetből büntet, ez a gyereknek nem árt. Sőt a biztonságérzetét növeli. Ott, ahol a szülők nem állítanak határokat, a határtalanság, a parttalanság miatt az elveszettség, a bizonytalanság érzése jelenhet meg.

A tiltásra és a büntetésre nagy szüksége a van a gyereknek. Szüksége van arra, hogy ne csak ráolvassuk a rossz cselekedetét. Egy gyerek sok mindent nem fog föl értelmileg, elszabadulnak benne az érzelmek, indulatok. Például megütötte a testvérét. Fájdalmat okozott. Nem elég csak megmagyarázni, hogy fájdalmat okoztál, hanem éreztetnem kell azt, hogy fáj, oly módon, hogy fájdalmat okozok neki. Ez a büntetés. A helyes és a helytelen dolgok felismerését az érzelmeken keresztül is el kell sajátítanunk. A nevelésben törekedni kell, hogy verés nélkül neveljünk, de ne büntetés nélkül. A hibát, a bűnt komolyan kell venni. Amikor ilyent tesz a gyermekünk, azt mondjuk: „Baj van, rosszat tettél!” És hogy érezze, megbüntetem a gyereket. Akkor megérti, hogy tényleg rosszat csinált. Ha letelt a

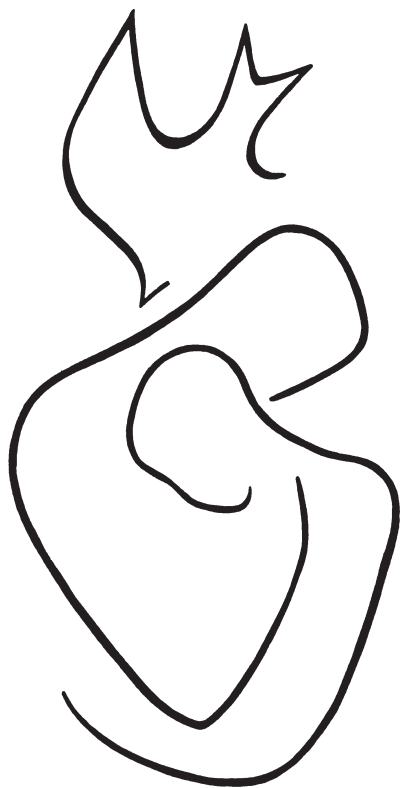
büntetése, akkor kibékülünk és éreztetem vele, hogy minden újra rendben van. Ha a gyerek a szüleivel kapcsolatban átéli a bűn-büntetés-kibékülés folyamatát, akkor a Jóistennel kapcsolatban is könnyen elfogadja, hogy Ő szeretettel mindig megbocsát. A büntetésnél nagyon fontos, hogy azt követően az ügyet lezártnak kell tekinteni. Nem emlegetjük föl, nem olvassuk folyton a fejére, nem szégyenítjük meg. A fegyelmezésnél mindig éreztetjük, hogy a szeretetünk nem szakadt meg feléje, és az újrakezdésre, a sérült szeretet helyreállítására ösztönözzük.

Amikor már olyan értelmi fokon van, akkor előre tisztázzuk vele a szabályokat. Például: a gyerekszobában a játékok helyre rakása az ő feladata. Ha betartotta a szabályokat, dicsérjük meg, viszont nem kell mindig jutalmazni. Nem azért teszünk meg valamit, mert jutalmat kapunk, ez idomítás lenne, hanem azért, mert ezt mi magunk is jónak tartjuk. Ennek a jónak a belátására, begyakorlására kell elvezetnünk a gyermekünket.

Ezek által tanulja meg fegyelmezni magát, legyőzni önközpontúságát és megtanulja a szeretetet, a másokértélést.

A neveléssel kapcsolatosan csak a leglényegesebb gondolatokat tudtuk leírni. Befejezésképpen azt az eszményt ajánljuk megfontolásra, amit Szent Ágoston fogalmazott meg. Erre az eszményre szeretnénk nevelni magunkat és gyermekeinket.

„Mindaz, aki fegyelmezi testét és kormányozza lelkét, és nem hagyja, hogy elhatalmasodjanak rajta szenvedélyei, az önmaga ura: királynak lehet nevezni, mert képes kormányozni önmaga személyét; szabad és független, és nem hagyja, hogy egy bűnös rabszolgaság foglyul ejtse.”

12. Felkészülés a templomi esküvői szertartásra

*Szentírási szövegek kiválasztása, királyiság, nagyszí-
vűség, magyarság, szövetség, gyűrű, kereszt, eskü, bevo-
nulás tisztázása, ki hol ül, fotós, videós, csokor, ülés, ál-
lás. Legfontosabb, hogy a jegyespár örömnépe legyen,
mindennek ezt kell szolgálnia.*

A jegyesfelkészítés végén fontos, hogy gondosan ké-
szítsük elő a házasság szentségének ünneplését. Figyel-
münket arra kell fordítanunk, hogy a templomi szertartás
külsőségei belső tartalommal töltődjenek meg. A meny-
asszony és a vőlegény számára a felkészítés során már
tudatosítottuk, hogy amint a házasság szentségét egymás
számára kiszolgáltatják, attól kezdve kölcsönös szentség-
kiszolgáltató viszonyban maradnak, kölcsönös kegyelem-
közvetítő viszonyban állnak egymással. A házasság szent-
sége számukra ezt követően az adás szentsége, két ember
odaajándékozása egymásnak magát. A házasságban a férj
és a feleség a szüntelen ajándékozás lelkületében ég, az
adás és az elfogadás kölcsönösségében. Az igenük kimon-
dásával egy új teremtes jött létre. A szentségi igen való-
ságosan létrehozza az egy testet. Akik eddig külön-külön
léteztek a keresztség által Krisztusban, most ketten együtt
gyökereznek Beléje.

Ez az új valóság (ami a házasságkötéskor megvalósul)
szent, mert maga a második isteni Személy van benne. A
szent kapcsolat, ami a házasságkötéskor jön létre, kéri, és

szinte igényli is, hogy a menyasszony és a vőlegény maga is kegyelmi állapotban legyen. Ezért a házasságra felkészítőnek, a jegyeseket kísérőnek fontos feladata, hogy felhívja a jegyesek figyelmét a szentgyónás elvégzésére. Magától értetődő, hogy akik a szentségi házasságban Jézussal egybekötve akarják elkezdni életüket, azok a bűnbocsánat szentségében megtisztulva lélekben is tisztán szeretnének állni Isten és egymás előtt az oltárnál. Nemcsak szép, hanem nagyon is helyes és kívánatos, hogy az új házaspár elsőként áldozzon, és amennyiben nászmisén vannak, akkor a két szín alatt áldozhatnak.

Természetesen nem mindig van szentgyónásra lehetőség, de ezekben az esetekben is kérjük a jegyeseket, gondolják át eddigi életüket. A bűneiket bánják meg Isten előtt és tegyenek magukban ígéretet arra, hogy új életet akarnak élni, és ehhez kérik Isten áldását. Beszéljük meg előre, hogy hívő rokonság esetében a tanúk, az örömszülők, a testvérek után jöjjenek áldozni a többiek. Mondjuk a jegyeseknek, ők is bátran szóljanak a szüleiknek, barátaiknak, hogy már maga az esküvő is egy lakodalmi ünnep legyen, ahol Jézus az Eucharishtiában lát bennünket vendégül.

A házassági szertartásra való előkészület lényeges eleme az olvasmányok és az egyetemes könyörgések kiválasztása. Itt hangzik el, hogy a jegyesek számára különleges lehetőség, hogy kiválaszthatják azokat a perikópákat (felolvasandó bibliai részeket), amelyek a házasságkötés szertartásában vagy szentmiséjében elhangzanak. Ehhez segítséget kell adni számukra. A házasságkötés szertartásának rendje című könyv V. fejezetének 1. pontja alatt lévő olvasmányok közül választhatnak, melynek másolati példányát hazavihetik és tanulmányozhatják. A szövegeket az interneten a www.jegyes.hu oldalon is megtalálják. Olyan

olvasmányokat, evangéliumot válasszanak ki, amelyhez személyes kötődésük van. Beszéltessük őket erről, mondják el, miért fontos egy-egy kiválasztott szöveg számukra. Ha van lehetőség rá, segítsünk a szövegek kibontásában, megértésében. Mondjuk el, hogy az Isten ígéje az ő esküvőjük alkalmából különleges módon is nekik szól. Személyes életre szóló üzenet számukra. Ez a beszélgetés fontos segítség a homilia elkészítéséhez is, amelynél törekedni kell arra, hogy érezzék, átéljék, hogy az elsősorban nekik szól. Arra készítsük fel őket, hogy ezen alkalomból a Szentlélek különlegesen is szeretné őket megajándékozni, legyen a szívük, lelkük kész arra, hogy befogadják ezt az ajándékot.

Hogy igazi örömnép legyen számukra a házasságkötés, ahhoz arra is szükség van, hogy ne az előkészületek munkáitól kimerülten, fáradtan, testileg és lelkileg is lestrapáltan érkezzenek a templomhoz, hanem pihenten és a beteljesülés csendes várakozásában legyenek. Ez azt jelenti, hogy ne vegyenek magukra olyan gondokat, feladatokat, amiket az esküvő előtti egy-két napban kell elvégezni. Osszák le az ilyen feladatokat a családban vagy a barátok között. Ahhoz, hogy az életük legnagyobb ünnepest örömmel és mély átéléssel képesek legyen megélni, szükség van arra, hogy ne terheljék túl magukat, hogy képesek legyenek valóban a legfontosabbra koncentrálni: saját magukra, és a kettőjüket eggyé tevő Krisztusra. Hogy ez megvalósulhasson, legjobb, ha az esküvő előtti néhány napot imádsággal, pihenéssel, sétával töltik és hagyják, hogy a szülők, testvérek vagy a barátok kibontakozhassanak az előkészületekben. Fontosak a körülmények, de legfontosabb, hogy ők, mint egy igazi királyi pár, végig tudják örülni, végig tudják élvezni a saját esküvőjüket. Az olimpiai döntő előtti napon az olimpikonok sem végeznek

fárasztó edzést, mert az nem segíti őket a döntőben, sőt hátráltatja. A papszentelés előtt az egyházi előljárók elküldik a szentelendőt egy hét lelkigyakorlatra, hogy újra átgondolja a saját hivatását, hogy kinyissa a szívét az őt meghívó Istennek. A házasság szentségében ugyanaz az Isten fogja őket egybeforrasztani, ezért itt is jó, ha egy kis elvonulást biztosítanak maguknak és ünneplőbe öltöztetik a szívüket. Ez az előkészület sokkal fontosabb, mint hogy a székek, asztalok milyen díszítést kapnak.

A jegyesekkel megbeszéljük a templom előtti fogadást, a bevonulást, a násznép helyfoglalását, az ő helyüket, a tanúk helyét, az örömszülők és a közvetlen családtagok helyét. A kántorral korábban már egyeztettük az énekeket, a zsoltárt, a bevonulásra és kivonulásra való zenét, melynek összeállításában részt vehetnek a jegyesek is. Fontos, hogy az ő kérésüket, a lehetőségeknek megfelelően, vegyük figyelembe.

Jó, ha a bevonulást, a mozgást elpróbáljuk. Felhívjuk a figyelmüket, hogy a bevonulás méltóságteljes, szép legyen, hiszen őket a királyok Királya várja a szertartáson. A menyasszony a vőlegény balján foglal helyet, a szívéhez legközelebbi oldalon. A székeket megfelelő távolságra tesszük, legyünk figyelemmel a menyasszony ruhájára. A mozgásnál, a felállásnál, a térdhajtásnál is fontos ez a szempont.

Elmondjuk, hogy a menyasszonyi csokrot a helyükre állás után az oltárra helyezzük, és a gyűrűket is egy szép tálcára rakjuk a szenteltvízhintő kíséretében. Ide helyezzük a feszületet is, amire esküdni fognak.

A házassági beleegyezés (consensus) előtti és alatti kérdéseket és a rá adandó válaszokat átbeszéljük. Itt csak röviden érintjük a szabadság, a tisztelet, a gyermekelfogadás és -nevelés témáit, hiszen azt már korábban részlete-

sen megtettük. Hangsúlyozzuk, hogy a válaszok legyenek szépen, érthetően kimondva.

A consensus előtt a jobb kezüket helyezték társuk kezébe. Ez ne egy üzleti kézfogás legyen, hanem a vőlegény keze legyen alul és ebbe helyezze bele a menyasszony a kezét, úgy, hogy kissé egymás felé fordulnak. Ne legyen ez a póz egy természetellenes, kifacsarodott állapot, hanem természetes és méltóságteljes.

A stólával átkötött kezeket szeretik fotózni. Itt hívjuk fel a jegyespár figyelmét, hogy a felkért fotós is legyen ünneplőbe öltözve. Igaz, hogy ez számára munkát jelent, de ápolatlan hajú, farmeres és összevissza mászkáló fotós zavaró. Az ő munkája is fontos szolgálat, de nem ő a központ. Célszerű a fotóssal, a videóssal a szertartás előtt beszélni, kijelölni számukra a helyet, ahonnan a legjobb felvételeket tudják készíteni és nem zavarják a szertartást. Szólunk a jegyeseknek arról, hogy a sok fotós egymást is zavarja. Ezért jó, ha egy „profi” szakembert kérnek fel a felvételek készítésére. Felhívjuk a jegyespár figyelmét arra is, hogy a szertartás előtti és utáni fotózáson is őrizzék meg „királyi” méltóságukat és ehhez illő beállításokban engedjék fényképezni magukat.

A házassági beleegyezés kérdéseit és válaszait felidézzük. Megkérjük, hogy a szövegeket érthetően, egymásra nézve mondják el.

Az előbbi ígéreket esküvel való megerősítése a feszületre tett ujjakkal történik. A keresztet jó, ha ők maguk választják ki és vásárolják meg, hiszen azt a szertartás után megkapják, és szobájuk falára elhelyezhetik, hogy emlékeztesse őket a későbbiek folytán is ígéreteikre. A feszület, a keresztre felfeszített Krisztus emlékeztesse mindig őket arra, hogy szeretet áldozat nélkül nincsen. „Úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.” (Jn 3,16)

A házastársi szeretetben is meg kell halnunk az önzésünknek, és gyakran le kell mondanunk magunkról. A feszület az eskü elhangzása alatt a tanú fogja, majd a végén az esküt tevő megcsókolja. Hogy ez is szép és ünnepélyes legyen, megmutatjuk, hogy hogyan és hova helyezzék az ujjait.

A gyűrűk megáldásának szertartásáról beszélve elmondjuk, hogy a gyűrű alakja az örökkévalóságot, a soha meg nem szűnő szeretetet jelképezi. Ahogy megszakítatlanul körülfogja az ujjat, az állhatatosságot, a hűségben való mindenkoron kitartást jelzi. Az, hogy aranyból van, arra utal, hogy a legnemesebb, legféltettebb kincsünk a sírig tartó hűség. Az Egyház megszenteli a gyűrűket, Isten erejét, áldását kéri azokra, akik ezt viselik. Ezért ezek a gyűrűk, amiket egymás ujjára húztok, nem olyanok, mint az ékszerboltban kapható hasonló gyűrűk. Ezek a gyűrűk a hűség megtartó kegyelmét közvetítik azok számára, akik a szent szertartás alatt ezzel a szándékkal azonosultak akkor, mikor megcsókolták a társuk gyűrűjét és az ujjára húzták. A közben kimondott szavak már többek, mint pusztán emberi ígérek, hiszen az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében történik minden. A Szentháromság áldása van rajtuk, ezért az a hűség, ami emberi erővel megtarthatatlan, Isten erejéből élve megtartható.

A gyűrűk megáldását és átadását az egyetemes könyörgések követik. A kiválasztott könyörgéseket és kéréseket megbeszéljük, hogy ne pusztán szép szövegek legyenek, hanem az életünkre kiható tartalommal töltődjenek meg.

A nászáldás olyan csodálatos és mély értelmű könyörgés, ami megkívánja, hogy végigelmélkedjünk a jegyesekkel. Csak kiragadva belőle néhányat, most megemlítem, hogy a házastársi szövetség Krisztus és Egyházának titokzatos kapcsolatát jelzi, az asszonyt a szent asszonyok

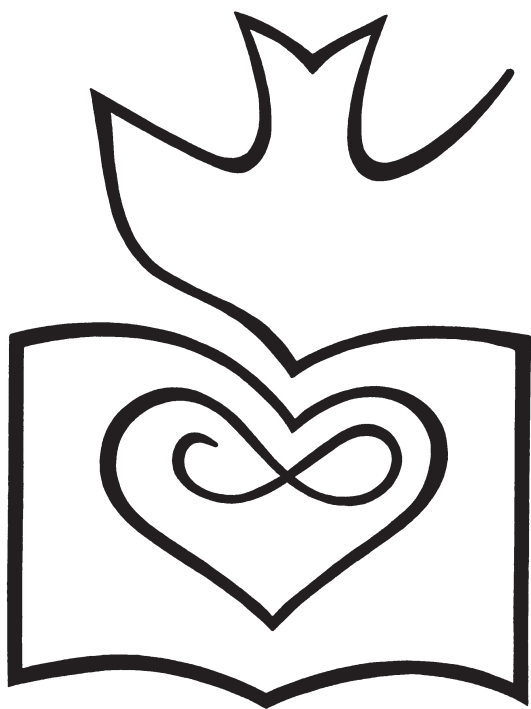
példájára inti, a férjet a feleség segítőtársként való elfogadásra, tiszteletre és áldozatos szeretetre szólítja fel. Mindkettőjüket az erkölcsi tisztaságra, a tanúságtételre, melyet az evangéliumból merítenek. És a végcél, hogy hosszú és boldog házasság után a szentek társaságába jussanak.

A szentáldozás szertartásánál először a férjet majd a feleséget áldoztatják meg, aztán a tanúk, a család és a barátok következnek.

A házassági szertartást befejező ünnepi áldás után a feleség visszakapja a csokrárt az oltárról, a férj a feszületet kapja meg és megtörténik a kivonulás, ahol az eskető kivezeti a templomból az ifjú házasokat.

A gratuláció és az esetleges fényképezést követően az eskető a sekrestyében fogadja a két tanút és aláírják a házassági okmányokat. Ilyenkor célszerű a pénzügyeket is rendezni velük, melyről előre pontosan tájékoztatjuk a jegyeseket.

Mindezek után megjegyezzük, hogy az itt elmondott általános elemeken túl sok apró, helyi szokásokon alapuló részletet kell figyelembe venni, ezért mindenhol különösen fontos a helyi lelkipásztorral való egyeztetetés és a szertartás begyakorlása.

Irodalomjegyzék

A családi élet, Kentenich József atya Schönstatt alapítójának élete. Szerk. Csermák Kálmán és Alice, Szent István Társulat, Budapest, 1991

A családi élet: küldetés és munka. P. Tilmann Beller előadásaiból összeállította: dr. Csermák Kálmán és Alice. Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2002

A családok lelki gondozása. Szerk. Erdő Péter, Márton Áron Kiadó, Budapest, 1994

A házaselet abc-je. Aszódi-Brencsán, Medicina, Budapest, 1982

A házasság. Alszeghy Zoltán, TKK III./9, Róma, 1982

A házasság misztériuma. Mike Mason, Harmat Kiadó, Budapest, 2011

A házasság: öröm és feladat. P. Tilmann Beller előadásaiból összeállította: dr. Csermák Kálmán és Alice. Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2004

A karácsonyi ikon etikája. Papp Miklós, Új Ember Kiadó, Budapest, 2011

A keresztény házasság. MPK Hitoktatási Munkacsoportja, Szent István Társulat, Budapest, 1980

A megszentelő szerelem. Házasság Hétvége mozgalom, Budapest, 1995

A párkapcsolat 17+1 formája. Nossrat Peseschkian, Helikon Kiadó, Budapest, 1992

A szerelemről komolyan. Szerk. Kamarás István, Varga Csaba, Gondolat, Budapest, 1985

A SZÍV családakadémiája. Szerk.: Bárdosy Éva. Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2004

A szülői hivatás. Ross Cambell, Harmat Kiadó, Budapest, 1995

A társ... Linda Dillow, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány

A természetes családtervezés művészete. John és Sheila Kippley, Szent István Társulat, Budapest, 1986

A testben való ember. A. Auer, G. Teichtweier, H. és B. Stratling, Bács, 1991

Beszélgessünk! Bernhard Liss, Iniciálé Munkaközösség, Budapest, 1995

Biblikus Teológiai Szótár. Szerk. Xavier Leon-Dufour Szent István Társulat, Budapest, 1986

Biztos út. Tomka Ferenc, Szent István Társulat, Budapest, 2010

Boldog szülők. Bruno Ferreso, Don Bosco Kiadó, Budapest, 1998

Család és demográfia Európában. Szerk. Somorjai Ádám OSB, Korda Kiadó, Kecskemét, 1997

Családpedagógia. Teleki Béla, Korda Kiadó, Kecskemét, 2005

Családunk arcéle. P. Elmar Busse, Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2004

Egy újkori pedagógia alapvonásai. P. Josef Kentenich írásaiból válogatta és fordította: dr. Csermák Kálmán és Alice. Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2003

Egybe szerkesztve. Lawrence J, Crabb, Jr., 1997

Egyenes beszéd. James Dobson, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány

Egyformán értékes, de más (Női és férfi – a kiegészítésben rejlő erő). N. Stosiek – V. Riechel – G. Evanzin, Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2010

Együtt a szeretetben. Gyökössy Endre, Református Sajtóosztály, Budapest, 1988

Együtt és egyedül. Paul M. Zulehner, Egyházforum, Budapest, 1993

Élet kettesben. G. és M. Abiven, Bécs, 1983

Életre szólóan szeretni. Szerk. Török Jenő, Verlag OMC, Bécs, 1973

Felette nagy titok. Theodor Bovet, Evangéliumi Iratmisszió, Bern

Férfinak és nőnek teremtette. Jean Vanier, Vigilia Kiadó, Budapest, 1993

Férjek, feleségek, szülők, gyerekek. Ralph Martin, Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szeged, 1990

Fontos vagy nekem (A szexualitás értelméről). P. Tilmann Beller. Családkadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2000

Gondolatok a szerelemről. Enzsöl Ellák, Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szeged, 1995

Hagyd, hogy férfi legyen. T. D. Jakes, Immanuel Alapítvány, 2001

Házasság előtt. Szerk. Bánk József, Szent István Társulat, Budapest, 1972

Házassági ABC. Csögl János, Lámpás Kiadó, Abaliget, 1991

Házassági karambolok. Pálhegyi Ferenc, KIA Kiadó, Budapest, 2000

Házszentelés. Stella Maris Alapítvány, Budapest, 2010

Hogy életük legyen... Katekétikai segédanyag, 5. Családok, szerkesztette Fogassy Judit SDSH, Budapest, 2000

Igazi szerelem. Mary Beth Bonacci, Szent István Társulat, Budapest, 2005

Igen vagy nem, de hogyan? Michael Laimer SJ, Verlag OMC, Bécs, 1986

Jegyesek imafüzete. Szerk. Seregély István, Szent Maximilián Kiadó, Budapest, 1998

Jegyeskönyv. Szabó József László, Szent Miximilián Kiadó, Budapest, 2002

Jézus keresztútja a családban. Molnár Alajos, Kőrmend, 2007

Keresztyén házasság. Pálhegyi Ferenc, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2004

Kettesben? Walter Trobisch, Bécs, 1980

Lelkipásztori teológia és az új evangelizáció. Tomka Ferenc, Szent István Társulat, Budapest, 2006

Lüktető élet. Teleki Béla, Prugg Verlag, Eisenstadt, 1989

Mi a helyzet? Czako Gábor, IGEN Kulturális Egyesület, 1995

Mit csinál a Jóisten egész nap? Heinz Manfred Schulcz, Bécs, 1980

Názáret Iskolája. Fr. Barsi Balázs OFM, Kecskemét, 2011

Neked adom az élet koronáját. Fr. Barsi Balázs OFM, Sümeg, 2005

Nem jó az embernek egyedül. Ablonczy-Gyökössi-Adorján, Református Sajtóosztály, 1981

Párbeszélgetés. Nemes Ödön, Harmat-Új Ember, 2011

Spielhózní. Varga Péter, Zászlónk Stúdió, Budapest, 2002

Sürgető feladat. Teleki Béla, Prugg Verlag, Eisenstadt, 1985

Szállást keres a Szent Család. Szerk. Seregély István, Szent Maximilián Kiadó, Budapest, 1998

Szentség a hétköznapiakban. M. A. Nailis, Magyar Schönstatt Mozgalom, Óbudavár, 1995

Szentségi lelkipásztorkodás és az „új evangelizáció”.
Tomka Ferenc, Szent István Társulat, Budapest, 2006

Szerelemről minden házaspárnak. Ed Wheat és Gloria
Okes Perkins, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány,
Budapest

Szerelemről. Simonyi Gyula, NOE, Székesfehérvár,
1990

Szeresd és engedd élni. Paksy Mária, Ecclesia Kiadó,
Budapest, 1994

Szeress! Michael Quoist, Szent István Társulat, Buda-
pest, 1984

Szeretetben – boldogan. Szerk. Koroncz László et al.,
Szent István Társulat, Budapest, 1980

Szeretet és szerelem. Küldetésünk titkai sorozat 12.,
Családakadémia-Óbudavár Egyesület, Óbudavár, 2004

Szerettem egy leányt. Walter Trobisch, Evangéliumi
Iratmisszió

Társtaláló. Joshua Harris, Jóhír Iratmisszió Alapít-
vány, Budapest

Utad az esküvőig. Boda László, Don Bosco Kiadó,
Budapest, 2004

Úton Feléd. Szerk. Uzsalyné Pécsi Rita, Kulcs a mu-
zsikához Kiadó, Pécs, 2011

Viruló életért. Teleki Béla, Prugg Verlag, Eisenstadt,
1988

Egyházi dokumentumok

AA Apostoli actuositatem (A világi hívek apostolkodásáról)

KÁD A Katekézis Általános Direktóriuma

KEK A Katolikus Egyház katekizmusa

CIC Codex Iuris Canonici (Az egyházi törvénykönyv)

EE Evangelii nuntiandi (A mai világ evangelizálásáról)

GS Gaudium et spes (Az egyház és a mai világ viszonyáról)

GE Gravissimus Educationis Momentum (A keresztény nevelésről)

LG Lumen Gentium (Az Egyházról)

FC Familiaris consortio (A keresztény család feladatairól). II. János Pál, Szent István Társulat, Budapest, 1986

II. János Pál levele a családokhoz. Szent István Társulat, Budapest, 1994

MEKSZ A magyarországi egyházközségek Képviselőtestületének Szabályzata, Szeged, 1993

MD Mulieris Dignitatem (A nő méltóságáról és hivatásáról). II. János Pál, Szent István Társulat, Budapest, 1989

HV Humane vitae (A helyes születésszabályozásról). VI. Pál, Szent István Társulat, Budapest, 1986

Levél a katolikus egyház püspökeihez a férfi és a nő együttműködéséről az egyházban és a világban. Római dokumentumok XXVII., Szent István Társulat, Budapest, 2004

A gyermek a család és a társadalom tavasza. A Család Pápai Tanácsa, Róma, 2004

Családi életre nevelés az oktatásban. Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Családpedagógiai intézete, Budapest, 2005

A házasságkötés szertartásának rendje. Római Rituále, Szent István Társulat, Budapest, 2006

A boldogabb családokért! A magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele a házasságról és a családról Magyarországon, Budapest, 1999

A Veszprémi Főegyházmegye zsinati könyve, Veszprémi Főegyházmegye, Veszprém, 1996

„Erős családok – erős gyerekek a megújuló Magyarorszáért” diplomamunka, Timon Zsófia

Folyóiratok

Oázis, a magyar Schönstatt-családmozgalom lapja, negyedéves lap, I-XXI évfolyam

Templomi esküvőnk. Az Új Ember Familia magazin különszáma

A SZÍV, Jezsuita lelkeségi és kulturális folyóirat 2011. májusi száma

Családunk. A Veszprémi Főegyházmegye Családpasztorációs folyóirata I-XIII évfolyam

In Memoriam Vérteszaljai János

„Úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál.” (Lk 22,27)

Vérteszaljai János 1957. május 23-án született Veszprémben, szülei 7. gyermekeként.

A család 1958-ban Zalavára, majd 1967-ben Hévízre költözött, János itt nőtt föl.

Édesapja 1970-ben, hosszú, súlyos betegség után meghalt.

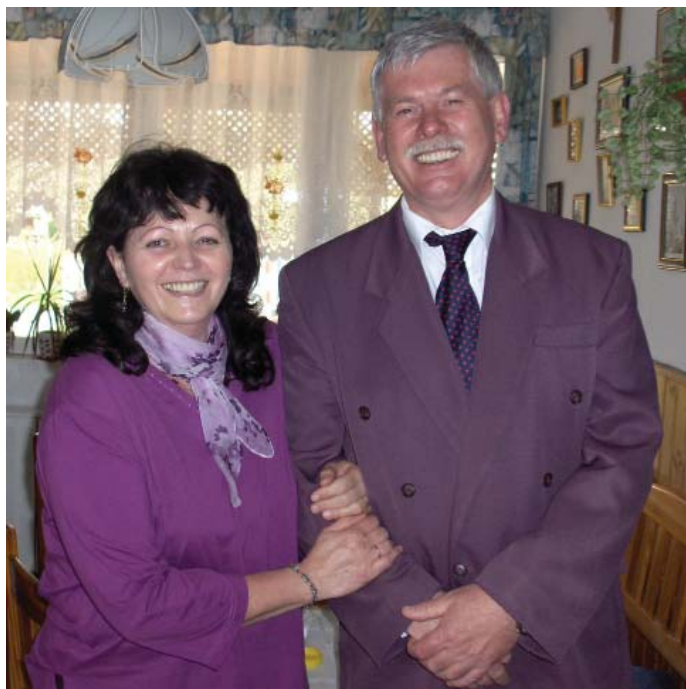
1971-től Győrben a Mayer Lajos Szakközépiskola Víz- és szennyvíz-technológiai ágazatán végezte tanulmányait. Ezek az évek egész életére hatással voltak. A fiatal osztályfőnökük bizalma és feltétel nélküli szeretete olyan közösséget kovácsolt az osztályból, hogy azóta is összetartanak, törődnek egymással, segítik egymást. Lelki eszmélődése is ebben az időszakban indult. János így írt erről: „Laci bátyám megismertetett dr. Gesztesy Andrással, aki a felszentelése előtti évet a győri szemináriumban töltötte. Az ő hatására kezdett bennem tudatosodni Krisztus jelenléte az életemben, ő közvetítette számomra a Regnum Mariánium lelkiiségét. A kisközösségben pedig a tudatosan vállalt, személyes elköteleződésen alapuló felnőtt kereszténység felé indított el.”

1976-tól 1989-ig a keszthelyi ifjúság és az egyetemisták körében ifjúsági csoportot szervezett és vezetett.

1980-ban találkozott Grétsy János nagyrécei plébánossal, aki tanítványai közé hívta, és 5 éves felkészítés után dr. Szendi József veszprémi püspök atya engedélyé-

vel világi lelkipásztori kisegítőként igeliturgiát végezhetett áldoztatással és prédikációval.

1989. július 22-én fogadtak örök hűséget egymásnak Szomi Valériával. A házasságkötésük előtti napokat lelkigyakorlaton töltötték Somogysámsonban Varga László atyánál, az ő házasságra való felkészítése nagy erőforrás volt számukra a hétköznapiakban. A házassági meghívójukra tudatosan választották az alábbi idézetet közös életük mottójául:

„Örüljetek az Úrban szüntelenül! Újra azt mondom, örüljetek! Jóságos emberségeket ismerje meg mindenki! Az Úr közel van. Ne aggódjatok semmi miatt, hanem

minden imádságotokban és könyörgéseitekben terjesszék kéréseket az Úr elé, hálaadásokkal együtt. Akkor Isten békéje, amely minden értelmet meghalad, megőrzi szíveteket és értelmeteket Krisztus Jézusban.” Szent Pál (Fil 4,4-7)

1989-ben Gyenesdiáson telepedtek le. A Szűz Anya különleges anyai gondoskodásával családi házat építettek, és igazi otthonra leltek az akkor szerveződő új, önálló faluközösségben.

Hat gyermekük született János 1990-ben, József 1991-ben, László 1993-ban, György 1994-ben, Valéria 1996-ban és Ágoston 1998-ban.

Házasságuk elején megismerkedtek a Schönstatti Apostoli Mozgalom magyarországi családos ágával. A Mozgalom magyarországi vezetői Gódány Róbert és Rita mellett különösen nagy hálával tartoznak P. Beller Tilmann atyának. Az ő vezetésük mellett elkötelezettségük a Szűz Anyához és az Anyaszentegyházhoz megerősödött, a házasságuk és a magyar családokhoz szóló hívásuk elmélyült.

1992-ben csatlakozott János és Vali elkötelezetten a Schönstatt családmozgalomhoz, amelyben tudatosan dolgoztak a családi életük és a házastársi kapcsolatuk jobbításán.

1992–1999 között együtt részt vettek P. Tilmann Beller professzor családpedagógiai továbbképző kurzusain, az ún. családnapokon.

1996-ban alapító tagjai Óbudaváron a Családkadémiának, melynek fő célkitűzése a saját család megerősítése és ezt követően a tapasztalatok átadására való felkészítés. A CSAK munkájában folyamatosan részt vettek, családpedagógiai előadásokat tartottak, az ország számos települé-

sén, ahová szinte mindig a teljes családdal utaztak a „Szűz Anyától kapott” mikrobusszal.

1998-2003-ig a gyenesdiási otthonukban „házi beszélgetéseket” szerveztek házaspárok számára CSAK előadó házaspárok meghívásával.

1998-tól János évente részt vett a Schönstatti fiútáborok szervezésében. Ő volt a lelki programok irányítója. A táborok célja, hogy segítse a fiúkat az igazi férfivá válás útján, hogy erős önálló személyiségek lehessenek.

A helyi ifjúsággal is szívesen foglalkozott. A plébánián rendezett szilveszteri bulikon mutatta meg nekik, hogyan lehet kevés alkohollal is fergeteges hangulatot csinálni. Részt vett a betlehemezés felelevenítésében. Bicikli túrára vitte őket, és úgy nevelte őket, hogy észre se vették.

2006-tól Deák Ákos gyenesdiási plébános felkérésére rendszeresen igeliturgiát végzett.

A megújuló egyházközségi élet motorja volt feleségével teljes egységben. Családcsoportot vezettek, a romos plébániaépület és udvar átépítését szervezték. A hitoktatás megújításáért szülői munkacsoportot hoztak létre. A pünkösdi családi napok szervezését fogták össze. Segítették a „Szállást keres a Szent Család” imakilenced elindítását, részesei voltak a „Vándor Evangélium” imacsoportok létrehozásának.

Az „Egészséges életmódra és családi életre nevelés» program elindításában főszerepet vállaltak az iskolai és települési vezetés meggyőzésében, és a programok lefolytatásában. A 2007/8-as tanévtől kezdődően tantervben szereplő tárgy lett a »Családi életre nevelés« a gyenesdiási iskolában.

2007. június 16-án Jánost a veszprémi Szent Margit-templomban nős állandó diakónussá szentelték.

Diakónusi munkája legszebb és legnehezebb területének tartotta a jegyespárok szentségi házasságra való felkészítését. Hitt a jegyespárokból és nagy örömmel segítette őket, hogy felkészülten tudják fogadni a felmérhetetlen nagy ajándékot, a házasság szentségét a jó Istentől, és jól tudjanak élni vele és benne. Igazi nagy ajándéka volt a jó Istennek, amikor ezek a házaspárok jöttek a keresztelési felkészítőkre a kisbabájukkal hozzájuk.

János vállalkozóként dolgozott a szakmájában víztisztítás és szennyvízkezelés feladatkörben. Nagyon szerette a szakmáját, ott is csak a legjobb megoldásokkal volt elégedett.

Az élet minden területéhez mindig nagyon gyakorlatiasan állt hozzá, azt kereste mit tehetünk, azután pedig megtette. A munkatársai úgy emlékeznek rá, mint aki meghallgatta őket és segített, szóval és tettel. Minden körülmények között megtalálta a módját, hogy hirdesse Isten igéjét. Ezt úgy tette, hogy az evangéliumi tanítást alkalmazta az őt hallgatók életére, ezért évek múlva is emlékeztek szavaira.

Istenbe vetett bizalma és hite sziklaszilárd volt. Sok megpróbáltatást kellett elszenvednie, de erős hite mindig megsegítette. Imaélete példamutató volt. A családban az étkezések előtti imára olyan leleményesen szoktatta rá a gyerekeiket, hogy soha sem felejtették el: „nem vagyunk mi a papa malacai”. Az esti imában mindannyian megköszönték a Mennyei Atyának ami szép volt aznap. Ezeknek az imáknak saját liturgiát alakított ki a gyerekeket is bevonva. Minden reggel zsolozsmát imádkozott a templomban, csatlakozott a Szent Ilona kápolna Rózsafüzér társulatához.

Rengeteget olvasott, mindennek alaposan utánajárt, beszédében prédikációiban a pontosság és a hitelesség

voltak az elsődleges szempontok. Eszközzé akart válni a jó Isten kezében.

2012. július 25-én tragikus hirtelenséggel elhunyt Vértessaljai János. Társa munka közben életveszélybe került, ő a segítségére sietett, így munkatársát megmentette, de ő eközben életét vesztette.

Utolsó útjára kétezres tömeg kísérte, családtagok, barátok, diakónustársak, munkatársak, ismerősök. Sok-sok ember érezte fontosnak, hogy lerója tiszteletét János előtt és kifejezze szerető együttérzését a családjá felé.

János földi életét bevégezte, mennyei életét megkezdte. Eerre emlékeztetnek Beller Tilmann atyának, a Magyar Schönstatt-mozgalom azóta elhunyt vezetőjének mindenkihez szóló szavai. Beller Tilmann német schönstatti atya 25 évig volt a magyar Schönstatt-családmozgalom vezetője. János és Vali számára a tőle kapott szellemi és lelki útmutatás meghatározó lett a házasságukra és az apostoli munkájukra. Mély, személyes kapcsolatuk több mint húsz éves.

A gyász hír hallatán Tilmann atya sajátos magyarságával levelet diktált Vali számára. Azt kérte, hogy a levél – miután Vali megkapta –, a magyar Schönstatt-család számára is legyen szétküldve.

„Kedves Vali!

Rita mondta nekem a hírt. És most vagyunk kapcsolatban a mennyel. Azt jelenti, a családuknak egy tagja most a mennyben van. Ez másik öntudat, a Vértessaljaiék már nem csak itt a Földön, hanem a mennyben vannak.

Mi a feladatunk?

Az első: szenvedni. Pont. Ez az emberek között mindig így van: kapcsolat szenvedés nélkül nincs.

Második: Beszélni vele. Látja, vannak nagy szentek. És az egész egyház imádkozik hozzájuk, és ez jó. De vannak szentek, akiknek az életköre kisebb, és mi hisszük, hogy János a mennyben van és neki van munkája. Sok munka. És ez a mi feladatunk, most keresni a beszélgetést vele. Pont.

Tehát mi szenvedünk és ajándékozunk, ami volt, azt, ami fáj, a kegyelmi tőkébe, a korsóba¹. És a második: mi sokat beszélünk a Jánossal és kérjük őt itt vagy ott, vagy ebben, vagy abban, hogy segítsen. Most, konkrétan a mai életünkben, mert ő a mi családuknak tagja a mennyben.

Tilman atya”

---

¹ A kegyelmi tőke és a korsó schöstatti kifejezés, ami a Szűzanyához fűződő kapcsolatunkra utal. Kegyelmi tőkét gyűjtünk, azaz odaajándékozunk a Szűzanyának napi áldozatainkat, imádságainkat, sikeres és sikertelen erőfeszítéseinket. A korsó a kánai menyegző korsója. Ebbe tesszük jelképesen adományainkat, mint vizet, hogy azokat az Úr Mária kérésére borra változtassa. Vagyis természetfeletti kegyelmekkel megáldja gyenge erőfeszítéseinket mások javára.

E könyvet jó szívvel ajánljuk:

- jegyesfelkészítőknek,
- öntudatos jegyespároknak,
- és azoknak a házaspároknak is,
akik szeretnék megújítani a kapcsolatukat.

Isten egymásnak teremtett minket. Istennek szeretetterve van velünk kapcsolatban. Már megfogadásunk előtt szeretett minket és kiválasztott bennünket egymás számára. Nem véletlen szeretünk egymásba, nem véletlenül sodródtunk egymás mellé. Az Isten az, aki egymásnak teremtett bennünket, hogy az életünk kiteljesedjék, hogy szeressünk, és szeretetet adjunk. Isten akarata, hogy a kettőnk egysége létrejöjjön. Ez munka: öröm és feladat. „Tegyél szívedre pecsétnek, mint valami pecsétet a karodra!...” (Én 8,6)

